

Délibáb

Megjelenik minden szombaton

30
filler

Hilde Sarto
berlini csillag

Levegő 23.szám
Budapest, Mátyás utca 9.

Szórakoztató könyvek

Szenes ember nyolevan tréfája

Irta: SZENES BÉLA

Ára bérmentve 90 fillér. Az összeg előzetes beküldése mellett

Bűvészet

Villman Hermann tanár Harms stb. után. Négyszáz rajzzal ellátott több mint száz mutatványt tartalmaz. Ára bérmentve 4 pengő 50 fillér

Kis bűvészet

Ez a pompás kis mű roppant sok bűvészetit mutatványt és egyéb szórakoztató dolgokat foglal magában. Ára bérmentve 1 pengő 20 fillér

Sven Hedin.

A rejtelmes India felé

India teljes leírása 2 nagy kötetben. Ára díszkötésben 12 pengő 80 fillér bérmentve

Aki az itt felsorolt nyoleféle könyvből egyszerre hármat megrendel, az itt feltüntetett árakból 10% engedményt levonásba hozhat. Ha mind a nyole művet rendeli meg egyszerre, 15% engedményt adunk és bérmentve küldjük. Okvetlenül kérjük az összeg beküldése alkalmával jelen sorainkra hivatkozni és megemlíteni, hogy hol olvasta a hirdetést. Ne tessék utánvéttel rendelni, ha nem muszáj, mert ha az összeget előre beküldi, megtakarítja az utánvételezési költséget.

Fenti művek kaphatók DÉLIBÁB kiadóhivatalában, Budapest, VII. kerület, Dohány uca 12 és minden könyvkereskedésben

A hasbeszélés titka

Irta: RÓNAI VIKTOR

Ára bérmentve 90 fillér. Az összeg előzetes beküldése mellett

A táborno mint kém

Baden Powel lovag, angol altábornagy vallomása

A végtelenül érdekfeszítő könyvet, mely az angol altábornagy kémkedéseit ismerteti, számos kitűnő rajz élénkíti. Ára bérmentve 1 pengő 20 fillér

Sándor Mátyás

Verne Gyula híres regénye 2 kötetben. Ára bérmentve, díszes kötésben 4 pengő 50 fillér

Bélyegalbum

Előrajzolt ábráival elsőrangú segítsége a kezdő gyűjtőknek. Ára bérmentve 1 pengő 20 fillér

II. évfolyam

Budapest, 1928 június 9

23. szám

Délibáb

30
fillér

Megjelenik minden szombaton

Jeritza Mária

a „Turandot“ címszerepében (Franz Xaver Getzer foto)

Maria Paudler
német filmszínésznő reggelizés közben (Foto Rasmussen)

A PARNASSZUS TETEJÉN

XVI. Krudy Gyula.

Már a jó öreg Margitsziget sem a régi. Eltűnt a lóvonat és az évszázados platánok alatt vígan szól a jazz. A régi kastélyból — az öreg József főherceg kedvenc szállásából — *bár lett*. A sziget szegre akasztotta a konzervatívizmusát és sutba dobta a romantikát. Minden és mindenki megváltozott itt. Csak egy ember nem és ez *Krudy Gyula*, aki halk hangon meséli el nekünk visszaemlékezéseit. Talán azért, hogy a szomszédból ideszűrődő „Ali babá”-t ne zavarja.

— Nyíregyházi úrfi voltam. Fialat, gondtalan, gazdag és — úgy látszik — örökre reménytelen szerelmese az irodalomnak. Nem érdekelték a promenádon sétifikáló úri kisasszonyok és dá-mák; nem figyeltem a Koronában összegyűlekvő válogatott urak, úrfiak társalgására; nem kedveltem a homoki borral teli kancsók sűrű összekocogtatását és nem izgatott, hogy a könnyű csézám elé fogott szabolesi esikó elhagyja-e a cimboráimét. Nagyobb probléma foglalkoztatott. Még pedig, hogy leadja-e *Váradi Tóni* bátyánk az Ország Világ szerkesztője első novellámat, akkor nagyon népszerű lapjában.

Ebben az időben minden áldott nap ott járkáltam a vármegyeház és a főtér között, lesve, hogy jön-e már a póstásfiú *Tóni* bátyánk válaszával. Itt jutott a kezembe a lap legújabb száma is, amivel izgatottan rohantam be a kis cukrászdába. Feltéptem a keresztkötetést, felnyitottam a lapot és biz'Isten nem akartam hinni a szemeimnek, amikor ott láttam *díszelegni a nevem a fényes és tiszteletreméltó írók társaságában*.

Nem is volt aztán nekem maradá-som tovább a nyírvidéken, hanem rohantam fel Pestre, hogy megköszönjem *Váradi* bátyánk szíves jóindulatát.

Itt is ragadtam mindörökre

és az Ország Világ hűségesen közölt

minden héten tőlem is egy-egy beszélyt.

Nemsokára egy egész kötetre való volt belőle, amit azután összegyűjtve kiadtam *Üres a fészek* címmel. Kinn laktam a Józsefvárosban egy pofon-csapott tetejű rozzant vityillóban. Itt álmodoztam hírnévről, dicsőségről. Egy vasárnap reggel, mint mindig, hozza ám a házmaster a Budapesti Hirlapot. Megnézem a tárcarovatot, csodálkozva dörzsölöm a szemem, de hiába, mégis így van, ott terpeszkedik novelláskötetem egyik beszélye és az elején ott fityeg a nevem.

Már megint az ujságból tudtam meg — mint később is mindent, — hogy a Budapesti Hirlap is tehetségesnek tart.

Két nap múlva már e lap állandó tárcáírója lettem *heti harminc forint fizetéssel*.

A többi már könnyen ment. Rövidesen az *Egyetértés*, a *Pesti Hirlap* és a *Magyar Szemle* novellaírója is lettem.

Kalandos életet éltem. A kis hónaposszobám árát bizony sokszor nem tudtam kifizetni, bár

Krudy Gyula fiatalkori fényképe

tizenhét éves korom ellenére több jövedelmem volt, mint ma.

Ez a korai — szerintem ma — meg nem érdemelt anyagi és erkölcsi sikere, hogy olyan fiatal fővel, *alig húszéves koromban, megnősültem, minden előző gavallérel nélkül.* Elmultak az első évek és felébredtek az addig szunnyadó hajlamaim. Élni kezdtem. Megismerkedtem az akkori irodalmi nőgyűléssel, az „Aurora kör” hölgyeivel, akik mindenre inkább igyekeztek rábeszélni: mint a szolid házasságra. Sőt folyton azt hangoztatták, hogy ilyen kedves embernek, mint én, egyáltalában nem való a szűk korlátok közé szorító családi élet. Tapasztalatlan voltam és hittem nekik. Igyekeztem megszabadulni a házasság kötelékei alól és újra kezdtem a legényéletemet, de most már nem szolidan, mint azelőtt. Mohón habzoltam az életet és lázasan kerestem a vidám társaságokat. Beletemetkeztem a zajos mulatózásokba, hogy — mint az a bizonyos struccmadár — semmiről se tudjak.

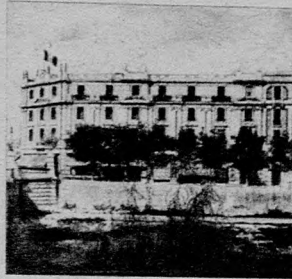
A Drexler-palotában székelő „Aurora kör”-höz igen közel, az Andrassy út másik oldalán volt a „Három holló”. Nem volt hosszú az út odáig. Bebetértem oda is és így ismerkedtem meg *Ady* Endrével. Innen már nem volt messze a „Téli kert”. Itt viszont összebarátkoztam *Somosy* úr orfeumi nőivel. Közelében létezett a „*Helvetia*” kávéház, ahol éjjelfelé összegyűltünk, hogy megvitassuk a legfrissebb eseményeket. Ha pedig már ilyen közel horgonyoztunk a Körúthoz, hát átvitorláztunk a „New-York” kávéházba. Persze időközben már reggel lett és amikor más ember gyomra a déli ebédre gondolt, akkor hajtottuk álomra a fejünket. Mindennek szerintem csak az volt az oka, hogy *ezek a barátságos helyek oly közel feküdtek egymáshoz.* Vagy ki tudja.

Vidám kalandozásaim közben ismerkedtem meg egy úriháznál *Szemere* Miklóssal, a leghíresebb gavallérral, akivel csakhamar megértettük egymást. Tíz évet töltöttünk el együtt jóbarátságban. Legnagyobb részét *Pes-*

HOVA UTAZZUNK NYÁRON!

Palermo Grand Hotel et des Palmes, Luxushotel, gyönyörű és modern berendezéssel. Az elegáns világ találkozóhelye. Kérjen lapunkra való hivatkozással részletes tájékoztatást

Grand Hotel Padova, a világ egyik legszebb helye. Elsőrangú pensio és étterem, családi pensio mérkelt áron. Kérjen részletes tájékoztatást e lapra való hivatkozással

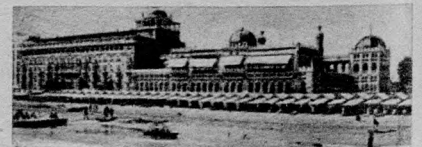

Róma Grand Hotel et de Rome. Luxusszálló, az örökváros szívében. A diplomáciai kar, a politikai és pénzügyvilág nagyságainak kedvelt szállodája. Kérjen prospektust e lapra való hivatkozással

Genua Bristol Palace-szálloda. Luxusszálló. A kikötő és minden látványosság innen könnyen elérhető. Kérjen részletes tájékoztatást e lapra való hivatkozással

Róma Exelsior-szálloda. Luxus-ház. A római arisztokrácia központja és találkozóhelye, közel Villa Borgesehez. Kérjen részletes leírást e lapra való hivatkozással

Lidó-Velence Excelsior Palace-szálloda. Luxusszálló. Külön strand, kertek, tennisz és mindennemű szórakozás. Ha prospektust kér, hivatkozzon a „Déliabra”

ten a Nemzeti Kaszinóban és a Pannoniában és Bécsben, a Jockey Clubban és a Sacherben.

Ezeken a közös barangolásainkon született meg a „Vörös póstkocsi”.

Ez volt életem döntő sikere. Szükség is volt rá, mert jövedelméből tessék-lássék rendezni tudtam megingott anyagi helyzetemet. A „Vörös póstkocsi”-nak különben is hálás vagyok, mert az ő révén nyertem el a 2000 aranykoronás Ferenc József-díjat és ennek az útján jutottam be a Petőfi-Társaságba, ahol a választmányi ülésen harminckét tag közül csak egy szavazott ellenem — Koroda Pál, aki azóta is mindig mindénnel elégedetlen.

Érdekes, hogy minél távolabb jártam szülővárosomtól, annál nagyobb tekintélynek örvendtem. Bécsben „méltóságos úr”-nak tituláltak, mert azt hitték, hogy mágnás vagyok. Pesten „nagyságos úr”-nak, mert jó módúnak képzeltek.

de Nyiregyházán ötvenéves fejjel

a mai napig is csak „tekintetes úrfi” vagyok, mert csak ott ismernek engem igazán.

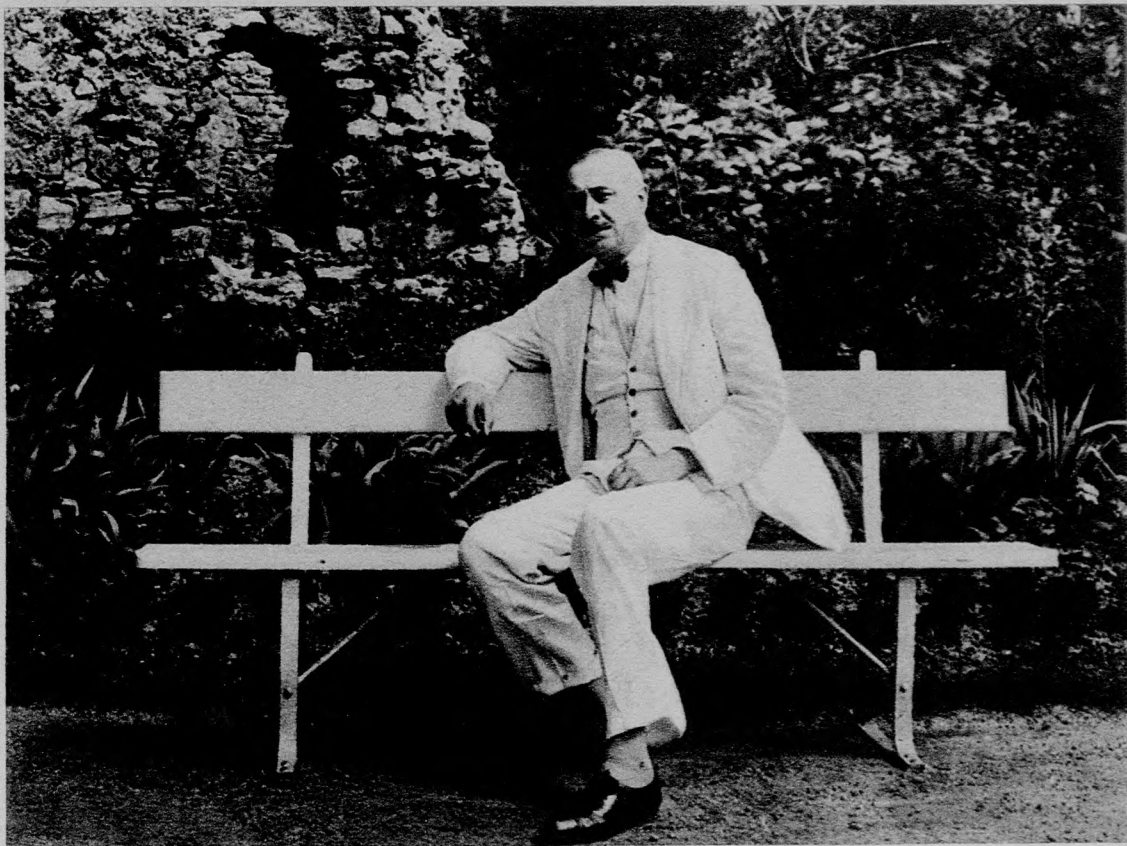
Egyszer kinn voltam fiammal a lóversenyen, ahol, mint rendesen szépen kinn hagytuk az egész pénzünket. Letörve jöttünk haza, azonspekulálva, hogy mi lesz holnap? Senki sem írhatja le tehát nagy örömünket, amikor a lakásom előtt ott állt a pénzespósta engem várva, hogy átnyújtsa nekem az Amerikából épp akkor érkezett száz dollárt. *Ez volt az egyetlen jó dolog az életemben.*

Most egyébként összegyűjtött munkáim kiadásán dolgozom, ami az ősszel fog megjelenni húsz kötetben.

*

A szigetre lassan ráborul az est. A néma csöndben még jobban idehallik a jazz lármája. Krudy összerázkódik és sietve menekül be a szobájába, a sziget ma már egyetlen romantikus helyére.

Szilágyi Ödön.

Krudy Gyula a szigeten

Kakasaréna lesz Budapesten

Egy hónap sem telik bele, új látványosságban gyönyörködhet majd Budapest népe. Mariházy Miklós, volt vidéki színikazgató kakasviadalokat rendez. Eddig is láttunk kakasviadalt Magyarországon, hiszen a síófoki és nagymarosi pofonok minden esztendőben megismétlődnek, most az egyszer azonban igazi, tollas és nem megtollasodott kakasok viaskodásáról van szó. A belügyminisztérium már kiadta Mariházynak az engedélyt, az előkészületek folynak és igen rövid idő múlva, a „primadonnák” megérkezése után megkezdődnek az előadások.

Mariházy Miklós neve nem ismeretlen a nagyközönség előtt. Dúsgazdag dzsentrifamília sarja, aki azonban ahelyett, hogy birtokán gazdálkodva részt vett volna a megyei és az országos politikai életben, fejébe vette, hogy színikazgató lesz és a kultúrát terjeszti vidéken. Terjesztette is a kultúrát, sok-sok éven keresztül igazgatót színházakat Kecskeméten, Kaposváron, Baján, egészen addig, amíg utolsó fillérje is rá nem ment erre a kultúraterjesztésre.

Nagyon boldogan meséli Mariházy Miklós:

— Hígyje el, nagyon el voltam keseredve. Minden vagyonom, fiatal éveimnek minden aktivitása, későbbi életem minden tapasztalata elveszett színikazgatói pályám folyamán. Itt éltünk Budapesten és bizony, sokszor volt gond, hogy miből fizetjük ki hónaposzobánk bérét, mi, akiknek mindig nagy lakásunk volt. Egyszer ilyen nyomott hangulatban megyek az Andrássy úton és a lábammal véletlenül lellökök egy dobozt. Megnézem: Kakas paszta. Tovább mentem, de valahogy ez a szó, hogy kakas, motoszkálni kezdett az agyamban, eszembe jutott, hogy

milyen érdekes kakasviadalokat láttam külföldön. Arra gondoltam, miért ne lehetne ezt nálunk is meghonosítani. Tanulmányozni kezdtem a kakasviadalokról szóló cikkeket, könyveket, képeket, beadtam kérvényem a belügyminisztériumba és a miniszter május huszadikán aláírta az engedélyt.

Az első és legfontosabb teendő most a kakasok beszerzése. A magyar kakas

nem alkalmas ilyen viadalok rendezésére. Barcelonában egyenesen tenyésztik ezeket a harcias állatokat, amelyek atavisztikus, öröklött gyűlölettel rotnak egymásnak és csőrükkel, sarkantyújukkal, körmeikkel igyekeznek eldönteni, hogy ki a legény a csárdában. Ezeknek a barcelonai kakasoknak megvan az az érdekes tulajdonságuk is, hogy a győzelem után megállnak az elesett ellenfél holtteste mellett és

Mariházy Miklós

hangos kukorékolással hirdetik világgá győzelmüket. Hallatlan izgalmas és érdekes látvány a barcelonai kakasok viadala. Mindegyik állatnak neve van, pedigéje és úgy kezelik őket, mint a primadonnákat. Már a legközelebbi napokban elutazik Barcelonába egy barátunk, hogy a viadalok számára száz ilyen kukorékoló gladiátorprimadonnát hozzon.

Remélem, hogy ezekkel a primadonnákkal kevesebb bajom lesz, mint azokkal, akikkel eddig dolgom volt — teszi hozzá nevetve.

A viadalok színhelyét illetően még nem döntöttem. Lehet, hogy az egyik színházunk nézőterén, lehet hogy egy varietében, de lehet, hogy külön e célra emelt épületben helyezük el a kakasarénát. Nagyon bízom benne, hogy amit a kultúra terjesztésére ráfizettem, azt a barcelonai kakasok visszahozzák

Ez Kell Pestnek?

Hát tényleg még csak ez kellett Pestnek. Feld-jubileum. Volt már annyi jubileum az idén, hogy Budapestet a kávéházak, a fürdők után most már bátran el lehet nevezni a

Páris Ila, Dobos Mancsi és Dénes Mancsi.
„Ez kell Pestnek” — Budapesti Színház
(Harsányi felvétele)

jubileumok városának is. Hetenként két jubileum iránt már valóságos nosztalgiát érez Budapest.

Budapesten már mindenki jubilált, aki csak tehetett s Feld Mátyás nagyszámú hívei között méltán keltett nagy megbotránkozást, hogy a népszerű Matyi ilyen sokáig váratott magára a maga jubileumával.

De Matyi most sem tagadta meg önmagát. Először is nyáron jubilált, ami egy nyári darabírótól és igazgatótól legalább is stilszerűnek mondható. Másodszor duplán, sőt triplán jubilált magát. Mert hiszen a jubileumot megismételtette, amire valóban nem volt példa még ebben a szezonban.

A jubileumra szenzációs plakát csábította a közönséget. A plakátokon vagy harminc híres színész neve díszelgett. Viszont az is igaz, hogy aki a plakátokat megnézte — már pedig mindenki megnézte, — tudhatta, hogy a harminc hirdetett név közül legalább huszonnyolc nem jön el.

Az ok egyszerű. Először, mert a jubileumi plakátokon hirdetett nevek tulajdonosai rendszerint nem szoktak eljönni. Másodszor, mert egy pillantás a nevekre s az ember rögtön tisztába jöhetett ezzel, hogy az összes ott tűndöklő nevek mind el vannak foglalva a színházakban. Így tehát legjobb esetben is csak 12 óra után jöhettek volna el. A jubileum pedig a plakát szerint esti 9 órakor kezdődött. Ha minden szereplő fellép, akkor az előadás reggelig tartott volna.

De azért a hitetlenkedők ezúttal tévedtek, mert a hirdetett nevek tényleg mind — otthon maradtak.

Major István, Kürthy Teréz és Keleti László.
„Ez kell Pestnek” — Budapesti Színház
(Harsányi felv.)

Barna Lajos, Friss Margit és Pesthy Kálmán.
„Ez kell Pestnek” — Budapesti Színház
(Harsányi felv.)

De azért olyanok is voltak, akik eljöttek: akik a plakáton — nem szerepeltek.

A jubileum természetesen üdvözlő beszédekkel kezdődött. „Kultúra”, „érdemes mult”, „önzetlenség” ilyen szavak repkedtek a levegőben. Hevesi Sándor se kívánhatott volna magának ennél különbeket. Maga a jubiléum nem volt frakban. Sőt szmokingban sem. Hanem zsaketben. A nadrágja élesen volt kivasalva, mint egy angol lordé.

Meghatottan válaszolt a beszédekre, de néha vicceket szótt bele a beszédebe.

A jubiléumst könnyekig meghatotta a színészek szerenádja, amit az ő tiszteletére énekelték. Ennél jobban csak az hatotta meg, amikor szünetben a pénztári bevételt számolta, mert mondanunk sem kell, hogy erre szakított magának időt a kitűnő jubiléum.

Minden magánszámnak örült sikere volt. De azért az estély fénypontját mégsem a magánszámok alkották. Nem. Hanem az *Ez kell Pestnek* című revű, amelyet maga a jubiléum írt

A szenzációs revű, amit Fodor

Artur rendezett kitűnően s amelyben felléptek *Somogyi Nusi, Sarkadi Aladár, Latabár, Dobos Anny, Kürthy Teréz, Dénes Mancsi, Páris Ila*, minden eddig látott revűtől különbözött és pedig a következőkben:

1. Nem voltak benne görlok, holott eddig úgy tudtuk, revű görk nélkül, annyi mint leves só nélkül.

2. Nem volt sok felvonása, hanem csak egy.

3. Nem volt látványos a díszlet.

Pardon, itt tévedtünk. Látványos volt. Tudniillik az utolsó jelenetben behoztak egy nagy földgömböt annak bizonyosságául, hogy az egész földgömbön a jazz dominál. Mert a darab nem egyéb mint a jazz apotézise. Védőbeszéd *Josefine Baker* mellett. (Ezzel mintha egy kissé elkésett volna a kitűnő *Matyi*.) Röviden arról szól (hogy ne tesszük a végsőkig az idegeket), hogy egy család minden egyes tagja *Josefine Bakert* akarja látni, de az apa azt mondja, hogy ő nem engedi meg a család egyes tagjainak, hogy elmenjenek az *Orfeumba*, van neki annyi pénze, hogy *Josefinet* házhoz szálltassa. És szállítja a család legnagyobb gyönyörűségére. Persze mindenki megőrül *Josefinetől* és jazztól.

A közönség sokat tapsolt. De legjobban a jubiléum *Feld Mátyást*, a kitűnő színműíró és direktort. Akinek valóban ünnepe volt az estén, legalább is ami a bevételt illeti, töltetlen, amihez továbbra is hasonló jókat kívánunk.

Foulardselymek

Crepe de Chinek, Georgettek

Puplinok, nanszubatisztok

Divatcsipkék, szalagok

Kartonok, delének

Müselymek, divatsálak

Selyemharisnyák, kesztyűk

legszebb választékban, legolesőbban

Klein Antal

divatnagyrúházában

Király ucca 53 szám

(Akácia ucca sarok)

Opera lesz „A legtisztább víz”-ből

Szederkényi Anna, a kiváló regényíró — tudvalevően — mint *színműíró* is bemutatkozott már a magyar közönség előtt. „*Laterna Magica*” és „*A legtisztább víz*” című színdarabjaival olyan irodalmi sikert aratott, hogy azóta az arra illetékesek jogos érdeklődéssel várják a színpadon újra való megszólalását. Most rövidesen ennek az ideje is el fog érkezni, mert az író

már javában dolgozik új darabján, amely háromfelvonásos opera lesz s amelynek zenéjét Fleischer Antal, az Operaház karmestere szerzi.

A készülő irodalmi eseménnyel kapcsolatban fölkerestük lövőházuccai lakásán Szederkényi Annát. Az író kissé sápadtan, bágyadtan, a fejét turbánszerűen övező kötéssel fogadott bennünket. Az „*Amíg egy asszony eljut odáig...*” híres szerzőnője ugyanis *kilenc hét óta nagybeteg*. Hetekig feküdt már szanatóriumban, amíg végre megoperálták, de a súlyos betegség és a fájdalmas — mert *éber* állapotában végrehajtott — műtét *láthatóan megviselle*. Orvosai véleménye szerint még *hetekig fog tartani, amíg teljesen kihaveri a betegséget*. Az arca még mélységesen sápadt, a hangja kissé erőtlennül cseng s a szeme is mintha halványabban fénylene.

— Készülő operámnak „*Vidróczky éjszakája*” a címe — mondja lelkese déssel. — *A való élet szövődik benne a fantasztikummal s egészíti ki egymást, éppen úgy, mint két előző darabomban, amelyekben a fantasztikum szintén erős szerepet játszott*. Hősei egy tizenhat éves lány s egy tizennyolc éves fiú. A lány: *törvénytelen gyermek, de ízig-vérig ártatlan, tiszta lélek*, akit a falubeli ispán kegyelemből nevel. A fiú egy, a végtelen Alföldről a hegyek közé szorult faluba származott sapkásmeister feleségének — most már kocsmárosnénak — a fia, aki a faluból a városba kerül, mert anyja a legnagyobb áldozatok árán taníttatja.

A drámai hangulatú opera a hegyek-övezte völgykatlanban, a Vidróczky falujában játszódik le. *Ezt a falut a babona levegője lengi körül s a babona nyomasztó hatása lenyűgöz, hatal-*

mába ejt mindenkit. Vidróczky vára a hegytetőn áll s az elhalt várúrról az a hiedelem, hogy esztendőnként egyszer éjjélkor kiszabadul a lelke s a falubeli lányokat magával ragadja a várba. Sejtelmes, varázsos, kísérteties babonáság üllepedik a külvilágtól elzárt falura...

A lány és a városban tanuló fiú szerelembe esnek *s a romlatlan, tiszta teremtés arra a sorsra jut, mint anyja, akit szintén megejtettek*. A Vidróczky éjszakáján a harangozó templomba szólítja az egész falut. A hívők fölvonulnak az éjféli misére *s mialatt ajkukról fölszáll az ájtatos könyörgés, a templom egyik zugában lejátszódik a dráma: a megrontott lány megöli magzatját...* A harmadik felvonás már a Vidróczky éjszakája után, a „Vidróczky-szakadék”-ban játszódik le, ahol véget ér a szerencsétlen teremtés története...

Vidróczkynak voltaképpen csak annyi köze van a darabhoz, hogy az ő kísérteties, babonás éjszakáján játszódik le az opera legdrámaibb története, amelyet előkészít és végigkísér a babona varázsa. Vidróczkyról már ejtettem néhány szót az írásaimban; de az a *humoros* Vidróczky volt — most először mutatkozik meg a *tragikus* oldaláról, noha nem is szerepel személyesen, hanem csak a róla szótt legendában emlegetik... Node — moso-

Szederkényi Anna

lyodik el Szederkényi Anna, — minden jótét lélek dícséri az Urat... Hagyjuk Vidróczkyt... még csak annyit, hogy az opera zenéjét Fleischer Antal, a kiváló zenészember szerzi.

Az író kifárad a beszélgetésben. Pihen egy keveset. Aztán elmondja, hogy „A legtisztább víz” című darabjából szintén opera készül. Erről a magyar legendába szőtt történetről — amely tavaly igen szép sikerrel került színre a Belvárosi Színházban — egyértelműen megállapították a kritikusok, hogy operának való.

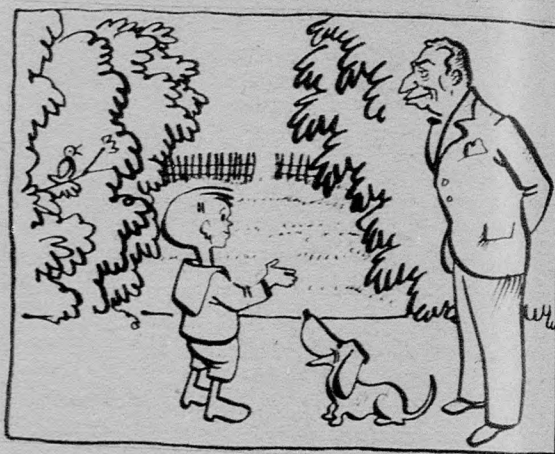
Most Losonezy Dezső zeneszerző foglalkozik megzenésítésével.

Darabokról lévén szó, az író azt is elmondja, hogy a mai nőről háromfelvonásos társadalmi színművet fog írni „A felszabadultak” címmel. Nagyon szeretné már, ha mielőbb fölgögyulna, mert még a nyár folyamán el akar készülni vele...

De ezenkívül is van még bőven irodalmi esemény a beteg író tarsolyában. Az ősszel jelenik meg tíz kötet regénye új kiadásban: ezek között lesz, természetesen, híres regény-trilógiája, az „Amíg egy asszony eljut odáig...” és két befejező kötete. A legközelebbi napokban viszont megjelenik huszhatodik könyve, amelynek címe „Az asszony meg a fészek” s amely az anya, a család, az iskola és az állam egymáshoz való viszonyát tárgyalja, vagyis kimutatja és megjelöli a család célját, kötelességét és helyét a nemzet szolgálatában. A mű a magyar népműveléssel foglalkozók számára előadásorozatot tartalmaz s az az érdekessége, hogy az első ilyen irányú könyv. Az író azért írta meg, mert ma a nemzet fönmaradása függ attól, hogy mennyiben tudja a család a kötelességét teljesíteni.

— Ez a legkedvesebb könyvem! — mondja boldogan és fölcsillan a nagy halványfényű, bágyadt szeme. Majd pillantása az asztalon heverő „Kis Ujság”-ra esik, fölveszi és szeretettel megsimogatja. Mert a legkedvesebb lapja viszont a „Kis Ujság”. Mérhetetlen szeretettel és lelkesedéssel szerkeszti ezt a kis lapot és alig várja, hogy újra elfoglalhassa helyét a szerkesztőségi asztal mellett. Azzal a jókívánsággal búcsúznak, hogy nemsokára viszontláthassuk íróasztalánál. Hiszen beteg-

sége most már rohamosan múlik így nem tarthat hosszú ideig — „amíg egy asszony eljut az róasztaláig”.

Elővigyázat

Hegedüs Gyula a minap egy ismerős családnál volt látogatóban. Ugyanoda ugyanakkor átsétált látogatóba a szomszédék Bobi kutyája is.

A házigazdák hatéves fia, Ferkó, egy darabig a kutya körül somfordált, aztán odaszólt Hegedüs Gyulának:

— Bácsi, húzd meg a Bobi farkát!

— Minek, te? — kérdezte a művész meglepve.

— Mert tudni szeretném — felelte Ferkó, — hogy harap-e.

Nyert

Az egyik budapesti varietében nemrég egy híres állatimitátor lépett fel. Produkciójának végeztével beszédet intéz a közönséghez:

— Most pedig, hölgyeim és uraim, ezer pengőt fizetek annak, aki mond egy állatot, amelyiknek a hangját nem tudnám élethűen utánozni!

Egy hang a söröspohár mögül:

— Halljuk a szardiniát!

Bergerné esete a „Carmen”-nel

Az Operában „Carmen”-t játsszák. Bergerné folyton kérdezősködik:

— Ugyan kérem, mikor jön a hattyú?

— A hattyú? Az, kérem, a „Lohengrin”-ben van...

— Hát most mit játszanak?

— A „Carmen”-t.

— A „Carmen”-t? Hiszen azt már kétszer láttam!

És szó nélkül kimegy.

AMIKOR * A FŐRENDEZŐ IS * * STATISZTÁL *

Budapest. Tavasz. Napsugár. Szezonvég. Jeritza. Ez az öt fogalom egy kalap alá kerül Pesten. Egyik a másik nélkül megállhat ugyan, de ha nézzük: csak együtt alkot szerves egészet.

Idén még érdekesebb volt a nagy bécsi énekesnő Budapestre jövele, mint máskor. Ebben a szezonban egy internacionális kultúrbotrány zajlása közben jött hozzánk és a bécsi Operaháztól való távolodása után a szenzáció erejével hatott, amikor ezt mondta:

— Magyar asszony szeretnék lenni!

Jeritza jött, látott és győzött. Mint minden évben, úgy az idén is meghódította a magyar publikumot. Estélyi ruhás hölgyek és férfiak, az arisztokrácia és a pénz urai és úrnői felemelt helyáru székeken, zsúfolt nézőtérén őrjöngtek és tomboltak. A szezon legforróbb előadásai a Jeritza-esték szoktak lenni, idén pedig, amikor a Budapesten annyira népszerű Turandot-ban mutatkozott be, sikere egyszerűen leírhatatlan volt. Extázisban ünnepelte őt a publikum és ő boldogan hajlongott a függöny előtt.

Budapesti fellépte előtt való napon már próbát írtak ki a számára. Egyszerű betűkkel, így:

Színpadon:

1/10 Turandot.	D.b.kj.	Rékai,	Márkus.
Ferenczi,	Deutsch,	Jeritza,	Venczel.
Székelyhid,	Relle,	Toronyi	Palló.
	Laurisin,	Szügyi.	

Egyszerű betűkkel, mintha Jeritza, a newyorki Metropolitan Operaház tagja, a magy kir. Operaház tiszteletbeli tagja mindennap itt énekelne. Csak éppen az első helyre tették a nevét, hát Istenem! drámai szoprán...

Fél tizenegykor megszólalt Csepke bácsi telefonja:

— A báróné fáradt! Csak fél tizenkettőkor jön próbálni. Elnézést kér...

A tagok — mit tehettek egyebet? — a büffébe mentek és vártak. Rövid tereferé, sonkászsemlék eltüntetése után újra a színpadra vonultak. 1/212. Jeritza nem jön. Várnak. Ideges fe-

szengés! Izgalom. Nem félnek, csak kínos ez a várakozás.

Végre tizenkettő után néhány perccel feltűnik a sphinx előtt az autó. Fényképészek állják Jeritza útját. Kérik: hagyja magát lefotografálni:

— Pesti Hirlaptól...

— Az Est...

— Tolnai Világ...

— Magyarország...

Szinte egyszerre mutatkoznak be a fotóriporterek, de Jeritza egy szóval válaszol:

— Nein!

És azzal fut be a színpadra, az ügyelő hosszút csenget, a zenekar felállva tuszt húz, Jeritza mindenkivel mosolyogva kezét fog és tapsol:

— Kezdjük!

A főpróbát elkezdi. De csak részleteket próbálnak. Turandot — Jeritza jeleneteit. Az ember azt gondolná:

— No, most 1/41, hiszen akkor 1-ig átszaladnak ezen a pár jeleneten!

De a gyakorlatban ez másképpen van. Jeritza a közép-re áll. Kezdi a jelenetet. Megy, megy egy darabig, míg egyszerre Jeritza tapsol:

Jeritza Mária

— Megállni!
Mindenki Jeritzára néz.

— Ez így nem jó!

— ... ó... báróné... — dadogja az egyik rendező. — Ez úgy volt...

— Hát most másképp lesz. Ön itt jön át, maga itt elkerül, Liu nem ott áll! Jöjjön csak ide. Amikor az előbb bejön, nem kettőn jöjjön be, hanem itt ezen a nyíláson és itt álljon meg. Így, ez már jobb...

Rendező, főrendező sápad, de Jeritza akarata szent. Ugy játszik, ahogy ő ezt megszokta és ezen nem változtat senki és semmi. Nem akceptál már beállított rendezést. *Átrendezi a darabokat.*

A második felvonás fináléjában például mulatságos eset történt. Díszletmunkások, statiszták, ügyelők, kóristák fálnak dőlnek a nevetéstől. Olyat láttak, amit rég kívántak már. Egy Jeritzának kellett Pestre jönni, hogy a csendes óhajok teljesedésbe menjenek.

A második fináléban ugyanis a teljes személyzet a színpadon van. Kalaf már megfejtette a rejtvényeket s ott, a királyi udvarban ott van a nép, amely lesi, vajjon Turandot Kalafé lesz-e, vagy sem?

No, itt Jeritza elemében volt. Férfiak azelőtt lenni álltak? Most fel! Nők le! Katonák nem oda, hanem ide! Udvaroncok hátra, király le! Liu oldalra, Kalaf ide!

— Itt még hiányzik katonaság — vette észre Jeritza.

— Csak este lesznek itt. Statiszták! — mondja Márkus főrendező.

— Nem baj! Jöjjön csak rendező úr! Ön vezeti a menetet!

És szépen sorba állított mindenkit, akit csak talált. Ezek helyettesítették a statisztákat. *A néma katonaság ezen a próbán pedig Márkus Lászlón kívül Ferenczi Frigyes rendező, Oláh Gusztáv díszlettervező, Tolnay Pál főfelügyelő, korrepetitorok, Butz, az ügyelő és díszletmunkások lettek. És mint jól fizetett néma személyzet, masiroztak fel-alá, sokaknak élénk mulatságára.*

— Este aztán az előadás előtt tessék ezt a statisztákkal jól bepróbálni! — adta ki az ordret az Operaház illusztris művésznője 3/4-kor, amikor a „utópróba” vége szakadt.

Régi vice, új befejezéssel

A tanító elővesz a zsebéből egy pengőt és felmutatja a gyerekeknek.

— Gyerekek! Ezt a pengőt megkapja az, aki válaszol egy kérdésemre. Hány szál szőre van itt az ablak előtt álló gebének?

Síri csönd, majd feláll Móricka.

— Én tudom!

— Na?

— 96,415.316.

— Ezt honnan tudod?

— Pardon, tanító úr, ez már a második kérdés. Szabad a pengőt?

Ez a vice. Na most!

Papp Jancsi egy társaságban van és kérlik, mondjon vicceket. Eleinte szabadkozik, azután a homlokára üt.

— Nagyszerű, megvan! Hallottam tegnap egyet, csak valamit meg kell kérdeznem.

Telefónhoz lép és felhívja egyik ismert művésznök lakását.

— Halló, itt Papp János.

— Mit akarsz ilyenkor? — válaszolja a hang.

— Kérlek, társaságban vagyok és el szeretném mondani azt a viccet, amit tőled hallottam tegnap... légy szíves, mondd csak, *hány szál szőre is volt annak a gebének?*

Ha Ön indiszkréten benéz a kulcslyukon,

sokezer nőt fog szorgalmas munka közben meglepni. Mindegyik előtt a Párisi Divat szabásmintája fekszik és ez után készítik a leg-elegánsabb ruhákat. Ötezer szabónó veszi állandóan ezt a lapot. Párizsnak a legelőkelőbb modellrajzolóival szerződést kötöttünk. Hatszáz csodaszép párizsi modellt és szebbnél-szebb kézimunkát stb. foglal magában egy negyedévfolyamnak a tartalma.

Féláron küldjük Önnek a Párisi Divatot egy héttel a megjelenés után (tisztá visszamaradt lapokat), hogy megismerje ezt a rendkívül érdekes lapot, mégpedig 1/4 évre 4 pengő 40 fillér helyett 2 pengő 20 fillérért.

Kérjen egy mutatványszámot, melyet ingyen és bérmentve küldünk. Kiadóhivatal: Budapest, VII, Dohány u. 12.

Bogisieh Tika, egyik legszebb pesti leány, aki D'Orange Rachel, a híres francia lovasnő legközelebbi túráján részt fog venni

sel
egy pen-
ek.
öt meg-
lésemre,
ak előtt

ckca.

ar a má-
t ?

an van
Eleinte
ára üt.
allottam
meg kell

egyik

vála-

gyok és
viccet,
... légy
ál szőre

**ten
kon,**

munka
k előtt
mintája
a leg-
szabónó
rizsnek
al szer-
odaszép
ob kézi-
egy ne-

Párisi
és után
, hogy
érdekes
40 fillér

melyet
Kiadó-
y u. 12.

Miniatűrök az Operaház zenekarában

'Az egyik napilapban jelent meg egy cikk keretében:

„...az Operaház zenészei saját állításuk szerint nem mernek beszélni ezekről a dolgokról...”

*

A „Xerxes” premiérjén történt. A második felvonás után hatalmas tapsal köszöntötte a publikum a szereplőket. Az énekesek hajlongtak, utánuk a rendező és a karmester is kijött a színpadra. Őket is megtapsolták. Aztán egyenként — amint ez szokás — jöttek ki a szereplők. Külön-külön jött ki a rendező és a karmester is.

Amikor a karmester kijött — már vagy öt perce tartott a felvonás köz — a zenekar tagjai a dohányzóban voltak. A zenekarban csak egy ember volt. Komor Vilmos. Odaállt a riváléhoz és élénken tapsolt. Az előadás vezénylő karmesterének.

Komor Vilmos

Komor Vilmos kilencedik éve van az Operaháznál. Brácsás. Jó munkaré. Egy baja van. Dirigálni akar. Ami nem lenne még nagy baj. De az Operaházban akar dirigálni. Ez sem lenne baj. Hanem törtető. Könyökkel dolgozó. Ez sem lenne baj. De hogy célját elérje, mindig valamelyik karmester klikkjébe tartozott. És amikor már egy-egy vezető, jónevű karnagy előre is segítette volna Komort, ő átpártolt. A riváléhoz. Ez volt a baj. Két szék közt a pad alá...

*

Kezdetben jó viszony fűzte őt Dohnányi Ernőhöz. Dohnányi a Filharmonikusok elnöke, Komor pedig csakhamar a társaság titkára lett. Már-már mindenki azt hitte, hogy

no most! Felvirradt Komor napja. De nem! Komor átpártolt Kernerhez.

*

Aztán Rékai Nándor gondolta: lehetne ebből az emberből valamit csinálni. És akart is. Így mondják. De akkor már Komor nem nagyon törődött az Operaház ügyeivel. Rádiókarmester lett. És váltig hangoztatta, hogy nem is érdekli őt az Operaház.

*

Egy alkalommal kínos félreértés támadt egy próbán a karmester és a zenekar egy tagja között. Másnappremiér volt. A premiér előtt a zenekarból küldöttség ment az igazgatóságához, hogy ők a sértést megtorlandó: sztrájkolnak. A sztrájkból semmi sem lett. A premiér megvolt. És a felbujtókat

keresni kezdték. Azt mondják: megtalálták.

*

Komor zenekart szervezett. Olaszországba ment vendégszerepelni. Ott ünnepelve fogadták. Magyarok! Olaszországban mindent ünnepelnek, ami magyar.

*

Éppen ezért — hivatalos körök mondják így — kellemetlen volt ez a turné. Ugy tűnt fel, mintha ez lenne a hivatalos magyar zene körútja. Pedig nem volt ott Hubay, Kerner, Dohnányi, Bartók, Kodály, Stefániai, nem volt ott... Komor ott volt.

*

Az Operaház zenekarából el fognak bocsátani 3—4 olyan tagot, akik még 10 szolgálati évet nem töltöttek be. Egy: aki már betöltötte, egy fuvóست, alternatíva elé állítják. Csak az Operaháznak dolgozzon. Máshol nem játszhat. És Komort elbocsátották.

Szépség

a legdrágább kincse minden nőnek.
A szépség ápolása megőrzi az
ifjúságot, kívánatossá tesz és
szerencsét hoz.

Az Elida Ideal-szappan a bőrnek egészséges színt
ad és megóvja fiatalos rugalmasságát.

Tisztább, enyhébb és sokkal kellemesebb illatú.

Széppé varázsol

ELIDA

IDEAL-SZAPPAN

Utolsó maradékáig illatos

Utlevél

Orosz Vilma frenetikus sikert aratott a Király Színház újdonságában. Színházi utlevelének kiállítása annyit jelent, hogy a legnagyobb sztárok közé érkezett be.

Neve: Orosz Vilma.

Becéző neve: „Az: Orosz”.

Milyen külföldi nyelven beszél: Vilmaul.

Mondjon egy mondatot ezen a nyelven: Az amerikaiak lincselnek, a pestiek linkelnek.

Hol szeretne lakni: A Vilma királynő úton.

Hány éves: Tizennyolc. Higyje el.

Testsúlya: Pehely.

Magassága: Ez relatív. Hódolóim azt mondják, hogy nagyobb vagyok, mint Sarah Bernhardt, ellenségeim azt mondják, hogy *ilyen* kicsi vagyok.

Szemei: Babonásak.

Alakja: Majdnem olyan jó, mint a szívem.

Merre szándékszik utazni: Nem az utazás a fontos, hanem a beérkezés.

Mi a kedvenc közlekedési eszköze: A rakétarepülőgép.

Miért: Mert ezzel a holdba lehet utazni. Ott földbirtokaim vannak.

És mije van a földön: Miszem.

Továbbá: Holdbirtokaim.

Mióta tartózkodik a Király Színházban: Mióta Orosz Vilma vagyok.

És azelőtt: Azelőtt is magyar voltam.

Mindenkihez olyan hű, mint a Király Színházhoz: Majd megírom a memoárjaimat.

Miért: Jó memóriám van.

Kihez a leghivebb: Magamhoz.

Mi a kedvenc villamosjegye: Az egyenes.

Miért van olyan örült sikere: Mert csupa józan ember jár a színházba.

Szereti a népszerűséget: Csak ha viszontszeret.

Szereti a pénzt: Mit fizetnek, ha megmondom.

Mit szeret a legjobban a világon: A szerepet.

Tud káromkodni: Igen.

Produkálja magát: A fene egye meg.

Mit: A káromkodást.

Szereti a nyíltszíni tapsot: Esténként élek vele.

Mit csinál olyankor, amikor tapsolnak: Pihenek.

Mi a véleménye Somogyi Nusiról: A legaranyosabb nő a világon.

Mi a véleménye Orosz Vilmáról: Ki is az? Ja, ő is a legaranyosabb.

Mi a véleménye a „Jes”-ről: Nagyon heyes.

Mit csinál előadás után: Befestem magam és átöltözöm.

Azulán: Hazamegyek.

Egészségi állapota: Premiér előtt kissé lámpalázias vagyok.

Nagy mértékben: Ivlámpamértékben.

Mi a véleménye az előkelőségről: Szeretem a hatcilinderes autókat.

Gázolt már: Csak a gázlókban — vadászaton.

Sportol: Olimpiászt rendezek mindennap.

Melyik legkedvesebb sportja: A tánc, színpadon.

Életfilozófiája: A temperamentum mozgatja a világot.

Mit szeretne játszani: Most? Tenisz.

Színpadon: Madách Éváját és a „Faust” Margitját a Nemzeti Színházban.

Tulajdonképpen miért nem filmsztár még: Ezt én sem tudom.

Hívták már külföldre: Sőt a legkomolyabb formában kijelenthetem, hogy megyek is.

Hova: Nyaralni.

Ült már biciklin: Motorbiciklin.

Szokott kirándulni: Mindennap átkelek Budáról Pestre.

Politikai magatartása: Szeretném, ha az egész világ szerződést kötne az Orosszal.

Melyik lenne a legszimpatikusabb szerződés: A házassági.

Milyen megjegyzése van még: Mindent lélekkel kell csinálni. Nekem igaz lelke van.

És a fogai: Azok se hamisak. Éppoly fehérek, mint a lelkiismeretem.

Búcsúzzon: Minden jót kívánok. Minden jót és minden szépet. Mi kívánságom lehetne még?

Görl left

Nagyatádi Szabó István

unokahugából

Ezelőtt három hónappal a „Rose Marie” egyik előadásán láttam egy kislányt, aki a színpad szélén ült és mosolygott. Kis görlice volt, új görlice, aki félenken pislogott a nagy-nagy reflektorfényben, mintha igazi kis gerlice verdesné gyenge szárnyával az ezüstkalitka falát. Ez a kis görl aztán táncolt ötven másik társával egyforma, szögletes vagy hajlékony mozdulatokkal és este, az előadás után, a sápadt csillagsátor alatt szépen csendesen hazament a józsefvárosi kis lakásba.

Amint később megtudtam, ezt a kis görlöt

Nagyatádi Szabó Rózsikának hívják s unokahuga a néhai nagy kisgazdavezérnek, Nagyatádi Szabó Istvánnak.

Nagyatádi Szabó Rózsika

A legsötétebb Józsefváros palánkos, gurba sikátorában lakik Nagyatádi Szabó Rózsi, aki egyszerre csak idecsöppent ebbe a világos, villanyos, nagy városba s mindent otthagyt azért, hogy csak színpadra léphessen.

Ő a következőket mondja:

— Kissé furesza talán az út a tehénfejéstől, csirkeetéstől, krumplikapálástól a Király Színház táncosnőségéig, de mégis semmi fantasztikus abban, hogy eljöttem a falumból. A nagybátyám egyszer felhozott Pestre, ezelőtt pár éve és elvitt engem

a ligeti színházba.

Ott annyira megtetszett nekem a színház, hogy elhatároztam azt, hogy színésznő leszek. Egyelőre csak a büffés lányával ismerkedtem meg, de sajnos, hamar kellett hazamennem. Otthon zárdába jártam, de a pesti színelőadás után nem volt nyugtom és

megszöktem a zárdából.

A szüleim természetesen nagyon ellenezték azt, hogy Pestre jöjsek, de én addig könyörögtem, addig búskomorkodtam, sirtam, rimáncodtam, míg elengedtek.

Bementem a Budapesti Színházba és jelentkeztem, hogy játszani akarok. Kérdezték, hogy tudok-e táncolni. Tudok, mondtam nekik.

Otthon már tanultam táncolni. Végigjártam már két kurzust

a nagyatádi tánciskolában.

Felvettek. Egy ideig a Budapesti Színházban táncoltam. Onnan Békéscsabára, majd Győrbe kerültem. De vidéken nem akartak rendes gázsit adni

s a színigazgatók borzasztó esúnyán viselkedtek, úgyannyira, hogy vissza

szöktem Pestre.

Lázár igazgató úr leszerződttetett a karba. Két pengőt kapok egy napra, mert nekem nincs protekcióm és boldogult Pista bátyámra sose hivatkoztam. Majd előre megyek enélkül is.

Tizennyolc éves. Feketehajú. Kékszemű. Kedves. Nem cigarettázik. Illedelmes. Büszke. Valódi lány.

Lóránt László.

A megbízhatatlan

— Gratulálok — szól Hegedüs Gyula egy ismerőséhez. — Örömmel hallom, hogy felesége, aki már az utolsó óráit élte, teljesen meggyógyult.

— Igen, kérem, *megbízhatatlan nő volt egész életében.*

Ahogy egy világhír elindul...

Mintegy huszonöt évvel ezelőtt *Fényes Samu* „Pereszlényi juss” címen magyar tárgyú daljátékot írt, amelynek megzenésítésére muzsikust keresett. A darabot különben a Magyar Színház, amelynek akkor *Zoltán Jenő* volt az igazgatója, fogadta el előadásra. Ez a *Zoltán Jenő* arról is nevezetes, hogy az igazán első magyar kabarét „Tarka Színpad” névvel ő alapította meg.

Fényes Samu *Lusztig Jenő*höz, a Budapesti Napló akkori zenekritikusához fordult tanácsért darabjának megzenésítésére vonatkozólag.

Lusztig Jenő Kálmán Imrét, egyik legjobb barátját, a *Pesti Napló* akkori zenekritikusát ajánlotta *Fényesnek* azzal a megjegyzéssel, hogy ő, mint muzsikusz és volt karmester, aki már *Kálmántól* halott egyet-mást, százszázalékig felelősséget vállal a *Kálmán* muzsikájáért.

A Royal-szálló szuterénjében találkoztak *Fényes Samu*, *Lusztig Jenő* és *Kálmán Imre*. Itt akarta meghallgatni *Fényes*, hogy mit is tud tulajdonképpen az a *Kálmán Imre*, akit *Lusztig* olyan melegen ajánlott...

A próba sikerrel járt, *Fényesnek* tetszett a fiatal *Kálmán* muzsikája. A „Pereszlényi juss” színre került a Magyar Színházban, a szöveg és a zene is tetszett úgy a közönségnek, mint a kritikának. A darabot azonban mégis le kellett venni a műsorról pár előadás után. Az akkori politikai viszonyok nem harmonizáltak a darab témájával.

Kálmán Imre, aki sokra értékelte a munkáját, most már nagyon kétségbe volt esve. Mindenáron szeretne volna a zenét megmenteni.

Hóna alá kapta a darab egész

partitúráját — mintegy 10—12 számot, — és elkezdett házalni azzal a kiadóknál.

Sorra járta az összes kiadókat és senkisémm vállalkozott azoknak a kiadására.

A kiadók egyöntetűen azt mondták, hogy csak az esetben adják ki a kottákat, ha *Kálmán* saját zsebéből fedezi a kész kiadásokat.

Végre is barátjához, *Lusztig Jenő*höz fordult s tőle kérdezte meg, hogy mitévő legyen.

Lusztignak mentő ötlete támadt. Elment egyik jó ismerőséhez, *Szegő Jenő*höz, aki a Nádor-cég üzletvezetője volt, de onnan kilépve éppen abban az időben önállósította magát — csinos kis üzletet nyitott a Klotild-palotában — s neki ajánlotta fel *Kálmán* muzsikáját kiadásra.

Az új kereskedő természetesen belement a dologba s a „Pereszlényi juss” kottája két füzetben meg is jelent. Érdekes, hogy *Lusztig* főleg azzal hatott a kiadóra, hogy folyton erősítette, hogy meglátja, *Kálmán* fog még ennél sokkal jobb dolgokat is írni és abból *Szegőnek* még igen nagy haszna lesz.

Kálmán Imre öröme persze nagy volt, hálásan köszönte meg a dolgot barátjának. A kiadott füzeteknek nagy sikerük volt, de *Szegő* még sem találhatta meg a számítását, mert, még abban az időben felhagyott az üzlettel és más foglalkozást választott magának.

Kálmán Imre későbbi világotjáró darabjaiban felhasználta első kompozícióinak motivumait. Így tehát a „Pereszlényi juss” kottája, aminek akkori kiadása elfogyott, nem veszett el a *Kálmán*-muzsika százezernyi rajongóinak számára.

Kálmán Imre

Mály Gerő a Magyar Színházhoz szerződött

Alig néhány esztendeje, hogy Mály Gerőt, a magyar színjátszásnak ezt a nagyszerű értékét színházaink felfedezték. „Geresi hácsi” addig vidéki színházaknál kallódott, majd Pestre jött, kabarédarabokat játszott jól, rosszul, kedvvel, kedvetlenül. Már csak alig lengett benne az ambíció, a becsvágy elhalványítója, az: Idő egyre jobban elmúlt felette, amikor végre budapesti nagy színpadhoz engedték. Egy halkszavú Csehov-darabban játszott egy öreg, bús parasztot. Szem nem maradt szárazon, alakítása örökre feledhetetlen maradt...

... És szerződötték a Vígszínházhoz...

Egyik nagy sikere a másikat követte. Csak a gázsija ment felfelé csigalépésekben.

Pedig Mály Gerő úgy érezte, hogy a sztárgázsikorszakában, amikor minden jelentéktelen, de momentán divatban lévő színészt arannyal fizetnek, neki is jussa lenne a gondtalan megélhetésre. Hiszen a Vígszínház műsortervezete most már esztendők óta számolt ezzel a nagytehetségű művésszel és évek óta alig akadt olyan darab a Vígszínházban, amelyben Mály Gerőnek ne jutott volna kisebb vagy nagyobb szerep.

Mály Gerő ugyanúgy érezte, hogy hálával tartozik a Vígszínháznak, főleg pedig Jób Dánielnek azért, hogy tehetségét felfedezték és a napfénynél vakítóbb rivalda világosságába állították. De Mály Gerő nemcsak hálás ember, de öntudatos művész is és így tudta, hogy az ő színjátszó képessége jóval többet ér meg a Vígszínháznak, mint amennyit fizetnek érte.

Mály Gerő ismételten célzást tett fizetésére, de bizony ezek a kérések süket fülekre találtak

Kérte, hogy, arányosan a többi művész jövedelméhez, emeljék fel a fizetését, amely most már hosszú idők óta évi 12.000 pengőnél vesztegelt. Szóval, annyit kapott egy esztendőre, mint egy vígszínházi sztár másfél vagy két hónapra.

Közben pedig Bubenik klasszikus alakítója az egyik fényes szerződési ajánlatot a másik után utasította vissza.

Sajgó szívvel.

De nem akarta otthagyni sikereinek egyetlen igazi színhelyét, a Vígszínházat.

Egészen mostanáig. Mert most, májusban, a szerződötések hónapjában ráeszmélt arra, hogy nem szabad többé saját érdekei ellen cselekednie.

Tárgyalást kezdett a Magyar Színházzal.

A Magyar Színház igazgatója felajánlott Mály Gerőnek évi huszonegyezer pengőt.

Tehát kilencezer pengővel többet, mint amennyit a Vígszínháznál kapott.

A Vígszínház viszont egy fillérrel sem hajlandó többet adni Málynak tizenhétezer pengőnél.

És hagyja elszerződni Mályt...

Rosszul teszik...

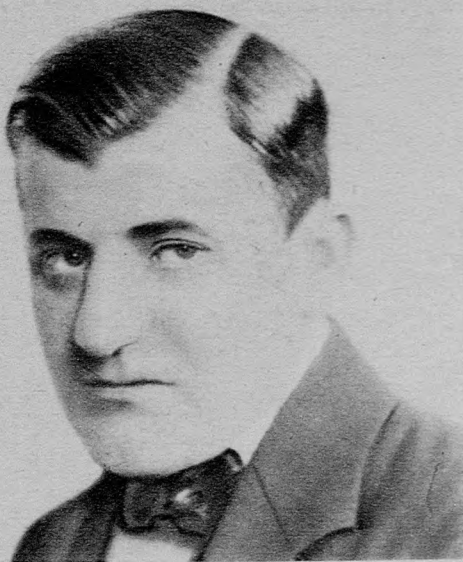
Talán még az utolsó percben észrekapnak és nem engedik elmenni. Vagy igen?

Intrika

A vidéki primadonna haldoklik. Az ágyat körülállják a kolléganők.

Eleinte csendben vannak, később az anyaszínésznő odasúgja a naivának: — Nézd, milyen tehetségtelenül haldoklik...

Mály Gerő

EGY ÚJ MAGYAR ZOROT FEDEZTEK FEL BUDAPESTEN

Még élénken emlékezetünkben van a *Mindszenty*-fiú esete. De most már nem a fényképész beállításának távlatából — hanem a reális valóság napfényében.

Míg *Mindszenty*t egy kétségkívül igen magas valóri egyéniség menedzselte s egy sereg ember fáradozott azon, hogy *Valentinó*hoz hasonlóvá tegye (szabó-kellékes, fodrász, de különösen a fényképész izzadt) nem is beszélve „*némi csekély kis retus*”-ról — addig a „*Délibáb*” munkatársa felfedezte azt a magyar embert, aki úgy állt oda a fényképezőgép elé, mint ahogy járt az uccán és mégis: *a megszólalásig hasonlít Zoro-ra.*

A cselekményt egy véletlen indította meg.

Pontosan két héttel, ezelőtt egy kéményseprővel találkoztunk. Ebben nem lett volna semmi rendkívüli, ha a kéményseprőt nem ismertük volna arról az oldaláról, hogy mindig szerencsét hoz.

De nemcsak szerencsét, hanem híreket is szeret hozni ez a kéményseprő. Tőle hallottunk először a magyar Zoro-ról beszélni. Címet nem tudott adni, de megnevezte azt a vendéglőt, ahol egyszer látta.

Ha megmondta volna a rejtélyes „Zoro”-nak a címét, azt hittük volna, hogy reklám s talán el sém mentünk volna hozzá. De így ellátogattunk a nevezett vendéglőbe. Ott is megerősítették Zoro létezését. Kétszer-háromszor volt náluk egy „Zoro”-hoz” rendkívül hasonlító egyén. Semmi egyéb felvilágosítást nem tudtak adni. Erre a körzet összes vendéglőit és kocsmáit összejártuk s elhatároztuk, hogy a rejtélyes embert a föld alól is előkerítjük. Napokig eredménytelenül kutattunk, míg végre az az ötletünk támadt, hogy minden kerületben felbérelünk egy pár gyereket, akik aztán felkutatták és jelentik az új „Zoro” tartózkodási helyét.

Ez a *Scherlockholmes*i trükk azután bevált s negyednapra egy kis

detektív jelentette, hogy „Zoro” nyomára akadt. A nyomon elindulva nem-sokára egy hatalmas bérház segédházfelügyelői lakásának szobájában ültünk.

Bár el voltunk készülve valamelyes hasonlatosságra, meglepetésünk mégis óriási volt. A hasonlatosság így, minden maszkírozás nélkül bámulatos. A nagyság talán milliméterre is egyezik s az arc, a fül, de főleg a jellegzetes „Zoro”-orr, haj és bajusz mind az igazi „Zoro”-t varázsolja elénk. A ruha akkor sem lehetne tökéletesebb, hogyha azt az igazi „Zoro” testéről adták volna a mi emberünkre.

Miközben az élettörténetét meséli, hátradől és merengve néz a távolba és az igazi „Zoro” élete elevenedik meg előttünk.

*

A magyar hasonmást *Varga Ferenc*-nek hívják. *Varga Ferenc* élettörténete sokban hasonlít „Zoro”-éhoz. Mintha csak a külső életmód hatna az arcra, az alakra, a testtartásra és a ruhára is. Ezt kell hinnünk, mert történetük hasonlósága nem egy helyen egyenesen bámulatos.

Korán árvaságra jut. A gyermekkel a rokonok éppen olyan mostohán bának, mint „Zoro”-val bántak kezdetben az emberek, úgyhogy nem is lehet más sorsot elképzelni, mint azt, hogy világgá menjenek. Talán egyidőben kóborolták be egész Európát s találkoztak, mert míg az igazi „Zoro” északon kóborolt, addig az új „Zoro” délen, Olaszországban és Szerbiában. Egészen fantasztikus s csak a kóbor élet magyarázza némileg, hogy mindkettőnek — egy titkos vágya volt.

— A cirkusz!

Három ország lyukas sátorpönyvén át bámulták a cirkuszok tarka életét. Már-már odajutottak, legmerészebb álmaik csodás ígértföldjére — mikor mindkettőt tovább sodorta az élet.

*

Eddig hasonlít „Zoro” és Varga Ferenc élettörténete. Itt aztán szétválnak. Míg egyik felfelé ívelt, addig a másik szürke robotosa lett az életnek, akivel csak néha történt valami esemény — inkább tragikomikus dráma, mint érvényesülési lehetőség.

Csend lett a szobában.

Varga Ferenc befejezte élettörténetét és lemondóan még csak ezt mondta:

— Mikor először láttam meg Zoro-t a filmen, mintha mellbevágtak volna. Valami kimondhatatlan keserűség szorongatta a torkomat. Azon én már túl vagyok, hogy a sikert irigyeljem tőle. Csak a pénzt, a kényelmes lakást és a tiszta, elegáns ruhákat irigyelem tőle. Hát nekem miért nem sikerült semmi? Tessék elhinni, az élet olyan furcsa...

Talán egy könnyecseppet morzsolt össze a szemében, amikor végigsimította az arcát. Egy percre megsiratta meddő ifjúságát. Kicsit később rezignánsan, sok finomsággal le is zárja beszélgetésünket.

— Tetszik tudni, „rengetegen” mondták, hogy menjek filmezni, de a megélhetés és a család nem csekélység s így még nem jutottam el a filmhez. Meg azután, bár semmit sem kellene magamat kimaszkirozni — mégis furcsa lenne „Zorot” játszani, aki még él s akit éltesen is az Isten erőben és boldogságban az emberek mulattatására.

V. L.

Varga Ferenc az új magyar Zoro

Kísérőzene

Egy kültelki moziban három szál cigány szolgáltatja a kísérőzenét. A tulajdonosnak sehogysen tetszik, hogy akármilyen filmet játszanak, a banda mindig ugyanazt a nótát húzza. Végre egy szép napon, amikor egy Lillian Gish-film megy, elfogy a türelme.

— A kutyafáját, — szól — játszatok már oyant, ami a képhez illik.

— Hogy ez nem illk hozsá? — méltatlankodnak a morek. — Hiszen ezst ehez á képhez játsuk. — Csák egy Gish lány ván á világon...

Három darab a Régi nyárban

Amint a nagyszerű *Honthy* Hanna megérkezik, megkezdődnek a Budai Színkörben a „Régi nyár” próbái. Ezek a próbák mindennap kora délelőtt kezdődnek és a késő délutáni órákban érnek véget.

A darab már majdnem teljesen elkészült. A próbák fenn folynak a színpadon, felhúzott függönnyel és a nézőtéren egyre gyakrabban jelennek meg azok a fejek, akiknek szabad bejárásuk van minden próbára.

A két szerző: ifj. *Békeffy* István és *Lajtai* Lajos, a zeneszerző ülnek a nézőtéren. Ők ketten állandóan mosolyognak. A rendező, az ügyelő, a karmester, a színészek, sőt maga *Sebestyén* direktor, aki minden próbán jelen van, izgulhatnak és lármázhatnak, ők ketten mindig csak mosolyognak. Közelről azonban ők is idegesek — szolidaritásból.

Megkérdezzük a szerzőket a darabról. Ifj. *Békeffy* István kezd beszélni:

— Nehéz a darabról úgy beszélnem, hogy el ne áruljak olyan meglepetéseket, amiket még a színlapra sem fogunk kiírni és amiket csak itt, az előadáson szabad a közönségnek megtudnia. Mindenekelőtt zavarban vagyunk amiatt, hogy mit írjunk a „Régi nyár” alá alcímnek: olyan műfajjal állunk szemben, amire eddig nem találtuk meg a helyes szót. A „Régi nyár” maga egyszerű, romantikus, nyilegyenes történet. Ebbe a revübe óriási, nagyszabású revüképek vannak beszöve, a romantikus történeten és a szabályos, csillogó revün kívül azonban van még a darabban egy szabályos operett is, primadonnával, bonvivánnal, szubrettel, táncoskomikussal és happy enddel.

Ebben a pillanatban felmegy a függöny. A függöny mögött káprázatos, másik revüfüggöny. Revü színházban vagyunk, ahol most megy fel a függöny és megkezdődik a revüelőadása. A nagy revüasztár: a darab női főszereplője: *Honthy* Hanna. Az első nézőtéri proscéniumpáholyban megjelenik régi szerelme, egy smokingos úr, akivel hosszú idő óta itt találkoznak először. A szerelem újra kezdődik. A „Régi nyár”, a régi szerelem.

Az előadáson most állandóan változik a Budai Színkör színpada ennek

a nagy revüszínháznak a színpadával. A revü látható előadásai azonban nem akasztják meg a történetet — folytatja ifj. *Békeffy* István, — mert ezek úgy vannak megírva, hogy mindig tovább viszik a cselekményt.

A darab muzsikája is a legnagyobb meglepetés lesz. Olyan számok kerülnek itt forgalomba, amelyek meg sem állnak Amerikáig.

Szünet. A két szerző feljön a színpadra. *Honthy* Hanna tréfásan rákiabál a mosolygó szerzőkre:

— Hát mi az, ti nem izgultok?!

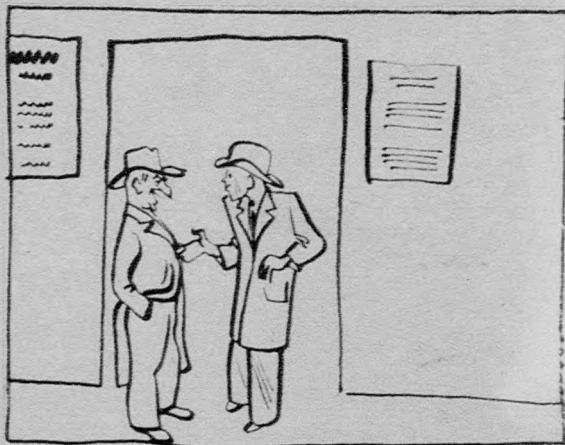
— Dehogyan nem! — felelik egyszerre és ebben a pillanatban mind a ketten borzasztóan izgulni kezdenek.

A következő pillanatban újra mosolyognak.

Az egész darabra ez az optimizmus és ez a mosoly legjellemzőbb. *Sebestyén* direktor a legnagyobb slágert jósolja a premierrel.

Ifj. *Békeffy* István megjegyzi:

— A sikerre van egy nagyon biztos kabbalánk. Az a „muri”, ami a darab körül lezajlott. A muri pedig régi színházi kabbala szerint sikert jelent. (P.)

Különbség

Az egyik ujságíró kollégánk megintervjúvolta *Sebestyén* Gézát.

— Azelőtt színész volt, most direktor. Mi a legnagyobb különbség a kettő között? — tette fel az utolsó kérdést az ujságíró.

— Azelőtt vártam a gázsínapot, most meg fázom tőle — felelte nevetve *Sebestyén*.

Ellen Richter
legújabb fényképe (Foto Rasmussen)

Miből lesz a Cserebogár?

Szerémy Zoltán, a Vigszínház régi, érdemekben gazdag művésze nem szűkölködik multjának meghatóbbnál meghatóbb kedves epizódjaiban sem. Közvetlen modorban, de nem bőbeszédűen mesél arról a több évtizedes hosszú útról, amit a balassagyarmati vármegyeház ódon, boltozatos épületéből elindulva, a Vigszínházig megtett.

— Egyetemre jártam Pesten — kezdi mesélni, — amikor már nagyon sokan azt tanácsolták, egyes műkedvelői szerepléseim után ítélve, hogy legyek színész. Könnyű volt Katót táncba vinni, mert amúgy is nagy kedvet éreztem erre a pályára, szüleim sem akadályoztak meg benne, hiszen akkor már nővérem, Gizella színésznövendék volt és így felcaptam színésznek.

Az iskolában jól telt-mult az idő. Legkedvesebb barátaim voltak: Pethes Imre, Dezső Józsi és egy Komorócsy nevű növendék, akiből később — tornatanár lett. Ők aztán, különösen a huncut Komorócsy szépen kitanítottak engem, aki a nógrádmegyei központi főszolgabíró fia lévén, sok mindenféle

Siettem a zálogháza

praktikában járattan voltam még akkor. Akkor például nem tudtam még a dörögést a pénzszerzés trányában sem, pedig ide szegény, oda szegény: nem egyszer meg voltam akadva. Ez a Komorócsy és egy barátja felokosítottak, hogy csapjam be a ruháimat a zálogháza. Én tehát a legközelebbi szűkös napon magamhoz vettem, illetve magamra vettem a rajtam lévő öltözetet kívül még két rend ruhámat, felvettem rá a felöltőmet s miután ilyenképpen sikerült ügyesen kicsempészniem gardróbomat a lakásomról, anélkül, hogy bárki észrevette volna, siettem a legközelebbi zálogháza. De vasárnap volt, a zálogház, természetesen, nem volt nyitva, kénytelen voltam hát jó tanácsadóm, ama Komorócsy lakására vinni a ruhákat. Másnap, hétfőn toholtam hozzá a pénzért és legnagyobb esodálkozásomra pénznek és barátomnak már csak hűlt helyét találtam.

Egyébként színészi karrierem valójában otthon, Balassagyarmaton kezdődött. Vakáción voltam otthon éppen, amikor Kövessy társulata a városban működött és engem is felkért vendégfellelésre. Azt hitte szegény, hogy a főbíró fia majd közönséget vonz a színházba. Azonkívül, hogy tévedett, fellelésre méltó, hogy velem is majdnem nagyobb tévedés esett. A „Liliomfi”-ban Szellemfil akartam játszani, még pedig azért, mert nagyon hatásosnak találtam, amikor Szigligetitől láttam, hogy a darab végén szájába veszi a pisztoly csövét, elcsellenti a ravaszt és lefordul a székről. Külön megkértem az ügyelőt, hogy olyan pisztolyt válasszon ki nekem, amelyik nagyot csetten. Hozott is egy hatalmas darabot, amit én előadás előtt kipróbáltam, hogy jól szól-e. Megnyomom a ravaszt — bumm! hatalmas dörrenés, füstfelhő. A fegyver, amit a számba szándékoztam venni, véletlenül élesre volt töltve. Mondanom sem kell, hogy az egész életem ezen múltott. Az ügyelőről csak annyit, hogy később a bolondok házába került.

Az iskolából egyenest Kassára szerződöttem Tiszay Dezső igazgató első kardalosnak. Onnan Kolozsvárra kerültem

A terebélyes intrikusköpenyegben megbotlottam

és Kolozsvár után mingyárt a Vig-színház jött, amelynek az idén lesz harminchárom esztendeje, hogy megszaktás nélkül tagja vagyok.

Kassán történt velem, vidéki derűs napjaim legderűsebb epizódja. A „Csikós”-ban Bencét játszottam, intrikus szerepet. Van ennek a Bencének egy „hatalmas” jelenete. Astolph rá akarja bizonyítani, hogy ő tette a ló fülébe a taplót, hogy ledobassa a ló hátáról. A szemrehányásokat azzal a kiáltással végzi, hogy: „Védd magad a törvény előtt!” — és ezzel kimegy a színpadról. Erre nekem, előírás szerint, dühösen kell keresnem-kutatnom egy fejsze után, amivel, amikor megtaláltam, Astolph után kell rohannom a színpalak mögött, aztán hallatszik, amint leütöm és ő hörögve kiáltja, hogy: „Gyilkos, végem van!”, stb. . . . Megtalálom végre a fejszét, rohanok utána a kulisszák mögé, de a terebélyes intrikusköpenyegben megbotlom és hasra esek a színpadon. Partnerem azonban, szerepéhez híven, elkezd ottkinn hörögni: „gyilkos” stb. . . . Pedig nem is ütöttem agyon, a darabot viszont annál inkább.

Emellett — mondja nagyon komolyan — soha, még vidéken sem éltem azt a bohém vagy álbohém életet, mint a legtöbb vidéki színész. Nem jártam beretvátlanul, bodros hajjal, nem ültem állandóan a kávéházban, ellenben például Kolozsvárott is a legjobb, legkedvesebb úritársaságba jártam, amire csak életemben emlékszem.

Itt, a Vigben akkor éreztem a leg-

jobbán magamat, amikor együtt voltunk: Hegedüs, Góth, Vendrey, meg én. Sokat mulattunk, különösen azokon a mókákon, amikkel én a tatát ugrattam. Ezek közül a mulatságos ugratások közül talán csak azt az egyet nem írták még meg a lapok, amelyikkel már a háború után ugrattam be sikeresen Vendreyt.

Hegedüs akkor egy társulattal Cseh-szlovákiában vendégszerepelt. Amikor hazajöttek, boldogan beszélték el, hogy milyen sok dollárt összekerestek a turnén. Láttam, hogy Vendrey milyen irigyen hallgatja őket, elhatároztam tehát, hogy megtréfálom. Felmentem az irodába ahol Bárdival egy sürgönyblankettára lekopogtattam a következő szöveget: „Jöhetne-e három estére Érsekújvárra vendégszerezni, esti 1500 szokolért? Fehér színigazgató”. A sürgönyt Vendreyhez juttattuk. Persze, boldogan ujságolta fünek-fának a dolgot.

— Mennyi az az ezerötszáz szokol?
— kérdezte tőlem.

— Miért? — kérdeztem én vissza, a legártatlanabb arccal. Erre elmesélte nekem is a sürgönyt. Otthon már csomagolt, amikor egy másik táviratot hamisítottunk, mert féltő volt, hogy elutazik. Az újabb táviratban lefujtuk a fellépést. Amikor megtudta, hogy az egész hecc az én művem volt, másfél évig nem szólt hozzám. Azóta megint a legbarátibb viszonyban vagyunk.

Negyven éve lesz a jövőre, hogy színész vagyok — fejezi be a történetet Szerémy. — Rá akarnak beszélni, hogy jubiláljak, de ebbe nem megyek bele. Nem hagyom agyonünnepeltetni magam. Minek az? Egészséget adjon az Uristen, ez a fő, más nem kell már nekem.

Megírtuk a sürgönyt!

* EGY NAP *
 * EGY VILÁGHÍRŰ SZÍNÉSZNŐ *
 * ÉLETÉBŐL *

Mit csinál egy világhírű színésznő reggeltől reggelig? *Mistinguette* ad feleletet erre a kérdésre. Egy újságírónak, aki felkereste, megengedte, hogy együtt

maradjon vele egész nap és jegyezze föl, hogy a Miss mivel tölti idejét. Ebből az elbeszélésből az sül ki, hogy

Mistinguette-nek több dolga van, mint egy miniszterelnöknek.

— Tíz órakor kelek fel — így kezdi.

De már nyolc óra kor ébred, könnyű pizsamát vesz magára és újra lefekszik kis kínai ágyára, ami majdnem egy szintben van a földdel. Idehozzák hozzá reggelijét és kutyáit.

A reggeli üres tea, cukor és kenyér nélkül, néha egykét szem kekszet elfogyaszt hozzá. És főleg idehozzák a telefont. *Mistinguette* a reggeli órákban személyesen beszél mindenkivel. Behivatja titkárát és diktál. Reggelizik, telefonál, feldiktálja a napi teendőket és válaszokat, átlapozza a reggeli lapokat, elolvassa, mit írnak róla és közben még van ideje játszadoznia a kutyáival.

Programot csinál egész napra. Megmondja, kit hova rendeljenek.

Behozzák két hatalmas csomóban a leveleit. A titkár csoportokba szedi

Mistinguette egy ruhakreációt beszél meg a ruhatervezőjével

őket: imádók, impresszáriók, újságírók, muzsikuskok, szerzők, ajánlatok, szerelmeslevelek. *Mistinguette* maga mindössze öt vagy hat levelet olvas el ezek közül: a szerzők egyesületének egy köszönőlevelét, egy filmszerződési ajánlatot, egy magánlevelet, ami Argentínából érkezett, annak a szanatóriumnak a levéljelentését, ahol *Jako*, a Miss majma fekszik betegen és egy zeneszerző levelét külföldről.

A többi vagy papírkosárba kerül, vagy átviszik a *Moulin Rouge*-beli irodába, ahol elintézik és válaszokat adnak rájuk.

Tíz óra. *Eglantine*, a masszírozónő érkezik. A Miss mindent abbahagy, átvonul a fürdőbe. Alig egy óra ideje

Mistinguette reggeli fürdője

van a fürdéshez és öltözéshez, mert a fogadóban, az ebédlőben, a kis szalónban, a *Moulinben*, a fodrásznál, a szabónál, a direktori irodában már mindenütt várják. *Mathilde*, az első szobalány, a titkár és a *Miss* nővére elintézik a legsürgősebb kéréseket. *Mathilde* autogramokat ad, a nővér tudomásul veszi a meghívásokat, a régieket lemondja és a titkár fölveszi a hivatalos ügyeket.

A *miss* felöltözött, végigmegy appartementjén, mely a Boulevard des *Capucines*-en van, lemegy a lépcsőn, meg-símogatja a házmester kisfiát, aki az ajtóban áll, a kapuból visszaköszön a rendőrnek, aki úgy köszön neki, mint a főkapitánynak, beszáll az autóba és elrobog. Elmegy mind a harminc helyre, ahova megígérte, hogy elmegy vagy benéz.

Két órákor, a *Moulin Rouge*hoz megérkezik, már egy csomó ügyet elintézt és egy csomó embert boldoggá tett.

Az irodában folytatódik a munka. A *Miss* felül egy magas bárszékre, keresztveveti lábait és megkezdődik a nagy tárgyalás és a nagy rapport.

— Bonjour Messieurs.

Mindenki elmegy előtte és elmondja ügyét. A *miss* alig egy-két szóval válaszol.

Lemegy a színpadra. A gárda, a zenekar már készen várja. Megkezd a próbát. Táncol, énekel, főz.

Spadaro ül a zongoránál és *Irving Berlin* új *blue* számát játssza. A *Miss* dirigál: gyorsan... lassabban... állj... újra...

A *Miss* nincs megelégedve, nincs poen, nincs meglepetés. Hirtelen észrevesz valamit a zenekarban, megkérdi:

— Mi az?

- Egy trombone.
- Hozzák ide.
- Két ember kell hozzá.
- Hozzák ide, nem baj.

Mistinguette-nek nagyon tetszik a hatalmas embermagas fúvóhangszer. (Nagyobb, mint ő.) És már megvan a táncszám poenje. A *Miss* a tánc végén beleül a trombone hatalmas szájába és a zenész közben játszik rajta.

Háromnegyed kilenckor slussz! Amikor nem játszik, kirohan párizskörnyéki hirtokára és itt kinn azt csinál, amit akar. Fél tizenkettőkor jön vissza *Párizsba*. A vacsorát rendszerint valamelyik ismerősénél fogyasztja el.

Fél kettőkor megy haza a Boulevard des *Capucines*-re.

Ilyenkor legtöbbször még előveszi szerepeit, ha új revüre készül.

Amíg el nem alszik:

Mert néha pihenni is szokott.

Mistinguette reggelizés közben.

Hallja S maga Skót...

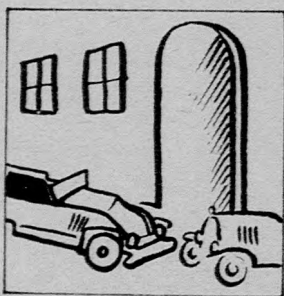

bármennyire is jeledékeny, arra talán mégis emlékszik, hogy a mult héten elmeséltem a primadonna és az ismert pesti gavallér eljegyzésének felbomlását. Nos, az exvőlegény úr kitett magáért és emlékképpen elküldte a művésznőnek ajándékba azt az autót, amelyet őnagysága eddig is használt. A mult délelőtt gördült az ajándékautó a művésznő lakása elé, ahol majdnem baj történt, mert

a másik oldalról ugyanekkor egy újabb autó érkezett a ház elé.

Az utóbbi viszont az új vőlegény első ajándéka volt, aki különben egy nagy autóvállalat vezérigazgatója. Így lett a primadonna egyszerre két autó boldog tulajdonosa.

Hát azt tudja-e édes egy öregem, hogy mi volt az a nagy csomag Lehár Ferenc hóna alatt, amittől itt tartózkodása alatt egy pillanatra sem akart megválni. Ne erőltesse meg az agyát édes barátom. A

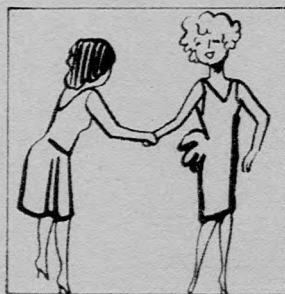

litokzatos csomagban Lehár most készülő új munkája volt.

Egy operapartitura, amit Lehár egyenesen Jan Kiepurá számára írt.

A lengyel tárgyú opera a milánói Scala-színházban fog először színrekerülni október elején, természetesen Kiepurával a főszerepben.

Van még egy operai hírem a maga számára. Azt remélem maga is tudja, maga kis színházi analfabéta, hogy Jeritza Mária Turandot-előadásain Liu szerepét Relle Gabi énekelt. Jeritza most hallotta először énekelni Rellét és ő volt

az első, aki az első felbozós után sietett gratulálni az Operaház fiatal művésznőjének. De ez még nem minden.

Jeritza Mária európai turnéjára magával viszi Relle Gabi.

Egyben pedig sürgős kábelt küldött a newyorki Metropolitan Opern House igazgatójának, hogy sürgősen hajókézzen át az öreg Európába és hallgassa meg Relle Gabi hangját.

Relle Gabiról jut különben az eszembe, hogy őszintén sajnálhatja, hogy a mult vasárnap a Nefelejcs uccába rándult ki a Guggerhegy helyett, ahol

Medgyaszay Vilma, Relle Gabi és Péchy Blanka kétszer negyvenöt perces futballmeccset játszottak le.

A meccset 5 : 3 arányban az a társaság nyerte meg, amelynek Péchy Blanka volt a centerhalfja.

Viszont ugyanaznap este ott láthatta a Városi Színház három páholyában a Ferencváros csapatát.

A népszerű Fradijátékosoknak, ketős pünkösdi győzelmük után, ingyen boesátotta rendelkezésükre a három páholyt Sebestyén Géza.

A fiúknak nagyon tetszett a „Gyurkovics lányok” tizenegy „játékosa” és szívesen ülték végig az egész előadást.

Volt azonban a héten egy másik előadás is, egy olyan helyen, ahol viszont nem szívesen ülnek az emberek.

Karinthy Frigyes tartott humoros előadást a Markó uccai fogház udvarán az összegyűlt rabok előtt.

Mondanom sem kell, hogy ez az előadás is nagyon tetszett, bár taps nem volt, mert az egybegyűlt közönségnek előírás szerint haptákban kellett végighallgatni a felolvasást.

Látom az arcán, hogy bármennyire is tisztelője Karinthy Frigyesnek, erre az előadásra még sem szeretett volna bejutni még protekció árán sem. Már akkor mégis inkább végignézi ugy-e a Bús-Fekete darabját vagy végighallgatta volna azt a „dalestélyt”, amit Csortos Gyula rendezett valamelyik este a Nemzeti Színház társalgójában.

Csortos tíz pengőt ígért egy daloskönyvet árusító fiúnak, ha a színház társalgójában elénekli azokat a slágereket, amiket a Körút sarkán szokott.

A fiú persze boldogan belement az üzletbe és teli torokkal bömbölte egyik nótát a másik után. A „dalest”-nek Csortos dirigálása mellett óriási sikere volt.

Ejnye de késő van. No akkor már csak látvirati stílusban mondok el néhány érdekességet.

A tizenhárom éves Eggert Mártát naivának szerződtette le a Fővárosi Operettszínház a jövő szezónra.

Bárdos Arthur Kisérleti Színházat nyit Berlinben.

Balla Zsuzsi, a Belvárosi Színház művésznője és Rákosi Pál, a színház rendezője jegyesek, minden külön értesítés helyett.

A berlini Comödie Theater „Es liegt in der Luft” címmel új revüt mutatott be. Ez a külföldi hír azért érdekel minket, mert a darab táncainak betanítója

és egyben egyik főszereplője is dr. Erdélyi Géza volt.

Van még egy hymen-hírem a maga számára, édes Skótom. Orth Gyuri feleségül vette Füzes Annát, a Nemzeti Színház tagját. Orth Gyurinál ez nem meglepő, mert az első felesége is színésznő volt. A fiatal pár stílszerűen rendezi meg a nászutat: az amszterdami olimpiászra utaznak.

Beregi Oszkár lánya, Lea, most végezte el Reinhadrt színésziskoláját. Beregi Lea már alá is írta első szerződését Leopoldine Konstantin társulatához, amely most indul európai körútra.

Most pedig jön a szokásos vice:

— Az én kislányom már hat hónapja jár — ujságolja büszkén egy fiatal apa Törzs Jenőnek.

— Igazán? Na hát ez érdekes — feleli szórakozottan Törzs, — és mondja kérem még nem járadt el?

**GYURKOVICS-
FIUK**

BUDAI SZINKÖR

◆◆
MINDEN ESTE

◆◆
**LEGDRÁGÁBB HELY
5 PENGŐ 50 FILLÉR**

* KRITIKUSO * ÖNKRITIKÁJA *

Premier után mindenki drukkol másnap reggelig, amikor megjelennek a napilapok kritikái. Vajjon mit ír ő a rettenthetetlen kritikus, a premiér egyetlen nyugodt embere? És hiába minden siker, ha másnap a kritikus lapjában ellenkező véleményen van. E hasábokon keresztül szeretnénk megismertetni a Délibáb olvasóival azokat, akik a legkellemesebb és legrosszabb órákat szerzik úgy a szereplőknek, mint a színháznak. Most az egyszer nehéz feladat elé állítjuk őket, mert saját magukról, a saját munkájukról kell nyilatkoznok.

Az alábbiakban cseének Cserna Andor, Az Est zenekritikusa szólal meg:

— Szerintem minden ember kritikusnak születik. A kritizálást már egyrekkoromban kezdtem a tanáraimnál.

Az első zenekritikámat azonban mint a Zeneművészeti Főiskola növendéke írtam egy lipcei lapban egyik tanárom operaházi bemutatójáról.

Cserna Andor
(Foto Vajda M. Pál)

Amikor kitudódott, hogy én írtam, nagy botrány tört ki az iskolában és ki akartak csapni.

Végre is ettől úgy menekedtem meg, hogy egy kötelezővényt írtam alá, akkori igazgatóm-nak, Mihalovich Ödönnek, hogy mint növendék többet nem írok kritikát.

Ez az első siker azonban megmérgezte az életemet és bizony ma már bevallhatom, hogy továbbra is sűrűn írtam a kritikáimat álnév alatt. Amikor pedig az „Egyetértés” meghívott zenekritikusának, el volt döntve a sorsom. Örökre ezen a pályán maradtam.

Ma már ott tartok — hangsúlyozni kívánom, minden bántó él nélkül, — hogy könyomatosa lettem kritikus-társaimnak, aminek az a magyarázata, hogy lapom, Az Est legelsőknek jelenik meg mindig színházi kritikákkal.

Legnagyobb sikert a „Császárnap apródja”-ról írott kritikámmal értem el. Tudvalevő, hogy annak a szörnyű, de megérdemelt bukásnak előidézője én voltam.

Mindig igyekeztem a legtárgyilagossabb lenni és talán ennek köszönhettem, hogy tizenhét év alatt minden kritikám helyesnek bizonyult.

ÖSZINTÉN

A magyarországi rádióelőfizetők napjait a mindenkorú, rangú és nemű műkedvelők zsengeivel édesíti meg a stúdió. Estéit a cigánymuzsika gyöngyeivel aranyozza be. A cigánymuzsikát valószínűleg a „Made in Hungary” jeligével öntik be a gyengédlelkű hallgatók fülkanyaralataiba. Noshát, hogy a hazai ipart pártolni kell, az kétségtelen.

Az érem egyik oldala tehát az, hogy a cigányzenénél van magyarabb zene is. A másik pedig, hogy a stúdió cigánybandái nem mindig állanak feladatuk magaslatán.

Fel kell vetnünk hát a nehéz kérdést: miért ad a stúdió mindennap cigányt? Miért nem néha jazzt is, ami tulajdonképpen mégsem olyan elvetemült dolog, mint azt néhány csúzos és táncalanságra kárhoztatott hónapja egy-egy álmatlan éjszakája után kinyilatkoztatja.

Bocsánat, de a népszavazásnak azt az eredményét, amely a cigánymuzsikát szótöbbséggel mint kívánatos jelölte meg, nem fogadhatjuk el egészen mérvadónak.

A cigányzene, a spriccer néha-néha jólesik, de itt-ott a jazz csiklandóbb borát is meginnók.

Arról nem is szólva, hogy szomjas ajkunk majd eleped egyszer-kétszer a komoly zene habzó pezsgőjéért.

Nem önthetne ilyet is poharunkba a stúdió mixere?

*

Lezajlottak az utolsó bemutatók is és most már visszavonhatatlanul jön a nyár az ő ártatlan művészi örömeivel. Budai Színkör egy kis ugrabugrás operettivel, Feld Matyi a maga egyéni zamatú szellemességével, jönnek a mozikba a legnagyobb reprizműsorok és az állatkertben a filharmonikusok tréfás egyvelegei.

Sajátságos babona, hogy a közönség nyáron csak gicceset tud bevenni. Azt hiszik, nincs ebben a városban egy pár ezer ember, aki júliustól szeptemberig megkíván néha valami művészi érdekességet.

Nem a nyár teszi tönkre a művészi lehetőségeket, hanem a színigazgatók teszik tönkre a pesti színházbaró polgár nyarát. Ha nem nyomná őket az a babona, hogy nyáron csak uborkaszegzón van és közönség nincs, még jó üzleteket is csinálhatnának.

Frances Lee,
a legújabb amerikai filmsillag (Paramount foto)

Egy török színész Pesten tanulmányozta a magyar színházat * *

Az egyik Rákóczi úti szállóban pár napig tartózkodott egy elegáns, kissé egzotikus külsejű úr: Efrem Murat, török színész, aki átutazóban volt Budapesten. Murat tört németiséggel nagyon érdekes dolgokat mondott el kérdéseinkre a török színházi viszonyokról.

— Pár évvel ezelőtt még nem is tudtuk, mi az a modern színház és milyenek a modern színművek. Kis helységekben, ha volt is előadás, mindig valami vallásos darab került színre. Egy kaptafára mentek, mindinkább unalmasabbá váltak ezek. Külföldi vendégszereplések nem voltak, aki pedig modernebb darabot akart előadni, az a régi török gondolkodástól áthatott közönség felháborodásával találta magát szemben. Jellemző volt színházkultúránk elmaradottságára, hogy a női szerepeket is férfiaknak kellett játszani, mert ha egy nő még sűrűn lefátyolozva is színpadra mert lépni, rögtön kimondták rá az ítéletet. A közönséget természetesen az ilyen fajta színház nem nagyon vonzotta.

— Kemal pasa — folytatta Murat úr — aztán egy csapásra megváltoztatta ezeket a dolgokat. Ma már, hála Istennek, ott tartunk, hogy több színházunk van, íróink is vannak, meg aztán a színésznői pálya sem szégyen. Sőt — mondja Murat úr igen büszkén, — a színésznők fátyol nélkül játszanak.

A szimpátikus török színész, aki nagyon tájékozott a Nyugat színházi és irodalmi eseményeiben is, elmondja még, hogy Törökországban az operettek tetszenek a legjobban, mert abban sok tánc és zene van.

— De bizony a színésznők ebben a

műfajban is teljesen felöltözve játszanak. Görlök? Revú? Meztelen táncosnő? Na, még csak az kellene — mondja Murat és kissé fel van háborodva. — *Hogy én ezen a téren miket láttam Európában!*

Roszállólag csóválja fejét.

— Milyen külföldi írókat, művészeket ismer a török közönség? — kérdezzük.

— Őszintén szólva, csak a legműveltebb réteg ismer egy pár igazán nagy nevet. A nép? Az nem nagyon törődik vele, hogy ki szerepel, hogy kinek a művét játszik. *Fő, hogy jól szórakozzon.*

A film, az nagy népszerűségnek örvend. Különösen — mint a színházban is — a keleti tárgyú darabok aratnak sikert.

Efrem Murat egyébként drámai hős és tendező egy személyben. Tanulmányi körúton járt Nyugat- és Közép-Európában. A magyar irodalom terén — tessék csodálkozni itt egy ember, aki — nem nagyon jártas. Budapesten az Olympiát nézte meg, a színészek játéka nagyon tetszett neki.

Ö. L.

Efrem Murat

„Ne koplalj, de légy karesú!”

A helyes táplálkozás szabályai. Teljes étlap kalória-táblázattal, gyönyörű illusztrációkkal

Kapható kiadóhivatalunkban (VII, Dohány u. 12). Ara 1 pengő 80 fillér. Póstán bérmentve 1 pengő 90 fillér. Az összeg bélyegekben is beküldhető, utánvéttel nem küldjük

Egy darab színésztörténelem

Minden idők legnagyobb színésznője, Schechenbach Rozália — mint ahogy a nagy színésznőt eredeti nevén hívták, mert hiszen csak akkor vette föl a *Déryné* művésznevet, amikor férjhez ment *Déry* színészhez — tudvalevőleg kiadta naplóját. Majdnem minden nagy színésznő írt már naplót s ezek a naplók majdnem minden esetben a szenzációk erejével is hatottak, hiszen egy nagy színésznő élete sohasem hasonlítható a szürke, eseménytelen polgári asszonyok életéhez...

Legutóbb *Fedák Sári* írta meg naplóját, amely a *Pesti Hirlapban* jelent meg s akik ezeket a fejezeteket olvasták, kétségtelenül nem mindennapi élményekkel lettek gazdagabbak egy érdekes, változatos, színes, tartalmas élet megismerésével...

De csodálatos, hogy akik ezeket a naplókat olvassák, majdnem minden esetben önkéntelenül felkiáltanak: — Milyen érdekes, amiket itt elmond, vajjon milyen érdekes lehet az, amit — nem mond el.

Valóban, amit az emberek a naplójukban nem mondanak el, az csak igazán érdekes lehet.

Példa rá ez az eset, amely megtörtént *Dérynével*, de azért mégis kimaradt — a naplóból.

A kassai színtársulathoz 1816-ban került *Déryné*. Akkor már ismert és kedvelt színésznő volt. Szenzációs sikere volt itt. A közönség, amikor csak fellépett, zsúfolásig megtöltötte a színházat. Valóságos népvándorlás volt, amikor a színházban *Déryné* fellépett. Ekkor ismerkedett meg gróf *Csáky* Tivadarral. Az ismeretségből rendkívüli szerelem lett, amely évek múlva sem szűnt meg.

Ez a szerelem győzedelmeskedett minden intrikán, minden pletykán, ezt a szerelmet nem tudta megtörni még évek múlva semmi sem, dacára annak a kettős akadálnak, hogy *Déryné* is férjes asszony volt és a gróf is nős volt. *Déryné*nek voltak olyan irigyei is, akik nem átalították leutazni a más városban működő férjhez, akinek a dolgot elmesélték...

A szerelmen ez sem változtatott.

A férj erélyes fellépése — lelövással fenyegette meg mindkettőjüket — sem tudta ezt a nagy szerelmet megtörni.

A szerelemnek következménye lett azután. Egy vidéki vendéglős családnak adták ki a legnagyobb titokban a gyermeket, akinek létezéséről nem tudott a nyilvánosság. A gyermek még anyakönyvezve sem volt. Elég fiatalon halt meg *Déryné* fia, akinek fiúgyermeké ma is él. Igen, él. Itt Pesten, természetesen már fáradt, öreg ember, a neve *Senpák János*, egyszerű, színtelen név, egyszerű ember, de mégis meghatódottsággal kell gondolni rá, mert ő — *Déryné* unokája.

Tarka epizódok

Manapság ritkán olvasunk olyan hírt a lapokban, amely a színházzal kapcsolatban áldozatkésztségre vallana. Hajdanában elég sűrűn bukkantak rá ily érdekes híre az ujságolvasók. Ime, egy a sok közül: „*Omentzer és fia*, pesti kalapgyáros cég 68 darab különféle kalappal gazdagította a Nemzeti Színház ruhatárát”.

(*Hölgyfutár*, 1858. VII.)

*

Amikor még 2 forint sok pénz volt, ebből az időből való az itt következő híre: „A Nemzeti Színház zenekarában — mint tudva van — még sem a második fagót, sem az angolkürt-állomás nincs betöltve. Az igazgatóság minden este két forintjával honorálja e hangszerek kezelőit, ha erre egy operában szükség van. Miután pedig a második fagótra minden operában szükség van s ehelyett a hangszínezet rovására újabb időben nem is fagót, de harmóniumot használnak, a második fagót minden este sok két forintba és sokkal többbe kerül, mintha rendes fizetéssel egy alkalmas egyént szerződtetnének. Figyelmeztetjük e költséges és visszas helyettesítésre az igazgatóságot”.

(Az 1848. c. lapból. Budapest, 1862. 24. szám)

A SKARLÁT KÖPENY

IRTA MOLY TAMÁS

Vivian Dorliac, világhírű táncosnő, a nizzai Grand Hotelben egy éjjel arra ébredt, hogy egy „halálfejű” szélhámós ül az ágya mellett. Nem ijedt meg. Szóval tartja és egy kitalált alakkal, Bruggencote gróffal ijeszgeti. Terve sikerül, hirtelen megtámadja a szélhámóst és megkötözi. Mikor felnéz, egy skarlátköpenyes férfi áll előtte. Bemutatkozik: Bruggencote gróf vagyok. A kitalált alak megelevenedett. A sok izgalmat már nem bírja. Elájul. Egy repülőgép kajútjében tér magához. Mellette egy nő, Leontine ül és egy levelet nyújt át némán neki. A levelet a gróf írta és elmondja benne, hogy azért csempészte ki őt a szállóból és szóktette meg, mert egy összeesküvésre jött rá, amelyet Vivian ellen terveztek. Vivian észreveszi, hogy idegen ruha van rajta és az arca is el van maszkírozva. Nem érti a helyzetet. A gép motorja elálmosítóan zúg és Leontine néma, nem szól egy szót sem. Elalszik. Arra ébred, hogy a gép már áll. Megérkeztek — Afrikába. Örül, hogy végre magyarázatot kap. A gróf figyelmezteti Viviant, hogy közönsége már nem rajongott érte. Ezt is az összeesküvők manőverjeinek köszönheti. A további manővereket akarta megakadályozni és azért tüntette el. Bizalmat kér tőle és akkor biztos a siker. Tevékre ülnek és a sivatagon keresztül Tripolisz felé haladnak. Utjuk a feledés völgye mellett vitt el, ahol halálos marású, mérges pókok leskelődnek. De nem történik baj. Tripoliszba érnek, ahol Bruggencote táncosnőket mutat be Viviannak. A zenészek között Leontine felfedezi a „kancsall”, akil a gróf már hat éve keresett mindenütt. A gróf elkapja a „kancsall”, Towers Pétert, aki arabnak öltözve lopakodott be hozzá.

Vivian feszült figyelemmel hallgatta e szavakat. Hiába figyelt, nem értett meg mindebből egy árva szót sem. Nézte az arabot és alig tudta elhinni róla, hogy külső megjelenése nem más, mint maszk; sehogyan sem illik rá a Towers Peter név. A fickó körülnézett a szobában sunyin, alattomosan. Vivian most látta, hogy a bal szemgolyója feltűnően ferdén áll erősen kancsal. Mit akart itt ez az ember?

Kopogtattak a kis ajtón. Bruggencote odasietett. Ugyanekkor Leontine az „arab” mögé állt, arra készea, hogy két nagy csontos, kemény öklével megragadja. A gróf kiszólt valamit. Az ajtó mögül mormogás felelt. A gróf megint mondott valamit. Erre már nem jött válasz; másodpercekig tartó csend. Bruggencote szóltanul bólintott. Morgott valamit.

Ezek alatt a pillanatok alatt meg nem moccant a szobában senki. Leontine mint a testet öltött bosszú állt az „arab” mögött arra készen, hogy lecsapjon reá. Towers Peter érezte nyakán a veszedelmet és ezért nem moccant; csak rosszpillantású szeme nézett mindenfelé nyugtalanul s keresett valamit, nyílást, ötletet, fegyvert, mind egy, akármit, de valamit, ami kimentíti őt ebből a reménytelen helyzetből. Bruggencote félig lehúnyta szemét s látszott rajta, hogy feszülten figyel és lázasan gondolkodik. Vivian se mozdult, csak várta, hogy most mi lesz; szorongás fogta el és minden idege reszketett.

Június elején
jelenik meg a könyv-
piac eseményeként a legszebb, leg-
érdekesebb és legnagyobb szerűbb évkönyv, a

PESTI HIRLAP

1928. ÉVI

KINCSESHÁZA

Szórakoztató, hasznos, ismeretterjesztő. Ön-
maga egész kis könyvtárat helyettesít. Szépsé-
gére jellemző, hogy több mint 600 kép sora-
kozik fel benne, nagyjából mélynyomásban,
valamint a legtökéletesebb kivitelben, világiro-
dalmi vonatkozásban is megbecsülhetet-
len szépségűvé téve az évkönyvet

A KINCSESHÁZAT

a Pesti Hirlap minden előfizetője megkapja a csekély
kezelési és kézbesítési díj: 1 pengő 40 fillér ellenében,
— dús aranynyomású, gyönyörű vászonkötésben pedig
kötési díjjal együtt 2 pengő 40 fillérért

Az 1928. esztendőben, a Pesti Hirlap fenn-
állásának ötvenedik esztendejében nem csupán
két évkönyvvel, a Kincsesházzal és az évvégi
Naptárral kedveskedik előfizetőinek, hanem
ezenfelül az év végén még egészen nagyarányú,
remek ajándékkal is, a hatalmas, körülbelül
1000 oldalas kiegészítő, Pesti Hirlap jubiláris Albu-
mával, melyért éppúgy, mint a Kin-
cseházért, csupán az elenyésző
összeget kitevő kézbesítési és
kezelési díjat kell meg-
téríteniök

ELŐFIZETÉSI DIJAK

1 HÓRA 4 PENGŐ, NEGYEDÉVRE 10 PENGŐ 80 FILLÉR.

A skarlátköpenyes hirtelen elhatározással odalépett az elfogott ember elé. Ránézett. A fickó lesütötte a szemét. Rászólt. A fickó egész testében remegett. Pedig a gróf csöndesen mondotta:

— Kezdjük azzal, Towers, hogy megállapítjuk: te vagy Towers Peter, hírhedt gonosztevő; ez itt Ray Leontine, Grace nővére; annak a leánynak a nővére, akit te olyan jól ismertél; én meg a skarlátköpenyes vagyok, aki halálra kerestelek. Örülök, hogy olyan bátor voltál és ide merészkedtél hozzám; elég sokáig kergettelek hiába. Egészen eddig az óráig mindent nagyon sikeresen csináltál.

Towers, bár nagyon félt, de e dicséret hallatára mégis csak vigyorgott; ezzel nem lett szimpátikusabb.

— Nos, Peter, miután ez megállapítottuk, kérdem: úgy van ez, vagy pedig részemről tévedés mutatkozik? — szólt csöndesen a gróf, de szemét belefúrta a fogoly arcába.

Ez nem felelt, csak legörbítette a száját és vállat vont.

— Towers Peter — mondotta a gróf, — te vagy az, aki ezelőtt négy esztendővel, megmondom egész pontosan: ezerkilencszázhuszonnégy szeptember huszonhetedikén megjelentél a Darkhorse szálló barjában. Emlékszel erre a dátumra?

A skarlátköpenyes egy kis szünetet tartott; várt.

Towers ránézett, de nem felelt; úgy tett, mintha nem értene angolul, azon a nyelven, melyen a gróf szól hozzá.

— De arra csak emlékszel, hogy mit tettél? — folytatta a skarlátköpenyes. — A helyiség egyik sarkában két ember ült, egy öregúr, hosszú fehér szakállal, nagy bajusza volt; igen tiszteltemélkü külsőjű öregúr; igaz, hogy tetőtől-talpig, kezdve a kalapján, végig a cipőjéig, mely igen hanyagul volt befűzve, szörnyen kopott volt az öltözete, pecsétes, meg kissé rongyos is, de ez nem tett semmit: meglátszott rajta, hogy úriember, nyájas, drága lélek, ki szívesen ad a magából és nem nagyon nézi, hogy egy kissé többet költ-e a rendesnél. A másik, aki olyan szeren-

csés volt, és ezzel az úrral egy asztalnál ülhetett: én voltam. Ha talán nem volt külső megjelenésem olyan, mint amilyen most, mégis rám ismerhetsz, a szememről. Nos, Towers Peter, rám ismersz?

Várt egy pár másodpercig. A kérdezett csak nézett reá, ajka reszketett, de azért nem szólt.

— Rám ismertél már régen; hiszen nem ok nélkül lopóztál be ide; csak-hogy ezúttal rá fogsz fizetni csúnyán erre a kis üzletre. De hadd idézzem fel emlékezetedbe, hogy mit tettél akkor, a Darkhorse Hotel barjában, a Tottenham Court Road-on.

Towers egy pillanatra lehúnyta szemét. A skarlátköpenyes észrevette.

— Te is látod magad előtt ezt a jelenetet? — mondotta nyugodtan. — Hidd el, én is. Csöndesen beszélgettünk egymással, amikor egyszerre csak megjelentél. Soha azelőtt nem tudtuk, hogy a világon vagy. A szomszédos asztalhoz telepedtél le és csakhamar beleszóltál közvetlenül a beszélgetésünkbe. Nem feleltem; nem is vettem róla tudomást, hogy a világon vagy. Az hittem, hogy nincsen közöm hozzád. De az öregúr, áldott jó lelkével nyájasan válaszolt neked kérdésedre, megengedte, hogy az asztalunkhoz ülj. Mr. Henry Farnsworth a legaranyosabb lelkű ember volt, akivel valaha összekerültem...

A skarlátköpenyes egy pillanatra elhallgatott.

A szoba sajátságosan szorongató csöndjét nem bontotta meg semmi sem.

— Tovább beszélgettünk. Akkor Londonban nagy feltűnést keltett az Alhambrában egy fiatal leány, egy táncosnő. A természet nem csupán gyönyörű alakkal és olyan arccal áldotta meg, mely maga már elbájol és hódít, hanem oly kivételes nagy tehetséggel is, mely lenyűgözi a közönséget. Az este mr. Henry Farnsworth erről a művésznőről beszélt, akit látott egy nagy táncjelenetében. El volt bájolva tőle s úgy lelkesedett érte, mint egy húsz-huszonöt éves legényke. Nagyműveltségű úr volt, ki sokat látott és tapasztalt, kitűnő emberismerő, és nem

tudott betelni a táncosnő dícséretével. Így volt?

Towers nem felelt.

— Így volt! — folytatta a skarlátköpenyes. — Olyan jól emlékszem mindenre, ami akkor éjjel történt, hogy meg tudnám ismételni a szegény öreg minden szavát. Egyszerre csak feldühödtél, Towers, hirtelen feldühödtél s ordítva kezdted szidni a művésznőt, tehetségét, tudását s olyan voltál, mint aki hirtelen megbolondult. Az öregúr megdöbbenve nézett rád és kérelmét szép szóval, és próbált lecsendesíteni, de hiába. Egyre dühösebb és dühösebb lettél, kínos feltűnést keltettél a barban s erre az egyik barhölgy, Ray Grace kisasszony, odament hozzád, régi jó ismerőséhez és kért, hogy hadd abba ezt a bosszantó viselkedést. Most már tomboltál dühödben. Azt hiszem, ez csak színlelt őrzöngés volt. De hogy komolyabbnak lássék, minden ok nélkül, én mondom néked, Towers Peter, minden ok nélkül előkaptad revolveredet és lövöldözni kezdted. Sikerral!

Néhány másodpercig tartó hallgatás után a skarlátköpenyes egész csöndesen, hidegen mondotta:

— Lelőtted a szegény, aranylelkű öregembert, Farnsworth Henry urat, ki ott nyomban meghalt, és agyonlőtted Ray Grace kisasszonyt, ki mindig jó volt hozzád. Engem is le akartál löni, de akkor a revolvered csütörtököt mondott. Meghökkenedél, nem tudtad, van-e még golyó a revolveredben, féltél a következményektől, s amikor rád akartam vetni magamat, hirtelen irammal, felborítva székeket, asztalokat, kirontottál az uccára. Így volt?

Towers most megnyálazta kiszáradt ajakát, de nem felelt.

— Így volt! — folytatta a skarlátköpenyes. — Utánad rohantam. De a nehéz asztalok mind meggátoltak benne, hogy a nyomodban maradhasak. Amikor kiértem az uccára, már messze vágattál. Most befordultál a Great Russell Streetre s ekkor még tudtalak követni. Egy újságárús rohant utánad, az mutatta meg nekem, hogy hol keresselek. Futás közben ta-

lán újra megtöltötted a revolveredet, mert egyszerre csak hátrafordultál és lelőtted a rikkancsot. Egy úr ugrott most eléd és el akart fogni; ennek az arcába vágta a revolveredet és továbbszáguldottál. Azután eltűntél. Így volt ez, Towers Peter, más néven: a „kis dühöngő“ — de most ennek már vége. Sokáig kerestünk és nem találtunk meg. Most, amikor nem kerestünk, Leontine, a szegény Grace nővére, megismert és elcsípett. Ez volt élete egyetlen vágya. Szegény Leontine, soha ilyen boldog nem volt, mint most, ámbár nem látni meg az arcán. Nézz csak hátra, Peter!

De Towers nem nézett hátra; jól tudta, hogy a háta mögött a könyörtelen vég. Lemondó kézmozdulattal mintha jelezne, hogy feladja a játékot. Lehorgasztotta fejét.

Vivian összevont szemöldök alól nézte haragosan. És mégis, azt kívánta, bárha történnék most valami, ami véget vet ennek a halk és mégis olyan kegyetlen jelenetnek... Hátha az a hitvány fickó megmenthetné az irháját...

Egy újságárús rohant utánad

Minttha megérezte volna, hogy van itt valaki, aki oktan részvétet érez iránta, Towers most sunyin könyörgő pillantást vetett a leányra, de ügyelt arra, hogy a skarlátköpenyes ezt észre ne vegye. Arcára egyre jobban kiült a félelem és gyér bajusza meg szakálla alatt duzzadt, szederjes ajka reszketett kissé, jól lehetett látni.

Vivian nyugtalanul fészkelődött helyén; szeretett volna csinálni valamit ennek a nyomorult embernek az érdekében, annyira bántotta, hogy ott áll védtelesen, tehetetlenül. Bruggencote minttha megértette volna a leány hirtelen támadt titkos óhaját, rászólt:

— Ne sajnálja! Ne sajnálja, mert ez a gazfickó sem sajnál minket s ezt be is bizonyítaná nyomban, amint öklében érezné a megtöltött revolvért. Egy szempillantásig se gondolkodnék, tétovázás nélkül lőne le minket sorra, csak éppen önt hagyná utoljára, azért, mert öntől nem kell rettegnie. Ne szánja meg, mert ő sincsen szánsággal ön iránt, aminek már bizonyosságát adta. Így van? — vágta a fickó arcába a kérdést keményen.

A fickó tipegett-topogott most a helyén; megint csak nem felelt. De meglátszott rajta, hogy feszülten figyel, és vár valamit, segítséget, egy kedvező fordulatot, mely kimentíti őt ebből a reménytelen helyzetből. Nem jött semmi.

— Értsd meg — mondotta a skarlátköpenyes csöndesen, — a játékot elvesztetted. Most már nem segít rajtad senki és semmi. Ha Európában csíplek el, átadlak a rendőrségnek, hogy pártatlan bíró ítélkezék fölötted. Itt azonban én vagyok a vádló, a bírós a bakó egy személyben. Mert én is halálra ítéllek, mint ahogyan ezt az angol bíró tenné, ha eléje állíthatnának, még ma is, holott négy esztendeje, hogy sorra lelőttél embereket, akik sohasem vétettek ellened.

A skarlátköpenyes kezében már ott a revolver; nekiszegzi a fickó mellének.

— Nem akarok tovább kínozni, Towers. Két golyót fogok most beléd eresztetni, mindegyik halálos lesz, ne félj. Ne reméld, hogy ezzel fölverem a

házat és magamra uszítom a szomszédokat. Revolveremen hangfogó van, egész halkán pukkan; nem fogja ezt meghallani más, csak mi. És nem fogja számonkérni tőlünk a te hitvány életedet senki. Mert nem tudja senki, hogy kik vagyunk. Utolsó percedben nem marad semmi vigaszod. Megérmelmed! No, mi az? Akarsz valamit mondani?

Elhallgatott és kutatóan nézett áldozatára. Towers most minttha mégis csak megemberelné magát: fölegyenesedett és elszántan nézett rá a skarlátköpenyesre. Talán póz volt, aminőt nagy, döntő pillanatban kénytelen megtenni az ember, amikor is engedelmeskedik a pathétikus banalitásnak, — de Towers minttha legyőzte volna érthető rettegését s egyszerre csak érthetetlen elszántság mutatkozott rajta. Megnyálazta szája szélét, de nem szólt.

— Szólj, ha akarsz valamit mondani — biztatta csöndesen a skarlátköpenyes. — Nem akarok belőled kiszarolni semmiféle vallomást, mert mit mondhatnál nekem, aminek hasznát tudnám venni? Nem biztatlak azzal, hogy megkegyelmezek hitvány életednek, ha elmondasz nekem, mit tudom én valamilyen titkot, melyről azt hiszed, hogy engem érdekel... De azért lehetséges, hogy olyan értékes szolgálatot tudsz nékem tenni — —

Elhallgatott. Towers ránézett mereven. Azután egy pillantást vetett a fiatal hölgyre, akinek úgy rémlett, minttha eddig életében soha más nem történt volna, csak ez a gyötrelmes jelenet tart már évek óta s neki ezt végig kell szenvednie; a fickó most körülnézett a szobában... nem is a szobában, melynek falai mintha lehullanának s ő most a világot látja maga körül, azt a világot, melyet eddig megismert és melytől el kell búcsúznia akarata ellenére. Bizony, ez egy utolsó búcsúpillantás volt — most hirtelen mozdulattal kezét szájához emelte, szeme kinyílt kerekre, borzasztóan kancsalított; pillantása megüvegesedett, göres húzta össze testét, hörgött néhányszor s lerogyott a gyékényre, melyen talán tizenöt perc előtt egy szép fiatal arab

leány lejtette táncát. Teste összehúzó-
dott görcsösen, azután meg kinyúlt —
ökölbeszorult két kezét, karját szét-
vetette.

A skarlátköpenyes hidegen nézte.

A kőarcú nő mozdulatlanul állt he-
lyén és mosolygott.

Ki az az ember ?

Másodpercekig mozdulatlanul ma-
radtak mindnyájan. Megdöbbszentő élő-
kép. Vivian Dorliac, a nézője, még
gondolkodni sem tudott; a rémület
megbénította teljesen. Mi minden tör-
ténik vele két nap óta! Mert ez itt, ez
a rémes öngyilkosság, melyre ezt a
szerencsétlent rákényszerítette végzete,
még ez is vele történik, a gyanutlan
nézővel. A gyékényen heverő ember
már befejezte szerepét.

Bruggencote lehajolt hozzá, a szájá-
hoz, majd fölegyenesedett.

— Kéksav — mondotta csöndesen;
meglökte kissé a tetemet cipője orrá-
val. — Vége!

Figyelt, hallgatózott. A szoba halá-
los csöndjébe nem szűrődött be kívül-
ről sem semmiféle nesz, lárma.

A két nő mozdulatlanul maradt a
helyén. Csak a skarlátköpenyes járt-
kelt a szobában, lassú léptekkel. Ez a
fordulat mégis mintha megzavarná. Így
szólt, de látszott, hogy magának
mondja, hangosan:

— Minek osont be ide ez az ember?
Honnan tudta, hogy kik vagyunk? És
mit tudott még?! És ki az, aki küldte?
Ki az, aki küldte?

Fejét rázta csöndesen és összevonta
szemöldökét.

— Ez a fordulat nem olyan egy-
szerű — mondotta és a fiatal leányhoz
lépett. — Terveimbe máris bele akar
valaki avatkozni, azt kell hinnem. Ezt,
ami most történt, ön nem érti teljesen.
Azt hiszi, hogy csupán véletlen nézője
lett ennek a jelenetnek. Holott nem-
csak a nézője, hanem egyik szereplője.
Meg fogom mondani, ez hogyan van.
Most azonban arra kérem, menjen át
a másik szobába. Leontine önnel megy.
Ne féljen, nem lesz semmi baj. Min-
gyárt jövök és azt hiszem, adhatok

majd bővebb magyarázatot sok min-
denről. Legyen olyan szíves — —

Intett Leontinenek. A kőarcú nő
még egy pillantást vetett a gyékényen
heverő tetemre, pillantásában, arcán
nem volt semmiféle megenyhülés; az-
tán odament a fiatal leányhoz. Mintha
fogházőr kísérné már, úgy érezte ma-
gát Vivian, amikor átment vele a má-
sik szobába.

Ott leheveredett egy széles kerevetre.
Fölnézett a mennyezetre és határozot-
tan el volt keseredve. Mi joga ragad-
ták ki megszokott csöndes életéből?
Kinek mit vétett, hogy ellene törnek?
Ki az, aki elől álruhában, idegen arc-
cal, repülőgépen kell menekülnie? Ki
az, aki olyan kitartóan üldözi, hogy
még itt is felbukkan egy embere, aki
rája les? Ki ez a nő itt, aki vigyáz reá,
aki most ráismert a besurrant ellen-

Intett Leontinenek

ségre, de aki mégis olyan, mint egy fogházör... ámbár Vivian soha életében fogházban nem járt, fogházört nem látott, de hiszen ez nem is fontos... Ki az, akiért emberek olyan vakmerő játékot kockáztatnak, melynél az életük a tét s melyet kifizetnek keservesen, amikor elveszítették a játékot...? Kéksavat szedett és szempillantások alatt kiszenvedett...

Olyan ez, mint egy rémregény fejezete, mintha már olvasott volna ilyesmit... ez a jelenet ismerős... Istenem, ismerős! Hányan mérgezték már meg magukat, amikor felismerték, hogy eljásztották életüket!

Leontine ott ült a kerevet mellett egy rakás párnán, csöndesen, egykedvűen, közönyösen, de most már titokzatosan, félelmetesen. Borzasztó volt, amikor nekiugrott annak az embernek... aki most holtan hever a másik szobában... Mit kezd majd vele Bruggencote? Hogyan fogja eltüntetni? Egyszer valahol azt a megállapítást olvasta: Nincsen kellemetlenebb kölcnc, mint egy hulla, különösen, ha váratlanul, meglepetés-szerűen kerül elő egy lakásban, melynek lakója nem igen tud vele mit kezdeni. De soká marad ott benn Bruggencote! Jöhetne már és megmondhatná, hogy most mit fognak csinálni. Innen el kell menni minél hamarabb, természetesen.

Jött a skarlátköpenyes. Néhány percig volt csak künn a másik szobában.

Odament a fiatal leányhoz. Vivian máris felült. Bruggencote így szólt:

— Maradjon csak, nagyon kérem! Ne feszélyezze önt a jelenlétem. Pihenjen. Annál is inkább, mert erősnek kell lennie. Mindég és minden körülmények között erősnek kell lennie. Arról van szó ugyanis, hogy hamarosan tovább kell sietnünk. Egy darabig ebből fog állani az életünk. Rohanásból és pihenésből. Nagyon kell vigyáznunk. Nem tudhatjuk, mikor ér minket meglepetés. Természetesen: kínos, kellemetlen meglepetés. Tudja: kellemes meglepetések nincsenek. Egyelőre legalább nincsenek. Megengedi, hogy rágyújtsak?

Cigaretára gyújtott. Valóban ideges volt.

— Azt szeretném, művésznő — kezdte megint, miután néhányszor végigment nagy léptekkel a szobán, — azt szeretném, ha nem nézne engem idegennek; sem férfinak, aki előtt a nő mégis csak másképpen viselkedik, mint nő előtt. De persze nőnek se nézzen, éppen, mert minden hódolatom és tiszteletem a nőé — hangján megérezte, hogy fanyarúl mosolyog. — Ha pihenni akar, heverjen nyugodtan a kereveten, ha ásítani akar, tegye kedvére, ha aludni akar, ne erőszakolja magára az ébrenléteket, vegye úgy, mintha a világon se volnék. Azt hiszem, ennél szerényebb kéréssel már nem fordulhatok önhöz.

Most egymásra rakott váncosokat egy halommal és ráült.

Vivian ránézett erre a bozontos szakállal ellepett arcra és halkán kérdezte:

— Mi történt azzal az emberrel...?

— Semmi különös. Meghalt! —

Bruggencote vállat vont. Hirtelen kitört: — Ne sajnálja! Egy pillanatig se sajnálja. Gonosz ember volt. Ő, hiszen nem tudja, ön még csak nem is sejti, hogy ez az ember kit pusztított el! Ön nem tudja, hogy ki volt Farnsworth Henry? A legnagyobb bölcs, a legjobb szívű ember, a legőszintébb emberbarát, akit ismertem. És az ön rajongója volt, Vivian Dorliac, az ön művészetének bolondja, ha nem bántom meg ezzel a kifejezéssel. Nagyszerű ember, amilyen nem lehet sok a föld kerekén.

— Farnsworth Henry? ... — mormogta Vivian. — Ezt a nevet nem hallottam eddig még soha.

— Szerény volt, mert finomlelkű és aranyos szívű. Dehogy tett volna olyat, ami csak egy picikét emlékeztethetne arra, hogy tolaodás; elhalmozta önt virággal, mindenféle kedveskedő figyelmességekkel, de soha a névjegyet el nem küldte. Egy vagyok a százezrek közül, szokta volt mondani, kik rajonganak ezért az istenáldotta művésznőért, névtelen katonája vagyok.

— Kedves... — mormogta Vivian Dorliac meghatottan.

— Nagyszerű ember volt! — foly-

tatta Bruggencote s hangja tele volt kedves melegséggel. — Aki látta őt, szép fehér hosszú szakállával, kissé sárgás, nagy bajuszával, válláig érő, már gyérülő ősz hajával, nemes arcával, sűrű bozontos szemöldök alatt derüsen mosolygó kék szemével, az hamarosan nem törődött vele, hogy ennek az embernek az öltözete jóformán folt hátán folt. A kalapja gyűrött, egész külseje megtépázott, de azért tiszta volt, föltétlenül tiszta, amilyen a szemnézése. Zavar nélkül, méltósággal, nyájasan tudott nézni az emberre, még a kezét sem kellett kinyújtania s aki meglátta, szívesen megfelelt ki nem mondott óhajának.

— Nem értem — szólt elcsodálkozva a fiatal leány, — ha olyan siralmas volt az öltözete, miért nem gondoskodott tisztességes ruháról? Miért költötte kevés pénzét arra, hogy nékem virágot meg ajándékot küldjön, holott szegény volt...?

— Szegény volt? — isméteite a meg nem értés hangján Bruggencote. — ki mondta, hogy szegény volt? Én egy árva szóval sem állítottam ezt, nem is tehetem, mert ismertem az öregúr helyzetét. Farnsworth Henry igazán nem volt szegény. Aki gondtalanul, józan bőségben él, kielégítheti minden passzióját nyomban, akinek nyolcvanezer font sterling félretett pénze van, melyhez nem kell hozzányúlnia, mert jövedelme, keresete csak nagyobbodik,

azt én Bruggencote Oktávián gróf, valamikor nálánál tízszer gazdagabb, még sem tudnám ma szegénynek nevezni.

— Dehát miért járt akkor az öregúr olyan siralmas öltözetben, ahogyan ön leírta? Folt hátán folt, gyűrött kalap... ha nem volt szegény?

— Mert koldus volt — felelte a legtermészetesebb hangon a gróf. — Igen, koldus volt és ebből megélt nagyszerűen. Üriember volt, nagyműveltségű, sokat tanult és olvasott, rajongott mindenért, ami szép.

— És koldus volt! — szólt szinte szemrehányóan Vivian.

— Igaza volt; mi mást csinált volna? — vetette föl a kérdést a gróf. — Amíg nagyvállalkozó volt, dolgozott keservesen kora reggeltől késő estig. Volt szép felesége, ki megunt, hogy férje nem szánhat neki annyi időt, amennyit ő jogosan megkíván tőle s otthagyta. Hiába magyarázta az akkor még fiatal férj, hogy nem ér rá mással foglalkozni, csak a vállalataival, mert mind egyik egy nagy vagyon. Már pedig a vagyonnak sajátságos vonzóereje van: magához vonzza azokat, akik nem tudnak vagyont létrehozni, de értenek hozzá, hogyan kell a meglévőt elvenni. És így nékem, magyarázta a fiatal férj, ott kell lennem mindenütt és vigyázni száz szemmel mindenre, nehogy kiforgassanak abból, amit szereztem. Mert az életben az a furesa, hogy a pénzt

Nagyszerű ember volt

megkeresni könnyebb, mint megtartani. Ahol vagyon van, mindég jelentkezik a veszedelmes érdeklődő. Így van ez az ön esetében is, művésznő — jegyezte meg Bruggencote.

— Nem tudok róla — mondotta őszintén a fiatal hölgy.

— De én igen — nyugtalanította a gróf. — Kitűnő barátom egy napon hazajött és üresen találta házát — felesége elhagyta. Bánkódott egy ideig, de nem ment az asszony után, bár igazán szerette. Munkája nem érdekelte már s egy különös elhatározással egyszerre csak otthagytott azonmód mindent s lett máról holnapra szegény ember. Nem akart már többé dolgozni. Elment koldusnak. Nagyon szép jövedelemre tett szert, mert a tehetséges ember, mindenhez kitűnően ért. Kollégái eleinte nem jó szemmel nézték, mert ők sem fogadják szívesen a konkurenciát. De nagy szellemi fölényével barátunk hamarosan följük kerekedett. Okosan osztotta be életét. Nem volt pénzsóvár, sem tolakodó. Ízléses, úri munkájával csakhamar állandó adakozókat szerzett magának London különböző részeiben. Böven keresett, de ezt nem tudta senki és így nyugodtan élhetett. Mivel senki sem tudta, hogy pénze van, senki sem próbálta elvenni tőle, sem hivatalosan, sem magánúton. Harmonikus, finom lélek volt és tiszta, önzetlen rajongó. Ő volt az, aki ráirányította figyelmemet az ön csodás művészetére s aki örömmel látta, amikor versenyt rajongok vele önért, művésznő. Ha nem is tudja, de így most már mégis csak sejtheti, hogy ki volt az a Farnsworth Henry, akít ez a hitvány, értéktelen Towers Peter megölt.

— Ő és még most is ott hever a másik szobában! — borzongott Vivian.

— Holtan! — nyugtatta meg a skarlátköpenyes.

Leontine csak a fogát csikorgatta. A gróf máris hozzáfordult:

— Szegény barátnőm! — és hangjában szerető részvét csengett, amikor gyöngéden megsimogatta a vénleány csontos nagy kezét. — Ha nem is keltetjük életre a bűbajos Grace-t, de leg-

alább megbosszultuk. Mert könnyű azt mondani, hogy bocsássunk meg az ellenünk vétőknek — mormogta; — bármilyen nagy, fölényes okosság rejlik e szelíd parancsban, csak egészen kivételes lelkeknek adatott meg az a jámbor erő, hogy követhessék. Grace olyan volt, mint a birs virága, fehér és halványan rózsaszín, ami élénk zöld leveleivel elbájolóan hat. És szintén rajongója volt az ön művészetének, Vivian Dorliac...

Elhallgatott. A két nő sem szólt.

Vivian egyszerre csak kifakadt:

— Nem értem... Azt kell hinnem, hogy engem üldöznek és valamilyen őrző nem riadt vissza attól, hogy haragjában megöljön ártatlan embereket...?

— Ó, ez az eset már nem olyan titokzatos, amilyen eddig volt — felelte a gróf. — Átkutattam ennek a gaz Towersnek a zsebeit és találtam is mindenféle írásokat, jegyzeteket nála, amikből meg lehet érteni egyet és mást, ami erre az emberre vonatkozik. May Lovell, az ausztráliai táncosnő szerepelt végzetesen Towers Péter életében. Gazdag juhtenyésztő volt ez a fickó Ausztráliában. Még otthon meglátta May Lovellt, beléje szeretett, mindég a nyomában volt és már nem törődött a gazdaságával. Ennek az lett a következménye, hogy pár év alatt tönkrement egészen, mire May Lovell egykettőre ráunt. A legtöbb ember úgy találja, hogy a föld kerekén nincsen unalmasabb, kellemetlenebb teremtmény, mint a szegény ember. Nem rossz megfigyelés, tapasztaltam magamon. Csakhogy Towers Péter elvesztette ugyan a vagyonát, de még nagyobb lett a szenvedélye az ausztráliai táncosnő iránt. Gyűlölt mindenkit, aki, teszem azt, Vivian Dorliac művészetéért rajong. És olyasvalakinek állt a szolgálatába, nem pénzért, hanem elvakult szerelméért, aki ezt a nagy harcot szervezte és indította meg ön ellen. Mert nagy érdekek fűződnek ehhez és nem mindegy az, hogy kicsoda a világ első táncosnöje!

(Folytatjuk)

Amin az egész világ nevet

Évek

— Képzeld, az orvos azt mondta, hogy még harminc évig élhetek.

— Mindig utáltam az orvostudományt.

La Vie Parisienne (Paris)

— Mikor találom egyedül a doktor urat?

— A legbiztosabb a rendelőóráján...
Péle-Méle (Paris)

— Valami kis enivalóért esedezem!
— Várjon, míg megjön a férjem.
— De asszonyom! Én nem vagyok emberevő!

Der Brummer (Berlin)

Trafikban

— Trafikos bácsi, van egy üres szivardoboza?

— Nincs, kisfiam.

— Hát maga olyan buta bácsi, hogy egy szivart sem tud eladni?

Péle Méle (Paris)

Házassulók

A nő: Tudok autót vezetni, boxolni, zongorázni, futballozni.

A férfi: Nagyszerű. Én meg tudok harisnyát stoppolni, gombot felvarrni és főzni...

Pages Gaies (Iverdon)

— Hiába, a nők bizonyos korban férjhez mennek.

— Sajnos, úgy látom, a menyasszony már bizonytalan korban van.
(Péle-Méle)

A pszichoanalitikusnál

— Asszonyom, figyelmeztetem, hogy férjét minden lépésénél nyomon kövesse.

— Oh borzalom! A férjem levél hordó!

Sourire (Paris)

Művészeti kongresszus és az író nadrágja

Irta :
Orbók Attila

Budapesten legközelebb nagy művészeti kongresszus ül össze, hogy megbeszélje a magyar szellemi élet ügyes-bajos dolgait. Természetesen, az írók dolga is szóba fog kerülni. Kutatni fogják a magyar irodalom nehéz helyzetének okait és igyekeznek majd orvosságot találni.

Ebből az alkalomból szabadjon néhány *őszinte* megjegyzést tennem arról, hogyan is áll nálunk az irodalom-pártolás dolga és mi a magyar nyelv *apostolainak* helyzete a magyar társadalomban.

*

Egy ízben alkalmam volt elbeszélgetni az egyik legnagyobb francia kiadóval, *Baudoniére* úrral.

Beszélgés közben azt mondom neki:

— Virágzó regényirodalmunk van.

A francia kiadó csodálkozva kérdezte:

— Hogyan? Önöknek vannak *saját* regényíróik?

— De mennyire vannak! Kitünőek. Nem értem, hogyan csodálkozhatik ön ezen? Hiszen ön állandó összeköttetésben áll magyar kiadókkal, tehát tudnia kell, hogy milyen fejlett irodalmi kultúránk van.

— Tudom... De önök úgyszólván minden második francia regényt kiadnak... Egész közepes írók munkáit lefordítják... *Ebből következtetem azt, hogy nincsenek saját regényíróik...*

A francia kiadó megjegyzése reámutat a magyar írók legnagyobb bajára. *Nem szeretjük eléggé sajátmagunkat.* Az utóbbi évek statisztikája szerint *tíz* szépirodalmi könyv közül *hét* idegen író munkája volt, a hétből *öt* francia íróé...

*

A francia írók egymással konkurrálnak, *Paul Bourget* *Anatole France*-szal, *Claude Farrère* *Henri Barbusse*-szel, *Romain Roland* *Pierre Benoit*-val... A magyar íróknak versenyeznie kell az összes nagy angol, német, francia íróval és a magyar írókkal... A közön-

ség a magyar írókat nem egymással, hanem a külföldiekkel hasonlítja össze.

*

A napilapok *újabb*an külföldi regényeket közölnek, ami eddig nem volt divatban!

*

A francia, a német, az angol író sokmillió olvasónak ír. A magyar író csak ezreknek. De ezeket az ezreket teletömi a könyvpiac idegen munkákkal. Büszkéek vagyunk reá, hogy nagyon jól ismerjük a külföldi irodalmat. *Mennyivel büszkébbek lehetnénk, ha a külföld ismerné a magyar irodalmat.*

*

A magyar író tragikus *circulus viciosusban* él. Ha nem akar éhenhalni, gyorsan, sokat és sok mindenfélét kell írnia. Ha gyorsan, sokat és sok mindenfélét ír — nem írhat igazán jót. És ha nem ír igazán jót, nem állja meg a helyét az egyenlőtlen versenyben.

*

Nálunk az a szokás, ha egy író arrivál, a társadalom, állam, színház mindent neki juttat. Tessék körülnézni, hogy érvényesült divatos íróknak, akik írásaikból fényesen megélnék, hány *sine cura*-juk, mellékes jövedelmük van.

És tessék utánajárni, hogy az arrivált írók közül hányan tartják kötelességüknek, hogy tehetséges fiatal, még névtelen írókat portáljanak?

*

Németországban negyven, Franciaországban *kilencvenhárom* jelentős, nagy irodalmi díj van — állami, társadalmi, egyesületi ösztöndíj, — amelyet bárki megkaphat, aki igazán tehetséges.

Nálunk két-három *jelentéktelen* ösztöngő irodalmi díj van.

*

A magyar író — ennek a megcsontított, szegény országnak az írója — *igazi apostol.*

A legtöbb magyar írónak — kiváló, elismert nagy tehetségeknek, akik azonban nem divatosak — *kopott a nadrágja.*

Ez önmagában véve is nagyon szomorú dolog.

De talán még ennél is nagyobb baj, hogy a magyar társadalom zöme még ma is a nadrágja után ítéli meg az embereket.

Az írókat is.

A kopott nadrágú író ki van közsítve a társadalomból.

*

A nagy művészeti kongresszusnak a magyar írók dolga fogja a legtöbb fejtörést okozni. És csak akkor fog jó munkát végezni, ha fel tudja rázni a magyar társadalmat, amely egy *irodalmi wilsonizmus* mámorában él. *Mert mi az, ha nem irodalmi wilsonizmus, hogy mi járunk elől az egész világon a kulturális nemzetköziség hirdetésével.*

Tessék még egy épületes statisztikai adat:

Franciaországban *háromszázezer* könyvre esik *egy* magyar munka fordítása, Németországban *kilencven-ezerre egy*... és így tovább.

Éljen az irodalmi nemzetköziség, amely azt jelenti, hogy leborulunk minden előtt, ami idegen, de rólunk külföldön senki tudomást nem vesz!

A jó tanács

Palló Imre a múlt héten résztvett egy jótékony célú matinén. Az egyik kollégája, aki még sohasem szerepelt magánszámmal a rivalda előtt, hozzá fordult tanácsért, hogy a szám után miképpen hagyja el a színpadot.

— Ha végeztél, hajtsd meg magad és menj ki lábujjhegyen.

— Miért éppen lábujjhegyen?

— Hogy a közönség fel ne ébredjen.

Jegyzetek a színházról

Irta: Lakatos László

Sonnenthal Adolf, a bécsi Burgszínháznak (egyébként temesvári származású) nagy hősszínésze mondta:

— Zsidót, kilencvenéves aggyant, részeget, féltékenyt, púpost, sántát, vakot mindenki tud játszani.

Azt értette ezalatt, hogy ezek a szerepek külsőleg is oly jellemzőek és oly hatásosak, hogy a színész nem kell, hogy hozzáadjon a magáéból. Ezeket a szerepeket mindenki jól el tudja játszani.

(Azóta jó egynéhány színész bebizonyította, hogy Sonnenthal tévedt.)

*

Azért van színész, aki még hozzá is ad a korához. A vetélytársnőéhez.

*

Híres adoma arról, hogy a színpadon sosem szabad semminek ok nélkül történnie:

Egy párizsi darab premiérjén véletlenül egy fél perccel előbb húzták szét a függönyt és a közönség még a színpadon látott egy kellékesmunkást, aki a darabban szereplő álló órát megigazította. A munkás természetesen azonnal kiszaladt a színpadról. De a közönség nem tudta, hogy az illető munkás igazi munkás. Azt hitte, hogy színész, aki órát játszik. Várta, hogy a jelenetnek folytatása lesz, az órá körül bonyodalmak történnek a darabban és mert csalódott, idegeskedett és megbuktatta az egyébként jó és épkezláb darabot.

*

Dumas mondása:

— A színpadon nem szabad eltúlozni a valóságát. A színpadon sosem az igazi, mindig csak a megjátszott, az alakított valóság hat. Így, ha egy színész véletlenül igazán meghalna a színpadon, a közönség nem hinné el, hogy meghalt és semmiesetre sem volna a jelenettől meghatódva.

*

Az első magyar darab, amely sorozatosan érte el a száz előadást, a „Bob herceg” volt Fedák Sárival a Népszínházban. A darabot Bakonyi Károly és Martos Ferenc írták Martos Ferenc egyik verséből és zenéjét Huszka Jenő szerezte.

REINHARDT A

NAGY CSÁBITÓ

Max Reinhardt máskor is csábított színészeket: nem csupán most, ahogy ezt a magyar lapok felháborodásának láttára, a Halmay-ügy kapcsán gondolhatnánk. Az egész Reinhardt-ensemble ilyen színészesábításon épült fel, aminek kettős oka van. Reinhardt előtt semmilyen más szempont nem olyan fontos, mint színpadainak üzleti érdekei, művészi egysége, művészi teljessége és nem törődik más színgazgatók esetleges érzékenységeivel vagy üzleti veszteségeivel, amelyek esetleg egy népszerű színész távozásával együtt járhatnak. Viszont minden nemzetbeli színészember számára rendkívüli megtiszteltetést jelent, ha Reinhardt színpadain szerepelhet, hiszen a német rendező, dacára annak, hogy annyian támadják és annyian jelentik ki róla, hogy lejárt és kiégte magát: még ma is a világ leginvenciózusabb színpadi irányítója.

Reinhardt egyénileg is nagy kozmopolita, aki megteszi azt, hogy ugyanarra a szecónra rendezési kötelezettséget vállal New-Yorkban, bécsi színházában és három nagy berlini vállalkozásában. Reinhardt úgy foglalkoztatja színészeit és önmagát, mint senki más a színgazgatók közül. Vannak színészei — Thimig, Werner Krauss — akik állandóan Bécs és Berlin vasúti vonalain pendliznek és Reinhardt olyan zsenialitással intézi ezeket az átcsoportosításokat, mint egy igazi hadvezér. Tíz-tizenöt színészt dobál igen gyakran három berlini színháza és a bécsi *Josefstadter Theater* között és nem lehet csodálni, hogy néha gyorsan és nagyarányú utánpótlásra is szüksége van. Reinhardt másfelől nem szentimentális: amilyen könnyen ad színpadain helyet új vagy beérkezett tehetségeknek, ugyanolyan könnyen ejti el őket, ha úgy látja, hogy nem váltották be a hozzájuk fűzött várakozásokat. Ez a szempont is szerepet játszik Reinhardt nagy és kielégíthetetlen színészhétségében.

A nagy rendező izig-vérig művészember, de rosszul ismeri őt, aki azt hiszi, hogy a művészi szempontokért feláldozza az üzleti szempontokat. Ezt talán megtette húsz évvel ezelőtt,

fiatal és idealista színházi ember korában: ma *kompromisszumokat* köt. Üzlet és művészet. Előbb üzlet, azután művészet. Persze, hogy Reinhardt nem képes önmagát megtagadni: és legüzletibb szándékú, kimondottan közönségsikerre bázírozó darabjaiban is több a rendezői felkészültség, színpadi *verve* és szellemes körülfestés, mint más színgazgatók jószándékú „irodalmi”, mégis Reinhardtéihez képest kezdetleges előadásában. És Reinhardt *üzleti* szempontjaiban egészen rendkívüli szerepet játszik: a sztár. Reinhardt specialitása *rossz vagy közepes* angol darabokat kihozni: *a legszenzációsabb szereposztásban*. Reinhardt igen jól tudja, hogy az ő közönsége nem annyira a darabra kíváncsi, hanem színészeire és arra a módra, ahogy Reinhardt beállítja ezeket a színészeket. Érthető, hogy Reinhardt állandó színészhétsége mellett még csilapíthatatlan sztárvággyal is rendelkezik.

A Reinhardt-színházakban németek mellett orosz, angol, skandináv és magyar színészek jutnak állandóan szóhoz. Ujabban, főleg Berlinben favorizálja a *fiatal oroszokat*, még szláv akcentussal is. Ezeket addig, amíg meg nem tanulják a színpadi német nyelvet, vagy nem foglalkoztatja, vagy orosz tárgyú darabokban.

Reinhardtnak elég baja van különben német színházigazgató kollégáival is a folytonos színészesábítások miatt. Mérget lehet venni rá, hogy ha valamilyen fiatal színésznek vagy színésznőnek Bécsben vagy Berlinben feltűnő, átütő sikere van, akár prózai színpadon, akár operettben, egy hónappal később feltűnik egyik Reinhardt-színpadon. Viszont megtörténik, hogy az első színház nagyobb gázsíval visszacsábítja a hűtlenné lett fiataalt: erre, sajnos, magyar-német viszonylatban nem igen van eshetőség. és ezért kell őszintén fájlalnunk minden színészesábítást, föltéve, ha a magyar színpadi kultúra érdekeit föléje helyezzük az illető színész egyéni érdekeinek.

Berend Pál.

Hézagpótló filmlexikon

A női sztár. Soha semmi nem jó neki. Elkésik a felvételekről. Hisztérikus. Szidja partnereit. Csak az újságírókhoz kedves. A rendezőt gyűlöli vagy — szerelmes belé. A közönség imádja.

A férjisztár. Híresebb, mint Napoleon vagy Shakespeare, akiknek nem sikerült orrukát húszszoros nagyításban a publikumnak mutogatni.

A rendező. Állandóan autón jár, hóna alatt aktatáskával, szájában szivar. Azt hiszi, ő a legokosabb ember. Szereti, ha „mester”-nek szólítják. Ő rendezi a világ legjobb filmjeit.

A kereskedelmi igazgató. Női sztárokat fedez fel és ajánl a rendezőnek. A legkegyetlenebb kritikus. Azt hiszi, ő tudná a legjobb filmeket rendezni.

A dramaturg. Jelszava: sok jó idegen filmből egy rossz sajátot csinálni. Ilyen leveleket fogalmaz:

„Fox-banknak, Cleveland.

Fizessen levelem átadójának 4000 pengőt. Különben semmi különös esemény nincs”.

Vagy:

„Tisztelt uram!

A történetek után itt küldöm jeggyűrűmet. Köztünk vége mindennek. Helén”.

A szcenikus. Civilben iparművész vagy festő. A kellékes született ellensége. Minden második szava giccs, minden első — előleg. Állandóan bútorokat tologat szobasarkokban. Még egy éléskamra sem lehet 6×8 méternél kisebb.

Az operatőr. Kalapja a legnagyobb hőségben is a fején van. Különösen műtermi felvételnél. Kivétel nélkül mindegyik per tu barátja volt Pathé Károlynak.

A néző. A műterem egyik sarkában áll, minden díszítőt megkérdez, mikor kezdődik már. Alkalmas pillanatban a felvevőgép elé szalad és elrontja a felvételt.

A festő. Rembrandt tanítványa. Szcenikus akar lenni, ezért verekszik állandóan vele. A díszletet a felvétel előtti pillanatban festi le, hogy a színészek beleragadjanak.

A fővilágosító. Ő találta fel a spanyolviaszkot és a drótnélküli távirót.

Ebéd közben is gumikesztyűt hord. A lámpákat mindig úgy tölja a díszletbe, hogy a fotográfián rajta van. Az operatőr halálos ellensége.

A kellékes. Mindent tud szerezni, ami a felvételhez szükséges, csak olyat nem, amilyen kell. Valóságos gyümölcsöt vagy süteményt nem ismer. Ő maga is kasírozott almát eszik. Méregkeverő, mert bor helyett festett vizet ad, amittől a jóhiszemű szereplők rosszul lesznek.

A statiszta. Többnyire frakkban vagy estélyi ruhában szaladgál. Mindig eszik. Ha szükség van rá, sehol se található. Frakkingombjait két odaragasztott szalmiákcukor helyettesíti. Mottója: Sárga cipő is jó a frakkhoz, úgy sem látszik.

Vidámság a színházban

Irla: Lakatos László

A színházban a legnagyobb kincs a vidámság. Erről jegyzünk itt fel néhány megfigyelést.

*

Amit a közönség legjobban gyűlöli, ha a színészek játék közben egymást nevetgetik, rögtönöznek, a darabon kívül eső vicceket mondanak, egymást akarják sodrúkból kihozni, szóval nem a közönségnek, hanem egymásnak komédiáznak. Ilyenkor rögtön megszűnik a színpad és nézőtér között levő feszültség vagy összeköttetés és darab és előadás arra az estére biztosan meghalt.

*

Előnevető. Ez pedig az az ember, aki néha megjelenik a földszinten és hangos, fűrészelő nevetésével túlharogja az egész házat. Vagy hangosan nevet az olyan viccen is, amin a közönség többi része nem nevet. Ez az ember is megzavarja a hangulatot, idegessé teszi az embereket, erőszakos, agresszív, tovakodó vidámságával ráfekszik az egész közönségre. Ha az előnevető jelentkezik (és rendszerint már az első jelenet alatt jelentkezik hangos bruhahahával), a színészek összenéznek és tudják, hogy erre az estére vége a sikernek.

Film a filmgyártásról

Három évtized előtti szerény kezdetekből soha nem remélt merész irammal a filmipar a vezető iparágak élére tört elő és hovatovább odafejlődnek a dolgok, hogy nemzetgazdasági és világkereskedelmi szempontból is a legjelentősebb tényezővé válik. Különösen az Egyesült-Államokban, a világ leggazdagabb országában játszik a filmipar nagy szerepet, mert azonkívül, hogy sok-sok millió dollár értéket forgalmaz, használ fel és teremt az amerikai filmipar, egész vidékek fejlődése és gazdasági jóléte kapcsolódik szoroson össze a filmipar sorsával. Az amerikai filmgyártás céltudatos munkával azt a célt tűzte ki maga elé, hogy az egész világ film piacát adófizetőjévé tegye. Ez ellen az érdekeltek eleinte sikertelenül kísérelték meg a védekezést, de egy idő óta Angliában, de különösen Németországban nagyszabású munka folyik, hogy az amerikai filmgyárak egyeduralmát megtörjék.

Ha magában a kész filmgyártásban ma még egyetlen európai állam sem jelent veszedelmes konkurrenciát, de a filmgyártáshoz mulhatatlanul szükséges nyersfilm előállításában a német ipar nagyszabású tényezővé vált. Hosszadalmas és a laikusra nézve untató statisztikai adatok helyett csak azt említjük fel, hogy Németországban az elmúlt esztendő folyamán összesen olyan hosszúságú nyersfilmtekerceket állítottak elő, hogy az hét és félszer érte volna körül a Földet, ott, ahol a legszeleesebb — az egyenlítő vidékén.

A nyersfilm előállításának az egyes fázisait szemléltető film formájában mutatjuk be olvasóinknak:

1. A nyersfilm alapanyaga a gyapot-cserje bolyhos termése.

2. Ezt a termést leszedik, összegyűjtik és hatalmas bálákba préselve, hajón szállítják el a rendeltetési kikötébe, ahonnan a gyárba kerül.

3. A gyárban sebesen forgó centrifuga-hengerekbe helyezik a gyapotot és lúgokkal távolítják el belőle a felesleges részeket. Ha ez megtörtént, a gyapotot megszáritják.

4. A nyersfilmgyártás következő fázisában a gyapotot salétrom és kénsavval kezelik, minek következtében

a veszedelmes robbanószer gyanánt ismert lőgyapottá alakul át.

5. A lőgyapotot roppant erőt kifejítő hidraulikus sajtóban összepréselik.

6. Ezután a lőgyapotot éterben és alkoholban feloldják, majd kámmal elegyítik.

7. A cseppfolyóssá változott nyersfilm anyagot melegített fémhengerek között hosszú, hajlékony filmszalaggá alakítják át.

8. A nyersfilmszalagot ragasztószerrel vonják be, amelyhez jól tapad majd a fényérzékeny emulzió réteg.

9. Meleg és cseppfolyós zselatinoldatot, amelyben jód- és bróm-sók is vannak, ezüstnitráttal elegyítenek, ez alkotja a film érzékeny rétegét.

10. A megszilárdult emulziót apró kockákra vágják fel, majd vízzel öntözik.

11. Hogy az emulzió fényérzékenységet fokozzák, ammoniákkal keverik és vízgőzön felhevítik.

12. Hevítés után hirtelen lehűtik a fényérzékeny masszát.

13. Az így érzékenyített anyagot alaposan kimossák, majd ismét apró kockákra felvagdálva teljesen kiszáritják. Azután igen finom liszté örlik.

14. Speciális gépek segítségével a fényérzékeny masszával egyenletesen bevonják a nyersfilm felületét.

15. Ezután az így elkészült filmet a gyár laboratóriumában a legkülönbözőbb vizsgálatoknak vetik alá. A széleit perforálják és végül tökéletesen záró fémdobozokban fény- és légmentesen csomagolják és így kerül a filmgyárakba, ahol a színészek produkcióit örökítik meg ezeken a hosszú, hajlékony és fény iránt érzékennyé tett nyersfilmszalagokon.

Befejezésül meg kell még említeni, hogy az előbbieken csupán nagy, általánosságban említettük fel a gyártás különböző fogásait, de még jobban megértjük a nyersfilm előállításának nehézségeit, hogyha azt is figyelembe vesszük, hogy e munkálatoknál folyton a legnagyobb óvatossággal kell eljárni, mert a nyersfilmgyártáshoz felhasznált anyagok legnagyobb része igen gyúlékony, maró hatású vagy veszedelmes robbanószer.

nánt

ki-
epre-

n és
orral

vers-
erek
aggá

ztó-
pad
teg.
tin-
sók
nek,

pró
ön-

eny-
eve-

ítik

got
pró
szá-
lik.
l a
sen

met
ön-

A
sen
lég-
l a
bró-
zú,
nyé

eni,
gy,
ár-
ban
nak
nbe
ly-
cell
noz
sze
gy

Marietta Millner
berlini filmsztár (Foto Rasmussen)

* SZINÉSZNŐ * LETT * A *
* POLGÁRMESTER * LÁNYÁBÓL *
* * * * *

A bajai közönséget mostanában egy páratlanul érdekes és egyedülálló színházi esemény izgatja.

A szokásos tavaszi színiszezón megkezdődött s a város intelligenciája is megkezdette színházbajárását.

A közönségnek nagy része tüntető szeretettel fogadta a pécsi Nemzeti Színház tagjait és előadásait, sőt — és ez a legérdekesebb — a bajai társaság két szimpátikus alakja, *Vajay Magda*, a néhai polgármester leánya és *Szeremlei Lőrinc*, egy földbirtokos fia csatlakozott a társulathoz. A bajai társaságokban most másról sem beszélnek, mint erről a „megdöbbentő” esetről, amely tápot adott jóidőre a kávé-nénik és zsúrok társaságának. *Vajay Magda*, mikor legutóbb Pesten tartózkodott,

egy évig titokban néha-néha látogatta a Rózsahegyi-iskolát, de úgy, hogy még az édesanyja sem tudott erről.

Aztán egyszerre csak a helyi ujsá-

Szeremlei Lőrinc

Vajay Magda

gokból értesült a publikum a nagy eseményről, hogy a kis *Vajay Magdát* drámai hősnőnek szerződtette *Fodor Oszkár*.

Vajay Magda, mint a pécsi Nemzeti Színház tagja fellépett Baján is egy párszor a „Te csak pipálj *Ladányi*”-ban, az „*Armány és szerelem*”-ben, az „*Ember tragédiája*”-ban és a 100%-os siker mellett táblás házakat is hozott.

Vajay Magda esete frappírozta a bajai közönséget, de egyenes konsternációt idézett elő *Szeremlei Lőrinc* fiatal földbirtokos színpadra lépése, aki elcserélte az ekeszarvát a színpadi fényért és görögtüzes színpadi világért. *Szeremlei Lőrinc* már csak Pécsen lépett fel és igazi, meleg, megérdemelt sikert aratott.

A jó bajaiak most már az őszi szezont várják és már előre találgatják, hogy ilyen előzmények után kit fog elvinni közülük ősszel a jószemű *Fodor Oszkár*.

DRÁMAÍRÓK * ISKOLÁJA SSSS

Amerikában a szerzőket már régóta a yalei egyetemen oktatják ki a darabíráásra. Minálunk Pesten, sajnos, csak a rendőrség oktatja ki a szerzőket, de ez az oktatás nem váltja be a hozzáfűzött reményeket. Elhatároztuk tehát, hogy a hazai szerzők számára drámaíró iskolát nyitunk, ahol pótoljuk mindazt, amit a rendőrség elmulaszt.

Kérdés: Mi a drámai csomó?

Felelet: Drámai csomónak nevezük azt a pénzösszeget, melyet a szerző tantiém fejében zsebrevág.

Kérdés: Mi a tragédia?

Felelet: Tragédiának nevezük azt a darabot, amelyik a premiér napján megbukik.

Kérdés: Milyen tömeg árt a színházaknak?

Felelet: A csódtömeg.

Kérdés: Melyik szerző ismeri legjobban a nők lelkivilágát?

Felelet: A cselédszerző.

Kérdés: Lírájával mikor hat a szerző?

Felelet: Ha olasz pénzt kap darabjáért.

Kérdés: Mit illik a szerzőnek rendezni?

Felelet: Adósságot.

Kérdés: Ezzel szemben mit szokott rendezni?

Felelet: Botrányt.

Kérdés: Azt a drámaírót, aki Titkos Ilonának ír darabot, hogyan nevezük?

Felelet: Titkos drámaírónak.

Kérdés: Mi a repríz neve abban az esetben, ha a felújított darab megbukik?

Felelet: Entrepríz.

Kérdés: Ha a szerző darabot ír, felesége odahaza hogyan vesz részt a munkában?

Felelet: Ugyhogy jeleneteket csinál.

Kérdés: Az alsóbb néposztály hol kapja meg a neki megfelelő drámát?

Felelet: A trafikban.

Kérdés: Ha Rómeó és Júlia az utolsó felvonásban házasságot kötne, milyen műfaj volna a darab?

Felelet: Akkor volna csak igazi tragédia.

Kérdés: Milyen úton érkezik be leggyorsabban a szerző?

Felelet: Autón.

Kérdés: Mikor vált ki vidám hatást a tragédia?

Felelet: Ha táblás házzal megy.

Kérdés: A vígjáték mikor szomorít el?

Felelet: Ha a nézőtér üres.

Kérdés: Modern daraboknál miért mellőzi a színház a süllyesztőt?

Felelet: Mert azoknál mélyebbre már semmi sem süllyedhet.

Kérdés: Politikai drámában, ahol képviselők szerepelnek, mire kell ügyelni a színpadi tervezőnek?

Felelet: Csak a kijáráásra.

Kérdés: Melyik darab tetszik legjobban az inspekciós rendőrtisztnek?

Felelet: Amelyik a közönséget lebilincseli.

Kérdés: Adóalanyok szerepeltetése miért erkölcstelen?

Felelet: Mert azokat az adóhivatal teljesen levetkőzteti. **DYMI.**

Ria Zende, bécsi filmszínésznő
(Foto D'Orá-Benda)

Milyen volt az idei szezón?

* * IRTA SALAMON BÉLA * *

Hát milyen volt az idei szezón? Azt hiszem, legokosabb volna, ha én is most, mint az egyszeri utazó, minden kérdésre kérdéssel felelnék. Akkor legalább biztos, hogy semminemű érzékenységet sem sértenék meg, mivel azonban e lap tisztelt szerkesztője valószínűleg némi pozitívumot is vár tőlem, hát elkezdem.

Tehát az idei szezón úgy általában jó volt. Nagyon tetszett nekem a Terézkörúti Színpad műsora. (Vagy ezt nem szabad mondani?! Most jut eszembe, volt egy műsor a Terézkörúti Színpadon, ami nem tetszett nekem. (Remélem, ezt már csak szabad mondani.)

Színházba általában eleget jártam. Persze, nem este, mert hiszen este, amint tetszik tudni, magam is színházastit játszom. Hanem főpróbákra. Csak a Nemzeti-ben és az Operában nem voltam.

Nem azért, mint-ha ezekbe a színházakba nem szerettem volna elmenni, hanem azért, mert a Nemzeti Színháznak és az Operának a főpróbái mindig csodálatosképpen összeestek az én főpróbáimmal. Pedig esküszöm, nem beszéltem össze Hevesi Sándorral, sem Radnaival.

Különben ebben a szezónban egy sereg aranyigazságra jöttem rá. Például, hogy csak azok a jó darabok, amik legalább százszor mennek. Sőt, tovább megyek, csak azoknak a daraboknak van sikerük, amik legalább százszor mennek. Még tovább megyek, csak azok a jó színészek, akik a nagy-sikerű darabokban játszanak.

A Vígszínházban legjobban tetszett nekem a „Templom egere”. De úgy vettem észre, hogy a közönségnek is. Egyáltalán nagyon szeretek a közön-

séggel egy véleményen lenni. (Főleg, ha színpadon vagyok.)

A Király Színházban a „Mersz-e Mary” tetszett nekem legjobban. Amilyen mázlim van, a közönség itt is egy véleményen volt velem. Sőt duplán tetszik nekem a „Mersz-e Mary”, amióta azt hallottam, hogy ez a szezón legnagyobb kasszasikere. Lehet, hogy itt egy kicsit elfogultt vagyok. Mint direktor, nagyon szeretem a kasszasikert.

Salamon Béla

Nagyon sajnálom, hogy nem láthattam a „Nászéjszaká”-t a Belvárosiban. Az ember soha ne mulassza el, ha módjában van megnézni egy nászéjszakát. A „Rose Marie”-ben a görölök tetszettek legjobban. (Remélem, ezt a cikket nem olvassa a feleségem.) Ellen Glyn is tetszett. Ha a férfiakat is úgy tudja az ujjja körül forogtatni, amilyen táncfigurákat csinál a lábával, akkor nem fog soha szublimátot inni a remény-

telen szerelem miatt.

Nem szégyeltem bevallani, hogy sírtam is egyszer a színházban, annyira meg voltam hatva. Az „Ábris rózsájá”-nál történt, akkor, amikor Kabos az elhalt felesége arcképét nézi.

Viszont a legjobban mulattam a „Yes”-nél. El vagyok ragadtatva ettől a kedves operettől. Micsoda muzsika.

Most ki fognak nevetni. A Városiban a „Johnny” tetszett legjobban. Abszolút tetszett. Ezt az abszolút azonban a közönség kézből megkontrázta. A színháznál úgy van, mint a kártyánál a bakkban, csak az utolsó lapnál lehet tudni, hogy az ember nyert-e vagy vesztett.

Azért merem azt írni, hogy általában elég jó szezón volt, mert már vége a szezónnak.

CIPŐK

BESZÉLNEK

VII., ERZSEBET-KÖRUT 36.

DEBRECEN, Ferenc József-u. 22.

VI., ANDRASSY-UT 37.

IV., HECSKEMÉTI-UTCA 19.

IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 19.

SZEGED, HÁRÁSZ-UTCA 6.

MORRIS GEST ÉS MOLNÁR FERENC TITKOS SZÖNETSÉGE *

Ki ez az ember, aki kezében tartja Amerika reprezentatív színpadait, aki legfőbb ismerője és vásárlója az európai szerzőknek, aki Reinhardtot, de főleg Reinhardt amerikai „Mirakel”-előadását menedzselte és erre nem kevesebb, mint háromszázezer dollárt fizetett rá, a rossznyelvek szerint nem ugyan a saját zsebéből, hanem Otto H. Kahnéból, aki ennek a menedzsernek a — menedzsere. (Ilyesmi is csak Amerikában fordul elő.)

Morris Gest természetesen európai, mint minden nagy amerikai színházszakértő. Igaz, hogy negyven évvel ezelőtt hagyta el Európát, annak is legsötétebb területét, a cári Oroszországot. Szegény oroszsidó gyerek volt ez a *Morris Gest*, aki elhatározta, hogy nem marad szabóinas a gettóban, hanem színházi vezér lesz Amerikában. Az elhatározást különben, tekintettel a nagy lehetőség-különbségekre, meg tudom érteni.

Gest ma *Molnár* egyik legjobb barátja, veje *David Belascónak*, Amerika legnagyobb színműírójának és kiváló színigazgatójának.

*Gest*tel Berlinben ismerkedtem meg, sőt együtt is ebédeltem vele. És most, hogy visszagondolok az egészre, rájövök, hogy ő a legegényibb ember, a legnagyobb gyermek, akivel valaha találkoztam.

Az uccán szólítottam meg, miután megismertem a fényképéről. Nem lehet őt: nem felismerni.

Rosszul szabott tömeg — amerikai ruha. Kék munkásing kék gallérral. Fekete selyemnyakkendő hatalmas mászlira kötve. Ugy látszik, Amerikában még divat bohémesen öltözködni.

A ruhából hiányzik a vasalás. Amint-hogy *Levine* és *Chamberlin* kéthónapos európai diadal-körútjuk alatt nem váltottak felsőruhát, mert csak egyet hoztak magukkal és ezt az egyet is bricesznadrággal, úgy *Morris Gest* sem látott még Európa más öltönyt, mint ezt a fekete gyűröttet és más

nyakkendőt, mint ezt a bágyadtan selyemcsillogását.

Az orra: *Cyranóé* és *Steinhardt Gézáé*: együtt. Nagy, karrakterisztikus. Órák hosszat el lehet nézni. Az orr tövétől a szájig: két mély vonás. Hihetetlenül mélyek. *Gest* sokat szenvedhetett, amíg eljutott odáig, hogy ma ő a — *Morris Gest*.

A titkára *magyar fiú*: newyorki születésű, szülei magyarok, huszonhat éves és a *Barcsay-gimnáziumban* végzett. Neve: *Gruenberger*, azaz *Grünberger*. Nagyon szimpatikus fiú, akit *Gest* valahol Londonban fedezett fel egy kis vendéglőben. *Grünberger* utolsó shillingjén kaviárt ebédelt negyedkiló számra. Ez annyira imponált *Gest*nek, hogy odament hozzá és megkérdezte, hogy nem akar-e a titkára lenni... Aki rongyos ruhában és ilyen mennyiségben kaviárt tud enni, az *Gest* szerint nem lehet közönséges ember. És *Grünberger* igent mondott. Ma ő a *mr. Gruenberger*. Addig az időpontig utálta *Gest* a magyarokat, mint minden oroszsidó, azóta imádja őket. Nincs még egy színigazgató, aki jobban menedzseli odakinn a magyar szerzőket, mint ő. Csak talán *David Belasco*, de ez nem számít, mert hisz az apósa. Egymásra licitálnak.

A szálloda előtt letört orosz színészek. Megszámolom őket. Tizennégyen vannak. *Gest* mindegyiknek ad ötven márkát. Tessék kiszámítani, milyen összeg ez. *Gest* nagyban gyakorolja Berlinben a jótékonyt. Lehet, hogy egy kis reklám szándék is van benne, de hát ez nem baj. A jóisten így sem haragszik érte.

Ebéd közben orosz-amerikai rendezőkkel és színészekkel társalog. Néha velem. Amerikából elhozta egész udvartartását. Közepén ülök egy ilyen csoportnak, ahol oroszul beszélnek az amerikai angolt. Tessék elképzelni, mennyit értek belőle. A legérdekesebb magyarvonatkozású dolog, amit számomra elmond, a következő:

— Legyen szíves, mondja meg ne-

kem, hogy mit jelent ez a szó: *faramuci*. Hogy több értelme van és hogy nagyon bizonytalan ez a több értelem? És hogy miért érdekel az egész? Hát hallgasson ide. Az eset itt történt, tavaly, Berlinben. Találkoztunk: Lincoln Eyre, a „New-York Times” itteni szerkesztője, Max Reinhardt, Molnár Ferenc, Stanislawski és én. Csupa aktív színházi ember, vagy mint Eyre, jelentős befolyása van a színházak körül. Klubot alakítottunk a *Faramuciak egyesülése* címmel. A nevet Molnár adta. Évenként egyszer a tagok Velencében, nyáron megjelennek közgyűlésre. Programunk: titok. Mindenesetre Velencében valamennyi tag beszámol a program végrehajtásáról. Annait elárulhatok, hogy afféle titkos színházi „szabadkőműves-egyesülésről” van szó. A tagok kötelesek megtartani a titkot. Többet nem mondhatok, a fantáziájára bízom, hogy mit sejt az egész mögött: a világ színházigazgatói ellen tervezett bombamerényleteket, vagy rossz darabokkal való ellátását, vagy remekművek kiforszírozását az íróktól, vagy a színházi kritikusok észrevétlen, de szisztematikus legyilkolását, esetleg egy kedves baráti egyesülést, amely a világ színházaiban egyeduralomra törekszik és társaságunk így tehát öt becsvágyó Napoleon egyesülése volna.

Morris Gest itt elhallgatott és jelentőségteljesen tekintett rám. A problémát eddig nem tudtam megfejteni, tehát ezennel átnyújtom a kedves olvasóknak szíves fejtörés céljából.

*

Ebéd után filmfelvétel. Gest kimegy a szálloda elébe, a Pariser-Platz oldala felé, tehát ott, ahol kisebb a forgalom, karjában egy német zeneszerzővel és mr. Gruenberger előveszi automatikus, miniatűr gépét, amely minden külső beavatkozás nélkül forgatja a filmtekeréket. Gruenberger ráirányítja a gépet Gestre, aki a zeneszerzővel tíz lépést tesz előre, tizet hátra enyhe charleston-tempóban. A film még ma indul Amerikába, ahol belekerül a híradókba. *Gestnek jó kedve van Európában*, biztos ez a felírás.

Jó reklámmember ez a Gest. Briliáns művésztípus, amellet úgy menedzseli magát, mint egy fogkrémgyáros a pasztáját. Tehetségén kívül biztosan ez sikerének a titka.

*

Miután a fenti cikket átadtuk a

„Déliab”-nak, a szenzációkra éhes szerkesztő megbízott, hogy a pillanatszerűleg Budapesten tartózkodó *Molnár Ferencet* megkérdezzük az ügyet illetően. Molnár harsogó derűtséggel fogadta előadásunkat:

— Kérem szépen — mondotta, — arról van szó, hogy a Lidón nyaralunk, mi, akiket előbb megnevezett és néhányan, más társaságok tagjai közül is, magyarul beszélgettünk. Többek között ezt a szót használtuk beszélgetésünkben: *faramuci* és a kedves, jó Gest, aki egy betűt sem ért magyarul, rendkívüli módon megszerette ezt a szót. Másnap reggel harminc méterről, a strandon felém kiáltott: *szervusz, faramuci!* Napokig nem lehetett vele bírni. Egy este azzal jött, hogy megalakította a *Faramuciak Klubját*, amelynek ő az elnöke és mi vagyunk a tagjai. A világ színházi vezető embereinek klubja: ez Gest szerint a *faramuciak egyesülése*. *Azóta is folyton táviratozik nekem, amelyben minden második mondatban előfordul ez a szó: faramuci*. Nem kell tehát Gestet idevonatkozóan komolyan venni. Ő igazán nagy, drága gyerek, kicsit naiv is, aki szívesen játszadozik el mindenféle aprósággal, szavakkal, szép lányokkal és így tovább. Ime, itt a felvilágosítás és igen sajnálom, hogy egy szépen kialakuló legendát kellett így a realitás megvilágításába helyeznem.

Berend Pál.

Vak

Bajor Gizi a körúton sétál. Elébe akad egy vak koldus. A művésznő nagyon megsajnálja az öregot, ad neki egy pengőt és részvétteljesen megkérdi:

— Aztán mondja, bácsi, családja van-e?

— Csak egy vak bátyám van, nagysága kérem — feleli az öreg, — *de nagyon ritkán látjuk egymást . . .*

Ki telefonál?

Makay Margitnak új szobalánya van. A telefon cseng; a szobalány nem megy a telefonhoz.

— Menjen hát oda — szól neki Makay, — kérdezze meg, ki csenget!

— Biztosan a nagyságos asszony egyik barátnője — feleli a szobalány, — Az enyémekek délután szoktak telefonálni.

Miért perel * Színészegyesület * * * elnöke? *

Nagy feltűnést keltett az a hír, hogy *Stella Gyula*, a Színészegyesület elnöke pert indított egy nemrégiben megjelent könyv írója ellen.

A kiadott könyv nem Budapesten jelent meg, hanem Szegeden, de minden kétséget kizárólag Pestnek küldték elsősorban. A könyv címe: A vidéki színészet válsága. A könyv írója *Werner Károly*.

Tulajdonképpen az érdeklődést a Színészegyesület érdemes elnökének perindítása fordította a könyv felé.

Nyilvánvaló volt ugyanis, hogy a Színészegyesület elnöke nem indít pert valamilyen jelentéktelen dolog miatt. Természetesnek látszott, hogy a könyvben olyan dolgokról írhatott a szerző, amely a Színészegyesület és annak vezetőjének működését tette kritika tárgyává és pedig olyan formában, ami talán a jogos kritika határait túlépte. A Színészegyesület elnökéhez, *Stella Gyulához* fordultunk ebben az ügyben, aki a következőket mondotta.

— A vidéki színészet válságának írója éles támadást intéz a Színészegyesület, a színészeti felügyelő és én ellenem. Részint burkoltan, részint félre nem érthetően azzal vádol minket, hogy mi *Andor Zsigmond* volt szegedi színigazgatót meg nem érdemelt módon erkölcsi támogatásban részesítettük.

*Andor Zsigmond*nak szegedi szomorú végű működése ismeretes. Első ízben három, aztán megint három évre kapta meg a koncesszióját, de már Szegeden működésének negyedik évében visszavonták a koncesszióját azért, mert nem tudta vezetni a színházat. Szeged városa a legtökéletesebb biza-

lommal volt elejétől fogva *Andorhoz* s éppen Szeged városának rokonszenvére való tekintettel véleményeztük mi is *Andor Zsigmond* direktori megbízatását, amelynek megtörténte után a kultuszminisztérium kiadta neki a koncessziót.

Szeged városának azonban be kellett idővel látnia, hogy *Andor Zsigmond* nem felel meg — és különösen anyagilag nem felel meg a színigazgatói követelményeknek s így érthető, hogy szabadulni igyekezett *Andor Zsigmond*tól.

Csakhogy az nem ment olyan könnyen. Elvégre is *Andor Zsigmond*nak szerződése volt a zsebében s azt nem lehetett csak úgy minden tárgyi alap nélkül felbontani.

Amikor aztán a tárgyi alap is bekövetkezett, éppen a mi bevonásunkkal megtörtént *Andor Zsigmond* koncessziójának hatálytalanítása.

Ezért most a könyv szerzője azzal vádol meg engem, hogy én, bár láttam, hogy *An-*

dor nem való szegedi színdirektor-nak, mégis mint a nevezett barátja és jóakarója szándékosan nem éltem a rendelkezésemre álló radikális eszközökkel csupán azért, mert *Andor* szegedi színdirektorságához engem bizonyos erkölcsi és anyagi érdekek fűztek.

Az ügy a bíróság előtt áll, tehát bizonyos dolgokban nem is nyilatkozhatom, de mondanom sem kell, hogy a könyv állításának megcáfolására az adatok légióival tudok felelni. A könyv íróját bizonyára megtévesztették, csak ennek tulajdoníthatom, hogy a könyv írója olyasmiket állít, amiknek valódiságáról meg nem győződhetett s amelyek esetleg következményeit bizony viselnie kell a per eldőltevel.

Stella Gyula

Ruth Taylor

Anita Loos új filmjének a „Gentleman”-nek női főszerepében (Paramount foto)

Áttérek a színpadra! ^{Itta} ^{Ramon Novarro}

A filmszínház szerepét általában tévesen fogják föl. Azt hiszik, hogy a közönség nem kíván többet a filmszínésztől, minthogy szép, hódító és elegáns legyen. Bizonyos, hogy a nagy filmek férfi főszereplője ma a *great lover*, a nagy szerelmes, a modern Don Juan, aki jólszabott frakkban játssza végig kosztümös elődeinek ismert komédiáját, amit, valljuk be, nem is olyan nagyon nehéz megcsinálni. Elvégre nem csoda, ha a nők azokért a férfiakért rajonganak, akik meghódítják őket.

A film rövid és hatalmas történetében így alakult ki az ideális férfi típusa, a *perfect lover*, a tökéletes szerelmes. Nagyonfil sok színész tkényszerítenek direktoraik, hogy ezt a szerepet játsszák. Én azonban azt hiszem, hogy ezzel hamis képet kap a közönség az életről: a tökéletes szerelmesek csak a filmvásznon olyan gyakoriak és fenségesek és a magánéletben nincs is szükség erre a tökéletességre.

Idővel rájön az ember arra, hogy nagyon rossz érzés bálványinak lenni. Sokkal szabadabb érzés a bálványimádók közé tartozni. Nekem is van egy bálványom, amiről most beszélni akarok: ez a színpad. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy a filmjáték nem érdekel vagy hogy nem játszom szívesen filmen. A filmjáték azonban olyan kicsiny területre szorítkozik, hogy az nem elégíthet ki teljesen; ez a kicsiny terület az emberi test, amelyet nem is kapunk teljes egészében, csak képét kapjuk. Van azonban a színpadnak egy eszköze, amelynek sokszor hiányát érzem: a szó, a hang.

Már kisgyerekkoromban nagy vágyat éreztem az énekléshez, a szín-

padhoz. Hangom azóta megerősödött, kifinomult és én gondoltam arra, hogy ki is képeztessem. Az utóbbi időben már elhatároztam, hogy színpadon is fellépek. Los Angelesben ez néhány-szor meg is történt, talán szabad azt is hozzátennem, hogy nagy sikerrel. Nehogy azt higgye azonban valaki, hogy készületlenül lépek a színpadra. Azoknak, akik ezt hiszik, érdekes dolgot mesélek el.

Hollywoodi kastélyomban építtettem magamnak egy kis színpadot. Ez a színpad egy külön épületrészben van, valójában ez egy

háromszáz férőhelyes színház

Itt hódolok színpadi szenvedélyemnek és amikor egy-egy társulattal betanultam egy új darabot, meghívom ismerőseimet és a szakembereket és előadjuk azt előtük. Természetesen, új díszleteket csináltatok a darabokhoz, úgyhogy

ez nem is műkedvelő színpad, hanem komoly kísérleti színház. Legszívesebben énekelek. Nagyon sok szerepet tudok már. Játsoztuk ezen a színpadon *Mozartot*, *Puccinít*, *Leoncavallót* és nagyon sokszor adattam elő és játszottam magam is *Wagner*, *Verdi* operáiból.

Színpadi szereplésem nem vonatkozik kizárólag az operára. Játsozom drámában is, még pedig nagyon szívesen.

Sokszor, mikor filmen láttam magam, az volt az érzésem, hogy nem vagyok jelen a vásznon. A színpadon, ahol legtöbbször a rendezést is magam vállalom, ezt a kielégítetlenséget sohasem érzem. Így van ez más színészekkel is? Azt hiszem, igen.

Ramon Novarro

Magyar Karrier a Délamerikai Vákon

Messzi Dél-Amerikából, Buenos Ayresből most érkezett haza egy pesti fiatalember: Honegger András, az egyik legnagyobb nemzetközi szállítócég tisztviselője, aki huzamosabb időt töltött odakina és élénk jó viszonyt tartott fenn a kinn élő magyarokkal.

Mi idehaza utóbbi időben Dél-Amerikát úgy ismertük, mint a táncosnők Mekkáját. Néhány esztendő leforgása alatt a konjunktúra, mondain Pestnek jónéhány ismert figurája tűnt el a nagykörút aszfaltjáról, hogy néhány hónappal később már a buenosayresi Stradán tűnjék fel. Közöttük is legelőször Papp Jolyt kell említeni, a volt Renaissance Színház volt elegáns, aranyzóke művésznőjét. Papp Joly — hiszen emlékszünk még rá mindannyian — nevének ismerős csengését, most már bevallhatjuk őszintén, legkevesbé sem száz százalékos értékeket produkáló művészetének, hanem inkább élete néhány ügyesen szellőztetett intim eseményének napfényrekerülésével szerezte. Ő volt a legtipikusabb képviselője annak a színésznőműfajnak, aki „sokat beszéltet magáról”. Mert ő aztán beszéltetett. A gáláns

bárá oldalán eltöltött estéi éppúgy a nyilvánosság reflektorának fényébe kerültek, mint a híres hősszerelmessel vívott csatái a megyeri országúton, autó belsejében.

Papp Joly egy szép napon fogta magát és áthajózott a tengeren, hogy

Papp Joly (Foto Mészöly)

a megszűnt pesti konjunktúra helyett új konjunktúrát keressen magának. És ez a kísérlete teljes eredménnyel végződött, mert, mint most hazaérkezett délamerikai magyar informátorunk meséli, Papp Jolynak pazar villája, ragyogó ékszerei vannak, az egyik legnagyobb buenosayresi mulató: a *Paradis* legfeltűnőbb és legismertebb alakja. Köszönheti pedig mindezt a leggazdagabb délamerikai földesúrnak: *Urgizának*, akivel a szép szöke színésznő a pesti bárót felcserélte.

És amint ez a fentiekből kitűnik, igen eredményesen.

De nemcsak Papp Joly az, aki a pesti aranyifjúság sorából átrepült az óceánon Dél-Amerikába. Itt van rögtön *Náday Lola*, a szintén ismert nevű pesti táncosnő, akinek nemrégén öngyilkosságát és halálhírét költötték. Halálhírének azóta már a cáfolata is megérkezett és, mint ahogy azt *Honegger András* elmondotta, a „*fess Lola*” — mint ahogy őt Pesten mindenki nevezte — maga mulatott a legjobban azokon a tudósításokon, amelyek idehaza az ő nagy nyomoráról és tragikus öngyilkosságáról beszámoltak. Ezzel szemben a pesti éjszakai élet híres *Lolájának* odakinn igen jól megy a sora és ha nem is olyan nagy mértékben, mint Papp Joly, de ő is szépen félretett már magának a guruló dollárokból. Ki tudja, talán azért, hogy egyszer majd pesti pdngőre váltsa át azokat.

Papp Jolyval együtt ment ki Dél-Amerikába *Lucy Gand* is, akit idehaza szintén igen sokan emlékezetükben tartanak még. A feltűnően szép kis pesti táncosnő is az arisztokrácia dédelgetett kedvence volt és grófok, meg bárók társaságából ruccant át Dél-Amerikába. De nemcsak a pesti mondain-élettel szakított *Lucy Gand*, hanem a buenosayresivel is. Az *Admiral-bár* híres primadonnája odakinn férjhez ment egy farmerhez és ott-hagyva csapat-papot, mixert és bárasztalt, vígan gazdálkodik most jó néhány száz holdas birtokán. Korán fekszik és korán kel — háziasszony lett *Lucy Gand*-ból, aki pezsgő helyett tejet iszik és a dollárok költsége helyett inkább kis csirkék költsége képezi életének főprogrampontját.

Dél-Amerika, úgy látszik, kitűnő menedékhely mindazok számára, akik az életük léket kapott hajóját akarják

a messzi tengerentúl valahogy megfoltozni. Mindegy, hogy ezt a léket a reménytelen szerelem, a teljes anyagi összeomlás vagy csak az új élet kezdésének vágya ütötte, Buenos-Ayresben minden fajbélivel találkozhatunk. Legtöbben persze nem élnek olyan jó módban és nagy örömök közepette, mint Papp Joly és társnői, hanem keményen megdolgoznak a mindennapi kenyérért. *Szlávy Gaby*, a pikáns arcú, fitosorrú soproni szubrett, akinek romantikus szökési históriája annakidején lázba hozta az egész magyar vidéki színészetet, most mint parkett-táncosnő él odakinn és partnere, természetesen, a soproni földbirtokosfiú. Gróf *Zichy Gézané* mint táncosnő „dolgozik” odaát, de akadunk olyan borbélysegédre is, aki idehaza a pesti aranyifjúság egyik legelegánsabb és legismertebb tagja volt.

Elmondotta még informátorunk azt is, hogy hallatlan nagy a fényűzés Dél-Amerikában. Rengeteg pénzt költenek el ruhákra és luxuscikkekre, ami érthető is, hiszen a farmerek ha egy esztendőben, kétszer-háromszor felrándulnak a fővárosba, akkor aztán összevásárolnak mindent, amit csak szemük és szájuk megkíván.

A magyar ujságírodalomnak még nem volt nagyobb szenzációja mint

az Ujság Vasárnapja

Ez a szenzáció hétről-hétre fokozódik és mind nagyobb tömeget hódít azok táborából, akik a napi események beszámolóján kívül olyan olvasmányokat is keresnek egy ujságban, amelyek szórakoztatnak, a tudomány és technika legújabb titkaiba beavatnak és irodalmi meg művészi gyönyöröket is nyújtanak. Az *Ujság Vasárnapja* mindezeket az igényeket teljesen kielégíti. Szórakoztat, művel, oktat és páratlanul gazdag tartalma ellenére nem drágítja meg az *Ujság előfizetési árát*. Egy előfizetési áron tehát két lapot kap az olvasó. Kérjen mutatványszámot az *Ujság kiadóhivatalától: Budapest, V, Vilmos császár ut 34.* Előfizetési ára egy hónapra 4 pengő, egy negyedévre P 10-80, mely összegért minden reggel házhoz szállítva kapja a napilapot és vasárnap a laphoz mellékelt hetilapot is.

Enrico Rastelli,
a jelenkor legnagyobb zsonglőre (Stone foto)

oddb

neg-
et a
yagi
kez-
res-
unk.
n jó
ette,
ke-
napi
rcú,
ro-
ide-
déli
osnő
sen,
ichy
zik”
ély-
ny-
leg-

azt
üzés
kül-
ami
egy
fel-
tán
csak

még
nint

odik
azok
be-
kat
szó-
nika
iro-
t is
ind-
gíti.
tla-
drá-
Egy
o az
Uj-
Vil-
egy
e P
ggel
t és
tila-

KONRÁD II. VISSZA-VONUL A FUT-BALLTÓL MOZIT NYIT BÉCSBEN

Mikor a szezon elején Konrád Kálmán, a magyar futball világhírű Konrád II.-je Amerikából hazaszerződött, a budapesti sportkörök ujjongással fogadták. Futballsportunk a hazatért vándorral valóban nagyon megerősödött. Bár első őszi meccsein betegsége miatt többször gyengén szerepelt, játékművészete a tavaszi mérkőzéseken már teljes fényében csillogott és a futball igaz értőinek felejthetetlen élményt nyújtott.

Konrád, mint emlékezetes, 2000 dollárt kapott a Hungáriától azért, hogy hozzájött. Mindenki azt hitte, hogy most már végleg itthon marad a magyar futballsportnak ez a föltétlenül legkimagaslóbb jelensége. Nagyszámú hívei, akik vasárnaponként kizaráncokolnak a futballpályára, hogy Konrád II. utólérhetetlen futballművészetében gyönyörködjenek, sajnos, úgy látszik — csatlódni fognak. Mert ma még ugyan illetékesek és illetéktelenek cáfolják a hírt, mely azonban megfelel a valóságnak:

Konrád Kálmán augusztus 20-án felbontja szerződését, illetőleg nem írja alá új szerződését a Hungáriával és ismét elhagyja Magyarországot.

Mint pontos forrásból értesülünk, Konrád Kálmánnak az a szándéka, hogy Bécsben telepedik le véglegesen. A ma is kitűnő formában levő futballista szakítani akar a labdarúgással. Tudatában van ugyan annak, hogy kivételes tehetségével még két-három évig rengeteg pénzt és sok sikert szerezhetne, de ő ragyogásának teljében akar megválni a futballpályák zöld gyepétől.

Elhatározását annál könnyebben válthatja valóra, mert hiszen *anyagilag teljesen független*. A bécsi évek, majd az amerikai szereplés alatt tekintélyes vagyont gyűjtött össze, amelyet a szorgalmas és meggondolt Konrád nem költött el, hanem takarékpénztárban gyümölcsösztetett.

Igy sajnos, őszől kezdve ismét nélkülözünk kell „Csámi”-t, aki a magyar futballnak kétségtelenül egyik legnagyobb üstököse volt. Konrád II. már arról is gondoskodott, hogy futballtól való visszavonulása után mivel fog foglalkozni: a legnagyobb titokban

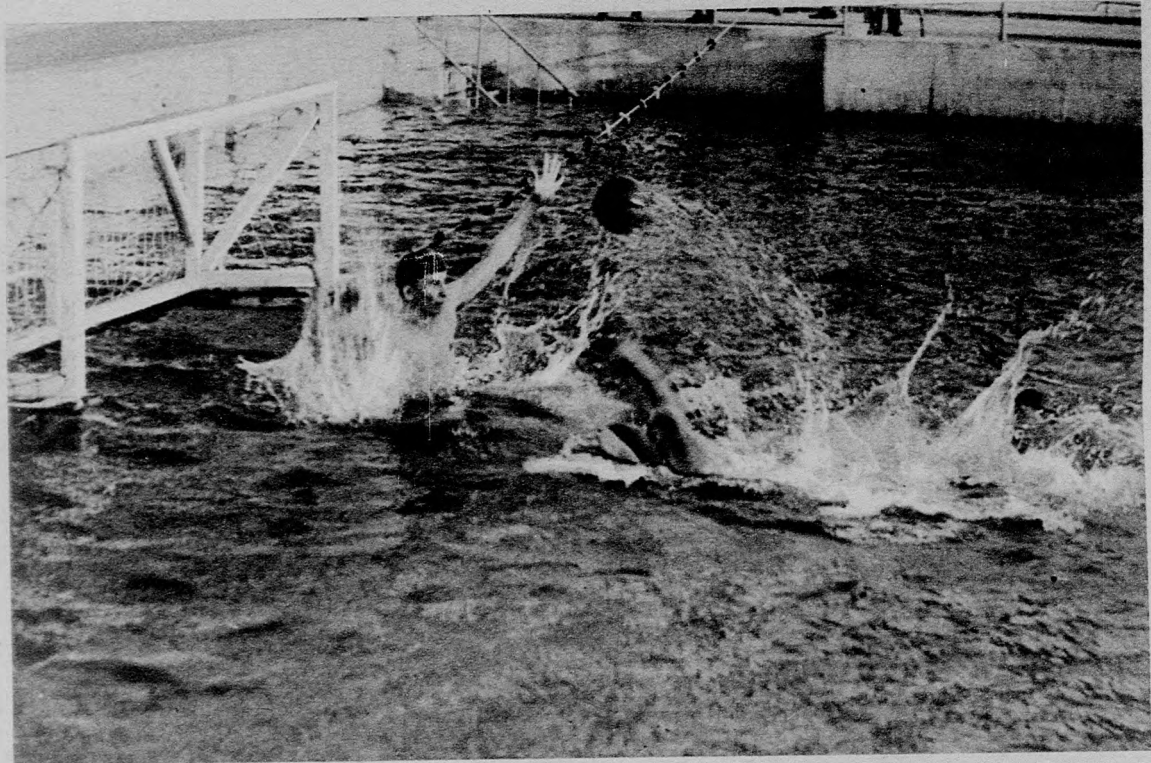
Konrád II. Kálmán

Bécsben mozit vásárolt,

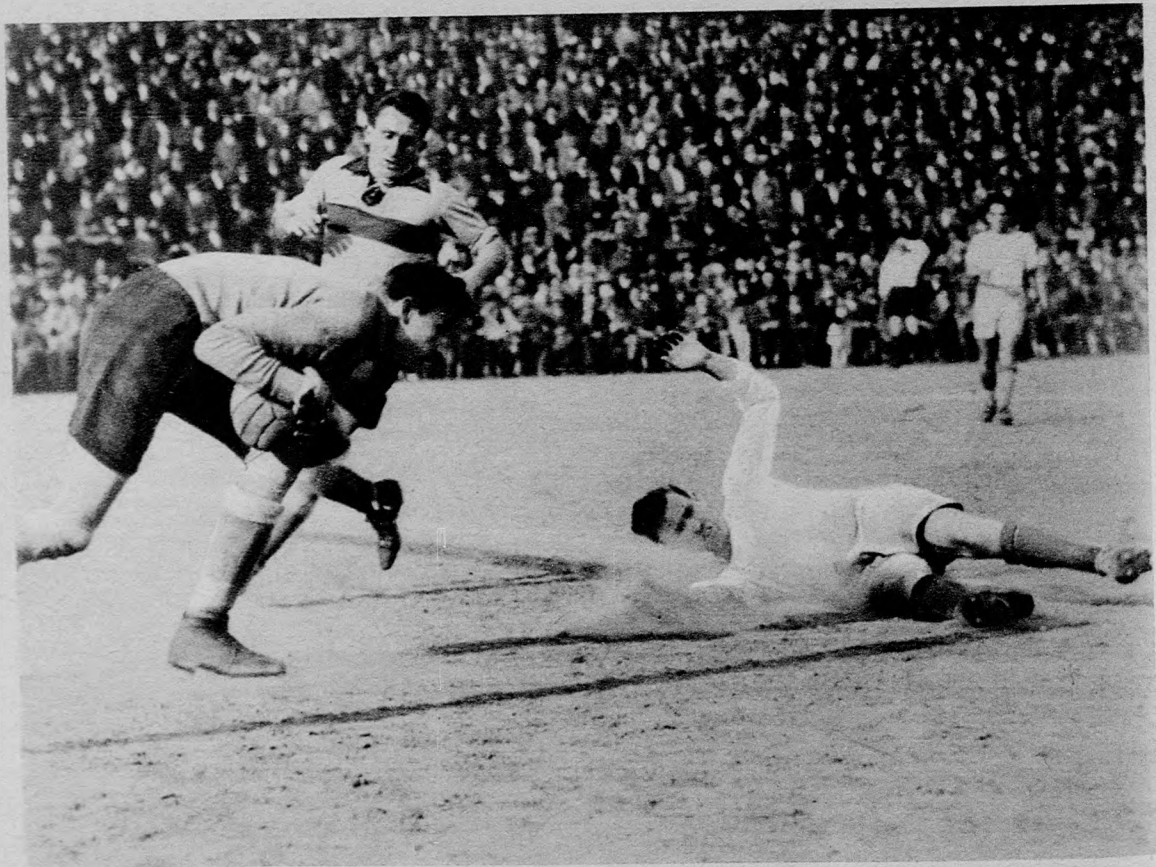
amelyet bátyjával, Konrád Jenővel együtt fog vezetni. Ugy tudjuk, hogy Konrád végleges letelepedéséül azért szemelte ki éppen Bécsset, mert Bécs-

hez fűződnek életének legszebb sikerei, legmaradandóbb emlékei. Bécsnek Konrád ma is kedvence és „Csámi” a legelőkelőbb bécsi társadalmi körök befolyásos tagja. Konrád Kálmán 32 éves korában, sikereinek teljében otthagyja a futballt és bécsi mozitulajdonos lesz. Új vállalkozásához a legnagyobb sikereket kívánjuk a legintelligensebb magyar futballjátékosnak.

Természetes, hogy a magyar sporttársadalom nem szívesen nyugszik bele abba, hogy kedvencének, Konrád Kálmánnak, „a tanár úrnak” játéka ezután örökre letűnjön a futballpályák zöld gyepéről. Hiszen nyilvánvaló, hogy Konrád sem örömmel hagyja el Pestet, a szüleit s mindazokat, akiket itt szeret... Viszont Bécsben rendkívüli összeköttetésekkel rendelkezik és bizonyos, hogy alaposan megfontolta ezt a lépését.

Jelenet az MTK—MAC vízipóló mérkőzésről. Harc a MAC kapuja előtt (Divald felv.)

Konrád II-öt faultolják a Hungária—Boeskey mérkőzésen (Munkácsi felv.)

Lillian Copeland, a díszkoszdobás világbajnoknője, aki résztvesz az amszterdami olimpiászon

Fuhrmann és Giebisch küzdelme a labdáért a Ferencváros—Vienna mérkőzésen

Jelenet a Színészek—Artisták futballmérkőzéséről

ÖREGESSEN, RANGOSAN

SZINJÁTÉK EGY FÖLVONÁSBAN

Írta: VITÉZ MIKLÓS

Bemutatta a Nemzeti Színház a következő szereposztásban:

Márton gazda — — — — Gyenes László
 Mari, a felesége — — — — D. Ligeti Juliska
 Varga Józsi, legény — — — — Kiss Ferenc

Szín: Módos parasztgazda fehér szobája

Az előadás joga magyarországi és európai színházak részére dr. Marton Sándor színházi ügynökségéé,
 (Budapest, IV, ker., Bécsi ucca 1 sz.)

Bevezető:

Vitéz Miklós sok drámaisággal és étellel tölti meg e kis darabot. — Feszülten indul és a feszültség végig kíséri a három ember sorsának minden mozzanatát.

Márton gazda okos, nyugodt, ravasz ember, akinek a lelkében a keménység és kíméletlenség alatt sok szemérmes jóság és érzés bújlik meg. Mari temperamentumos, hamiskás asszony, aki mindig az erősebbhez húz. Rajta át kell érződni a két férfi harcának minden kiélezettsége és szorongása. Varga, a szerelemre éhes ember lángolása, akivel nyugodtan elbánik a nyugodt bölcseséggel szemlélődő Márton gazda.

A kis dráma dialógusa erősen öszszekalapált. Zökkenő nélkül kell peregnie. A bevágások és félmondatok feszültségét csak a teljes sebességgel futó drámai tempó adhatja meg.

A szerkesztő.

ELSŐ JELENET.

Mari és Varga

Mari (gömbölyű, igen formás, kívánatos barna asszony. Harminc körül jár, de pirosposzsgás arca, telt vonásai legföllebb huszonötnek mutatják.)

Varga (feketehajú, villogó tekintetű legény, körülbelül harmincéves. A függöny fölszálltakor vad ölelésben tartja karjai közt Marit): És mégis mögcsókollak, ha az ég szakad is lé!

Mari: Te bolond, hisz itt löhet mindön percbel!

Varga: Kicsoda? Az a vén dög?

Mari: Az uram!

Varga: Mit bánom én! Mit bánom én! Égyet se félj, Mari.

Mari: Nem félök én senkitül. Erissz, nem akarom, hogy így találjon.

Varga: Én mög épp azt akarom! Így még könnyebben végzünk!

Mari (ijedten): Mit akarsz te? Végezni? Kivel?

Varga: Aki elébem áll.

Mari: Az urammal?

Varga: Azt majd möglátjuk!

Mari: Hogy látjuk mög?

Varga: Ha elvöszlek tőle.

Mari: Oszt, ha nem ád?

Varga: Akkó majd megkönnyítöm a dögát. (A csizmája szárából egy csontnyelű rövid kést ránt elő.) Ez-zel-é. Most má értesz?

Mari (rémülten nézi a kést): Ezt akaro-d?

Varga: Akarni éppen nem akarom, de ha másképp nem mögy, hát... (Visszateszi a csizmaszárba a kést.) Ó elvött tülem, mikó itt sé vótam, most visszavöszlek tőle, mikó itt lösz!

Mari: Nem tőled vött el, nem vótam az asszonyod, sénkié sé vótam.

Varga: Tudok má mindönt. Eladtad magad neki. Sok pénze vót, utánad vetötte magát ez a vén dög. Té durcáskottá, aztán hozzásegötte cse-lédnek, egy évre mög má asszónya lötté, engöm rég elfelejtöttél.

Mari: Má a harmadik hónapba gyüttek haza olyanok, akik monták, hogv láttak möghalni.

Varga: Oszt ha nem monták vóna, hogv elpusztultam, Mari, akkó is

- hozzámöntél volna ehhez a pénzs-
zsákhoz?
- Mari: Nem. Akkó nem.
- Varga (*szenvedélyesen megkapja Marit
karján*): Hát akkó most is az enyim
vagy, most má tudod, hogy élök!
- Mari: Tudom, de ő is él...
- Varga: Majd elbánok veled!
- Mari: Csitt te! Jaj, mög né tödd!
- Varga: Ha szépszerivel nem mögy...
- Mari: Mögy, mögy, ha ma nem, hát hó-
nap, csak légy eszödön.
- Varga: Féltöd tülem?
- Mari: Tégöd féltelek.
- Varga: Kitül? Tán csak nem ötüle?
- Mari: Nem. Magadtúl, Józsi.
- Varga (*magához húzza*): Hát akkó né
kivánd, hogy összetanákozunk...
- Mari: Nem, nem, hisz épp arra kérlek...
Té most mőnj el.
- Varga: Mögyök, de csak veled.
- Mari: De hát így égszörre?... Egy
szó nélkül?
- Varga: Így a legjobb. Neköm sé szótál,
mikó hozzá gyütté. Vagy tán a pézt
sajnálod? Van neköm is valamicske.
Hoztam magamma...
- Mari: Nem ezt érdemli. Jó vót hozzánk.
- Varga: A túvilágon majd mellette ta-
nuskodhatsz. Mér, tán én ezt érde-
mőtem? Hat évig rabságban, asszony
nélkül, mindön nélkül? Jó drágán
fizetők érted. De mögéröd, Mari.
(*Magához húzza, megöleli.*) Éhös
vagyok rád... Tüzet vet a szívem.
Gyere, mert szétreped a mellem!
- Mari (*hozzásimul, ő is tüzet sugároz*):
Milyen más a té szavad. Hogy süt.
És a karod...
- Varga: Éppen azé gyere má! mert min-
gyá nem tudlak elengedni!
- Mari: Engedj. Főlkapok magamra va-
lamit. (*Sebtiben a sublónál terem s a
következők alatt lázasan öltözkö-
dik.*) Mingyá, mingyá. De mi lösz,
ha gyün közbe? (*Barna selyemblúzt
húz a másik tetejébe.*)
- Varga: Az ú baja lösz.
- Mari (*egy fekete selyemkendőt köt a
fejére*): Isten segéjj... Hogy vigyem
én el most mindönöm?
- Varga: Azt vődd hát föl csak, ami köll.
- Mari: Jaj, mikó annyi mindön köll.
- (*A szekrényhez kerül s egy fekete
selyemszoknyát húz fel a másikra.*)
- Varga (*nézi*): Mennyi szép selyöm-
hómid van.
- Mari: Mögvött mindönt, amit csak kér-
tem.
- Varga: Annyi sok péze van?
- Mari: Annyira bolondútt utánam. (*Két
selyemkötényt köt fel egyszerre.*)
- Varga: Löhet is, nem mondom. Jó
bőrbe vagy, Mari.
- Mari: Tetszöm?
- Varga: Kérdöd? (*Türelmetlen.*) No
kész vagy-é már?
- Mari (*egy nagy barna berlinerkendőt
szed elő, vállára veti, megkötö*):
Mingyá möglöszök, várhass má egy
kicsit.
- Varga: Még majd itt tanál, oszt azt
hiszi, hogy a selyömgúnyád akar-
tam elvinni, nem is tégöd...
- Mari: Ne féjj, nem gondol az olyan bo-
londot. Különben is gondojjon, amit
akar, enyimek, mögszógátam értük.
(*Az ágy elé térdel és egy pár új
csizmát húz elő, amelyet a régi he-
lyébe húz föl a következők alatt.*)
Mindönnek megvót a maga ára.
- Varga: Hogy értsem ezt?
- Mari: Csak égyféleképp löhet ezt ér-
teni.
- Varga: De aki istenit neki! Lé is vetöd
akkó üket égy-kettőre!
- Mari: Megbomótá? (*Főlláll.*)
- Varga: A tested árát énhozzám bíz nem
hozod el!
- Mari (*az ócska csizmát visszadugja az
ágy alá*): No bizony, tán úgy mőn-
jek el égy ingbe, ahogy idegyüt-
tem?
- Varga: Ezörször inkább!
- Mari: No mán azt nem töszöm! Jogos
tulajdonom ez mind...
- Varga: Én mög azt mondom, lévesd
üket, mert lőhúzom rulad!
- Mari (*átkerül az asztal másik végére*):
Azt próbáld csak mög! Tudom iste-
nöm, égy tappodtat sé mögyök akkó
innen! (*A ládára ül.*)
- Varga: Én pedig né lássam rajtad ezt
a sok cafatot!
- Mari: Akkó húnyd be a szömöd. Ha jó
vagyok neköd, akkó selyömbe is jó
vagyok!

Varga: Tödd lé üket. Majd lösz, Mari, nálam is. Vöszök én még különbe- ket is!

Mari: De mikó ez má rajtam is van!?

Varga: Mingyá létépöm!

Mari: Ni csak, ni! Még nálad sé vagyok, még tiéd sé vagyok, oszt de nagy legény lötté! Ettül én elszoktam ám! Ebbe a házba énvelem gyönyörű szépen beszétek! Oszt, ha csak go- rombaságra akarsz elvinni, má el sé mögyök!

Varga: Mari, né játsz velem könnyen mögadhatod az árát!

Mari: Ha én, akkor té is! Majd kinevet- tetöm magam miattad, hogy égy ingbe mögyök el, mikor jussom van nemcsak ehó a nyíves gunyáhó, ha- nem a tömérdek pézihöz is! Oszt mijé!?

Varga (egy ugrással eléri, megkapja, végigvág rajta): Ezér el! Most maj befogod a szád! (Az ajtó előtt ne- szezés hallik.) Ne bögj! Valaki itt jár!

Mari (elfelejti egyszerre az ütést, ré- múltten): Szent Atyám. Ű az! Ű! Itt van!

Varga: Az ű baja. (Kezén fogja Marit, húzza kifelé.) Gyere! Gyere!

Mari: Mögyök, de add ide azt a kést!

Varga: Nem adom én!

Mari (kérleli): Add ide, Józsi, az is- tenre, add ide!

Varga: Dehogy adom, most köll csak istenigazábul!

Mari (kiszakítja kezét a Vargából): Akkó hát én sé mögyök!

Varga: Nem-é!

Mari: Nem!

Varga: Azt maj möglátjuk! Vigyázz magadra, Mari!

Mari: Te is vigyázz magadra!

Varga: Kitül? Magamtul?!

Mari: Töle, Józsi, töle! (Ebben a pilla- natban már nyílik is az ajtó.)

Márton (bajszos, borostás, középter- metű, jó erőben lévő ember. Nem igen tudni, hogy egy-két évvel innen vagy ötten túl van az ötvenen. Sö- tét bekecsben, báránybőr sapkában, esizmában van. Tempós meggon- doltsággal beszél, amely mögött ra- vaszság és félelem, mímelés és óva-

tosság egyaránt megbújhatik. Amint megjelenik az ajtóban és néhány pillanatra mozdulatlanul kémlel a szobába, megpillantván Marit a sok ünnepi ruhában és erős fölindulás- ban, Vargát pedig dacos és fenye- gető állásban, rögtön tisztában van nagyjából a helyzettel): Adj Isten. kivel vagy itt, Mari? No né, csak nem a Varga Józsi?

Varga (kissé visszahúzódva az ajtótól): De énvónék a.

Mari (iszonyú zavarban van, ami csak a jelenet végén oszlik el): Igön, el- gyütt hozzánk...

Varga: Hozzád...

Márton (úgy tesz, mintha nem hallaná, lassan behúzza maga után az ajtót, de még nem jön beljebb): Persze, hogy elgyütt, ha égszö itt van. E mán derék dolog, hogy nem kerü- tél el minket, oszt mingyá az első nap! Mer úgy-e, csak ma gyüttél mög?

Varga: Délután, két órája sincsen.

Mari: Hát maga tutta, hogy itt van?

Márton: Hogy a faluba van, azt tut- tam. A sógor azt monta, hogy el- vitted a szülédhó a Pali gyerököt.

Mari (Vargához): Hát látta má a Palit?

Varga: Láttam. Úgy igaz a. Elvittem a szülémhó.

Márton: Oszt mé vitted el?

Varga: Ahhó sénkinek sémmi köze. El- vittem.

Mari (Menteni akarja a helyzetet): Mögismerte? Úgy-é nagy gyerök lött belüle? Ír, olvas, számol.

Márton: Hát ezt csak most mondod neki? Akkó nemrég gyühetné ide?

Varga: Elég régen gyültem én.

Márton: Hogy a Palirul nem beszé- tetök.

Varga: Másrul beszéltünk.

Márton: Persze. Hászen hat-hét éve nem beszéttetök. Hanem asszony, gyújtsd mög már azt a lámpát, hagy látom a Józsit, mögváltozott-é?

Mari (a petróleumlámpát meggyújtja): Nem a. Mög sé igön látszik rajta a hat nehéz esztendő. (Világos lesz.)

Márton (egy lopva vetett pillantással végigméri Vargát, aztán Marit a sok selyemruhában): Úgy biz a. Sza-

kasztott olyan, mint tizennégybe. Pedig tudom Isten, iszonytató életöd vót? (*Leveti a sapkát az ágy melletti székre.*)

Varga: Neköm igen.

Márton: Mi is megszenvedtünk.

Varga: Nem hinném. Megvót mindenük. Olyiknak még több vót, mint dukált.

Márton: Neköm gondolod?

Varga: Épp magának.

Márton (úgy tesz, mintha nem értené el): Beszélnek a népek, tudom. Márton gazda így, Márton gazda úgy fölvitte a sorsát. Hászen szó sincs róla, van, van. De ha fele vóna, irigyöm akkó sé vóna kevesebb. No, Mari, jól tötted, hogy ebbe a szobába tessékölted a Józsi. Oszt ni, lám még ünnepi gúnyát is húztál magadra. Azt is jól tötted. Ül má lé, Józsi. Té mög, asszony, nizz utána valami harapni, mög innivalónak.

Mari: Friss könyérön mög égy kis szalonnán kívül igazán nem akad...

Márton: Egy kis jó borral az is jó lösz, igaz-e, Józsi?

Varga: Én nem önni, inni gyüttem ide.

Mari (kérdően): Józsi...

Márton: Tudom én azt, hanem ha má itt vagy, né tagadd mög magadtú azt a pár harapást. Oszt lösz még, Mari, délrül abbú a túróslepénybül is biztosan.

Mari: Azt is behoznám.

Márton: No azt mög köll kóstónod, Józsi, a túróslepényt jó érti a Mari, azt mög köll hanni.

Varga: Né vesztögessük a sok szót, neköm sé étele, sé itala nem köll, neköm a... én azér gyüttem, hogy magamma vigyem a...

Mari (szemrehányóan): Józsi...

Márton: Hadd beszéni! A Marit, úgy-e?

Varga: Azt.

Márton: Na, tuttam én, sejtöttem én mingyá, hogy mi járatba vagy. De ha a Marié gyütté is, attul még leülhatsz, oszt öhetsz egy kicsit. Vagy olyan sürgös?

Mari: Márton...

MINDENBEN

ELSŐ A

PESTI NAPLÓ

Varga (Marira néz, aztán szó nélkül leül az asztalhoz középre).

Márton: No lám, a Mari szavára szívesebben hallgatsz. De most aztán elő avva a kis inni-önnivalóval, Mari. (Leül az asztal balvégére.) Mönj má. Né féltis minket. Nem összük mög addig égymást.

Mari (szorongva nézi őket): Mögyök má, — hozom má... (A középén elmegy.)

Márton (nem enged szünetet beállni): No most ketten vagyunk, Józsi, beszélhetünk okosan. Mer én ammonzó vagyok, asszonydologba könnyebb az asszony nélkül tisztába gyünni, mer az asszony égy okosat hall, oszt tíz butát felel, de mög — ha asszony tanuskodik — a férfi indulatja is előbb jár az eszénel. Mán pedig csöndes víz mossa a partot. Hát úgy-é a Mariról van szó? Vissza akarod vönni?

Varga: Visszavöszöm.

Márton: Né puskaporójjá. Tied vót, lögyön hát újra a tied. Ezé ugyan nem köll gonosz indulatta lönnöd ellenöm... Azt óvastam ki a szömedbül, hogy vérös gonoszságra is képes lönnél. Igaz-é?

Varga: Ha szép szóra nem aggya.

Márton: Hát fegyverrel gyütté vóna neköm?

Varga: Nem, csak ezze a késsel. (Mozdulatot tesz a csizmája felé.)

Márton: Hm... Annyit mondok, kár lött vóna, Józsi. Nem a Marié, neköd az, úgy látom, mögérné a még-égyező hal esztendöt, nem is énérttem lött vóna kár, hisz én má vén vagyok, én má nem is vesztöttem vóna sokat, hanem téérted, Józsi, téérted. Mer lásd-é, égy éccakánál tovább nem igön löhetött vóna úgy sé a tiéd. Rögge már kopogtatott vóna a csöndér...

Varga: E mán az én dógom...

Márton: Ebbe igazad van... De mondd csak, legalább megbizonyosodtál arrú, hogy érdemös lött vóna-é?

Varga: Micsoda?

Márton: Hát embört öni a Marié?

Varga: Arrú biztos vagyok.

Márton: Hát olyan jó szívvel van hozzád?

Varga: Csakúgy, mint régön.

Márton: Oszt mibül tudod ezt?

Varga: Tudom.

Márton: Olyan vót a magaviselettye?

Varga: Olyan.

Márton: Mer mögölett-megcsókótt? No mögmondhatod ám, hisz neköm má ugyan mindégy.

Varga: E mán kettönk dóga.

Márton: Hónap igön, de ma még egy kicsit rám is tartozik. No de mindégy fő, hogy szíves vót hozzád. De ugyan mé szödde magára azt a sok selyömgúnyát? Csak nem fázott itt melletted?

Varga: Nem ám. Inkább tán melege vót.

Márton: Tán bizony csak nem akart mögugrani veled? mikó betoppantottam?

Varga: De, mönni akartunk.

Márton: Oszt csak úgy ki a szabadba, vagy úgy... el örökre.

Varga: El... örökre...

Márton (kiveri a pipáját, megtömi és rágyújt): Hm... Hát úgy, örökre... Ezér is kár lött vóna, Józsi...

Varga: Hogy-hogy?

Márton: Hát ezé a szökésér. Elmehet nappa is, az egész falu szömelátára. A Jóska möggyütt, oszt a vén Márton visszaadta az asszonyt neki.

Varga: Hát olyan könnyen visszaadja?

Márton: Visszaattam vóna, mert úgyis csak azé vöttem magamhó, hogy a falu szemétjire né kerüjjön.

Varga: Hát szemét lött vóna belüle?

Márton: Az a, ahogy mögindút... De nem mondom, neköm is jó gyütt azé. Fökínáta magát, hát idevettem.

Varga: Mé mongya most kend ezöket neköm?

Márton: Mer úgy vót, fiam. Az egészbe a Pali gyerököt sajnálom legjobban. Ahhó igazán úgy érzök, mintha valóságga az én fiam vóna. Tanítottam, embört akartam neveni belüle.

Varga: No, azé mög is álgya az Isten.

Márton (érzi, hogy jó helyen tapogat): Gondoskottam vóna is rúla az anynyával égyütt, hászén, ugyan ki

másra hagytam vóna, amim van? Hanem persze most már ez is eső után köpönyeg-beszéd. (Kis szünet, a hatást olvassa le Varga arcáról.) Ha legalább nem ilyen hirtelen csináltad vóna az egészet?! No de ha té így akarod? Kár a beszédér...

Varga: Ha tudom, hogy így ragaszkodik...

Márton: Késő má Józsi, késő. Mögindítotad az asszonyt, én má vissza nem foghatom. Pedig úgy segítjen, szerettem vóna rangosan útnak bocsátani az asszonyt, nem pedig így, éjnek idején, suttyomba, falucsúfjára. No, nem igaz?

Varga: De biz úgy van a.

Márton: No hát ha té is így érzöl, Józsi, akkó minek elsietni? Hisz ha té akarod, nincs még veszve sémmi. Mer ha az asszonyt má mög nem tarthatom, hát minek vesszön vele a tisztosság is? Igaz-e?

Varga: Ez igaz.

Márton: Akkó Józsi, mive té piszkátad fő a Marit, neköd is kő léhüitenöd.

Varga: De azt má mög nem tőszöm.

Márton: De hisz nem köll tőnnöd sémmi, csak épp né hozd elő neki az elmöneteltöket. Hászén nem égy nap a világ, ha ma nem mögy, jó lösz az hónap is. Igaz-é?

Varga: Hát az az égy nap nem sokat numerál...

Márton: De mög az is löhet, hogy még ma éjje utánad is möhet.

Varga: Még ma?

Márton: A hát; csak eszámolok veled, mög kiadom neki, ami jár.

Varga: Kárt né tögyön benne kigyemed, az istenit, mer...

Márton: Bolond vagy, az én idömbe má inkább az asszony töhet kárt az embörben... Azt köll mutatnod neki, hogy tökéletösen összebékültünk.

Varga: Azt hogy mutassam mög?

Márton: Úgy, hogy öszöl-iszol veled, mög hogy mongyuk, ideannád azt a a fránya kést a esizmaszárbul, ha majd kéröm tüled, mert ebbül mög pláne azt látja, hogy nincs haragvásod ellenem...

Varga: No jó, hát csak szőjjon.

Márton: Pszt, hallgass. Úgy hallom, jön is má. (Az ajtó mögül neszezés hallik.) Másrul köll beszélni. (Most nyílik az ajtó.) Hát biz édös fiam, gyalázatos égy világ löhet arra. Hisz az embörnek is csak ott löhet böcsülete, ahun a pénznek van. Biz itthon sé állunk ám valami jó. (A belépő s egy pillanatig némán figyelő Marihoz): No Mari, elkészülté? Jó elmarattá.

Mari (egy tál levest, egy tányáron túróslépenyt és egy üveg bort hoz be. A következők alatt megterit, kenyeret tesz az asztra, kanalat vesz elő, a sublódról pedig két poharat és három tányért tesz az asztra): Mer egy kis levest is főztem.

Márton: Azt okosan tötted. Aztán mög alaposan mögéheztünk ám Józsival. (Vargához fordul.) Mer az itthoni pézze sé mögy sokra az embör. Gyúlik-gyúlik, igaz, de mentül több lesz, annál kevesebb öröm jár veled.

Mari: Má mögint panaszkodik?

Márton: Nem magamé.

Mari: Másra né lögyön most gongya. Örüjjon, hogy van mit merni a levesös kanállal. (Leül.)

Márton: No vögyél, Józsi.

Varga (kimer néhány kanál levest): Köszönöm... (Eszik.)

Márton (ő is mer levest, eszik): Legalább kedvelöd-é a lebbencslevest?

Varga: Azt kedvelöm leginkább.

Márton: Akkó hát neköd akart kedvezni a Mari. De hát úgy is van ez rőndjin.. Hat év alatt sokszó vót lebbencsleves.

Varga: Hát gondótak rám?

Márton: Hát honné, nem vót olyan nap, hogy né emlögettünk vóna. Igaz-é, Mari?

Mari (Mártonra néz, nem tudja, mire megy ki a beszéde, de azért rámondja): Igaz...

Márton: Hallod? De hisz nincs ebbe sémmi. Mer akiknek jussuk vót égyező égy máshó, azok azt mög nem tagadhassák... Így van-e, Mari?

Mari: Maga mongya...

Márton: Tanuságot töhetök rula, hogy ha beszét, akkó szóval, ha hallga-

tott, hát akkó hallgatássa, de mindég téutánad járt az esze. Igaz-e, Mari?

Mari: Minek kérdi? Tuggya maga jó.

Márton: Én nagyon jó tudom, de hát hagy tuggya mög a Józsi is. Felejj hát, igaz-é, amit montam?

Mari (durcás haraggal): Igaz hát.

Márton: Azé fáj neki errül szóni, mer röttentő szégyeli magát, hogy hozzáam gyüött, a vén medvéhöz, mikó benne mindig a té emléköd motoszkált.

Mari: Ha jó szíve van hozzá maga, hát arrú beszéjjön, né hogy a Mari így mög úgy.

Márton: Mán pedig ammondó vagyok, hogy térád kíváncsi a Józsi, igaz-é? No, nem vöszöl még egy kis leb-beneslevest? No akkó hát kóstojj egy kis szalonnát. Mútt hétön vág-tam, jó kis südő vót, hanem igön kemény a bőre, jó kés köll hozzá. Van neköd?

Varga: Van.

Márton: Add mán ide, majd szelök neköd is. (Átveszi a Varga kését, szel vele két szelet szalonnát, aztán kenyeret is és odaadja Vargának és Marinak, ő nem eszik, nézegeti a kést.) Hunnye de akkurátus egy jószág. Úgy vág, mint a parancsolat. No miféle fabrikáció? Tán Oroszországbul hoztad?

Varga: Onnét. Magam csinátam. Srap-nel a reze, bajonét a vasa, ökör-csont a nyele.

Márton: Ezörmestör vagy té, Józsi. Oszt ugyan ölté-é mán embört vele?

Varga: A háborúba nem vót még mög.

Márton: Én sé ott gondolom. Úgy kü-lön? Mer igen alkalmas ölésre is.

Varga: Ki is próbátam, most az úton, mikó gyüttem Szibériából.

Márton: Ölté?

Varga: Öltem.

Márton: Kifélit?

Varga: Valami vastutas löhetett.

Márton: Oszt mér?

Varga: Mer rám talált egy szenesko-csi tetején, oszt lé akart szállítani.

Márton: Hát azér?

Varga: Két hete, hogy mögszöktem,

nyóc napja már utaztam rajta éhön, szomjan, hóba, fagyba, oszt akkó talált rám. Mikó hallottam, hogy gyün, hasravágtam magam a szénön, hótnak akartam tötetni magam. De ahogy egyet rúgott a csizmájával rajtam, biz csak mögmozdútam. Rámkiált, hogy mars lé, mert katonákat híj. No bitang, arra nem hagyok időt; elkapom a lábát, lérántom a szénre, oszt...

Márton: Oszt?

Varga: Oszt nem hítt katonákat...

Mari (fölsikolt): Uram Isten!

Márton: Mit óbégatsz?

Mari: Mi ezen a csudáni való, ha égyszö útalom a vért?...

Márton: Állatét, embörét égyaránt?

Mari: Az embörét legjobban! De mit beszél maga folyvást vérrül, mög gyilkolásrul? Mit akar ezze?!

Márton: Gondolod, hogy akarok valamit?

Mari: Gondolom.

Márton: No hát, jól gondolod. Mert ki né neves érte, Józsi, de mikó a késöd ideadtad, égy percre az jutott az eszömbe, hogy tulajdonképp könnyen mögeshetett vóna az is, hogy té ezt a kést én ellenem használod.

Mari (rémült tiltakozással): Ugyan még mit ki nem tanál itt?

Márton: Nem neköd beszélök, Mari! Mögeshetött vóna az is, felejj, Józsi.

Varga: Hisz mögeshetett vóna...

Márton: No ugy-é?

Mari: Józsi, mögbomótt? Oszt mijé köllött vóna?!

Márton: Hátha töszöm azt, nem mönt vóna mindön olyan símán...

Mari: Mi?

Márton: De nagyon fúrja az ódalad! Semmi! De mit fecsegünk itt! Igyál egyet, Józsi. (Tölt a pohárba.) Te Józsi, mit gondósz, ha mi ketten úgy égymásnak mönnénk, a Mari ugyan ki pártjára állna?

Mari: Miket beszél?!

Varga: De hisz nem mögyünk égymásnak, Márton bátya, minek errü a beszéd?!

Márton: Hisz csak úgy kérdöm, té mit gondósz?

- Mari:** Né felejj rá!
- Márton:** Ej no! Hát felejj mög akkó té!! *(Hirtelen föláll.)* No, kihöz húzná??!! Az erősebbhöz, mi!! Hát felejj!!
- Varga (nagyon nyugtalanul):** Mit akar kend?
- Márton:** Tüle is mást, meg tüled is mást. Ő felejjön a kérdésre!
- Mari:** Nem felelök...
- Márton:** Úgy is jó...
- Varga:** Hát tülem mit akar?
- Márton:** Tüled sémmi mást, fiam, mint az az orosz vasutas...
- Varga (föláll):** Mit akar ezze mondani??!!
- Márton:** Hát hogy né várd mög, míg mögrúglak, hanem szépszerivel szállj lé a vonatrul, mert nem jó helyre visz ez tégöd!!
- Varga (fenyegetően néz Mártonra):** Hát ezt akarja kend??!!
- Mari:** Jézus atyám, nyugoggyanak mög!
- Márton:** Ezt akarom és ne feledd, a kés most nálam van! Hát csak idd ki a borod, aztán köd előttem, köd utánam — mönj Isten hírivell!
- Varga:** Úgy-é, mer utjába vagyok?! Egy tapodlat sé mögyök!! Oszt jó vigyázzon kend!!
- Márton:** Nagyon vigyázok, épp azé hordd el magad!!
- Varga (ugrásra készen):** Ezé komédiázott hát??! A kést akarta elcsalni?!
- Mari:** Vigyázz, Józsi!! Nagyon erős!!
- Márton:** Hallod, a Mari mongya. Ő pedig jót akar veled!
- Varga:** Vén dög! Mit bánom én?!
- Márton:** Pedig bánjad, mer mögbánod! A kést én csak azé vöttem el tüled, hogy oktalán kárt ne tégy. A magam védelmire mikó hallottam, hogy itt vagy, nízd, elkértem azt a sógortul. *(Egy pisztolyt húz elő.)* Nem használni, csak így mögmutatni. Hisz montam, hogy már régon vártalak, hát elhoztam ezt a foggattásodra. No mönj hát szépen!
- Varga (néhány lépést hátrál):** No várj, cudar, ezt mögkeserülöd!!
- Márton:** Ugyan hogy?
- Varga:** Mer mégis elvöszöm tüled, ami az enyím!!
- Márton:** Ha a tied, most is elvöhető!
- Varga:** Hallod, Mari?
- Mari:** Hallom... Mönj Józsi, mönj...
- Márton:** Aszongya, hogy mönj el.
- Varga:** Aszondod, Mari?
- Mari:** Azt... *(Iszonyúan szégyenli magát.)*
- Márton:** Lásd-é, nem a té vonatodba szálltá.
- Varga (megsemmisülten):** Akkó hát nincs mit keresnöm. *(Fölcsapja a sapkát, aztán Mari felé köp egyet.)* No, gyalázatos, ezé a komédiáé mögfizetök neköd!! *(Kimegy, az ajtót bevágja maga után.)*
- Márton (elneveti magát, de aztán nagyhirtelen elkomolyodik. Az asztalra veti a pisztolyt és a kést, aztán lassú, komótos léptekkel járkal, gondolataiba merül):** Na...
- Mari (feszült figyelemmel követi Márton minden mozdulatát. Jó hosszú pauza után megszólal):** Nem önne egy kis túróslapényt?
- Márton:** Mit monc? Ja, túróslapényt? Az ám. *(Gyorsan leül az asztalhoz s mintha mi se történt volna, enni kezd.)*
- Mari:** E sé töszi be többet ide a lábát...
- Márton:** Gondolod?
- Mari:** Hát nem? Úgy köllött neki. Ahun nincs, ott né keressön.
- Márton:** Gondolod?
- Mari:** Hát tán maga elhitte, hogy én...?
- Márton:** Nem én. *(Megette a lapényt, fölhajtja borát és pipára gyújt.)*
- Mari:** Amíg kés vót nála, szájas vót, nagy legény vót, a fegyvertül de kicsi lött.
- Márton:** Gondolod?
- Mari:** Hát nem? *(Szünet.)* Nem fekszik még lé?
- Márton:** Dehogysé nem...
- Mari:** Hát nem haragszik rám?
- Márton:** Én e? Oszt ugyan mijé?
- Mari:** Nem tudom... Hát hogy a... a... Józsi...?
- Márton:** Nem én, egy csöppet sé. De mit is töhetsz té arrú, hogy ű szömten vót? Nem tötté té semmi rosztat? Igaz-é?
- Mari:** Nem is töttem.
- Márton:** Tudom én azt. *(Rövid szünet.)*
- Mari (elkészül az ágyazással):** No má

- No, akkó hát csak cihelögyyé ki a sok gúnyábul. Ni, csak most vöszöm észre, milyen fenemód takaros vagy!
- Mari:* Ugyan mönjön má. Csak azt kaptan fő magamra, amit hirtelenjibe tuttam.
- Márton:* Fáztá, vagy neki akartá tet-szeni?
- Mari:* Akart a nehézség, hanem úgy rám gyütt a hidegrázás, mikó betop-pant, hogy muszáj vót valami melegöt magamra kapni.
- Márton:* Hát szépen fölszedelőzkötté. Nem csudálom, ha ettül mög ű kapott hidegrázást. No, de jó tötted. Azé vöttem űket neköd, hogy vised, hogy szép lögyé bennük. Az arcod is milyen piros, ha lévetöd fejedrül azt a kék kendőt, akkurát a hat év előtti Mari vagy.
- Mari (leveti a kendőt, összehajtja és a sublátba teszi):* Tréfál maga. Mög-vénűtem én azúta.
- Márton:* Az is hazudik, aki aszongya.
- Mari:* Oszt akkó égy fehér selyömkendő vót a fejemön.
- Márton:* Az a. A menyasszonyi kendő. Tudom. Ceglédön vöttem, hat pengőé. Szépen állt a fejedön.
- Mari:* Rég vót a. A kendő is, mög én is elfeslöttünk azúta.
- Márton:* Csak a kendő. Vöttem is helyibe ezt a kéket. E má negyven korona vót.
- Mari:* Hogy emlékszik...
- Márton:* Mintha csak ma lött vóna. Azt a kötöt, amit lévetsz, az első évbe vöttem, mikó a búzát elattam, azt mög ott alatta az év karácsonyára kaptad tülem, a berliner kendőt mög rá egy évre a disznók árábul hoztam.
- Mari (az említetteket leveti és elrakja):* Úgy igaz a... De má erre a szoknyára nem emlékszik.
- Márton:* Dehogysé. Husvétkö lösz négy éve, a vásárrul hoztam. A blúzt mög, mikó a Sternnek attam el a borjút.
- Mari:* No hát, micsoda feje van magának! *(Leveti a selyemblúzt a szoknyával együtt.)*
- Márton:* De még erre a borszín réklire a kék szoknyával is emlékszöm. Ezt té vötted, mikó az első évbe bevitetted Ceglédre a hízott libáidat. Igaz-é?
- Mari:* Igaz hát. No má ki hitte vóna, hogy így mögjegyöz maga rajtam mindönt. *(Leveti a blúzt és szoknyát, most már alsószoknyában és ingujjban van.)* Oszt ugyan mé emlékszik ilyen jó ezökre? *(Kacérkodva áll előtte.)*
- Márton:* Nem azé, mert nehezen attam ki értük a pézt.
- Mari:* Hát akkó ugyan mijé?
- Márton (elkerüli a feletet):* És ha lásd, most fölhúzod az új csizma helyött azt a ménkü régi csámpásat, hát akkurát úgy állná itt, mint hat éve nyáron, mikó idevöttelek cselédömnek. Igaz-é? Ing vót a blúzod, alsószoknya a szoknyád...?
- Mari (lehúzza a csizmát, a régít meg fölhúzza):* Úgy igaz a. De mögvallhassa most má, tetszöttem én magának úgy, olyan rondán is...?
- Márton:* Tetszötté bizony, nagyon is tetszötté.
- Mari:* Hát fővegyem a cselédcsimát?
- Márton:* Vögyed csak, hagy lássalak úgy még égyszö.
- Mari (elkészül a csizmahúzással):* No ihol vagyok... nizzön mög no!
- Márton:* Látlak... *(Elkomolyodva mustralja végig, pipál, aztán leteszi a pipát és úgy nézi Marit.)* Látlak... ilyen vótá...
- Mari:* Tetszök még most is?
- Márton:* Így tetszöl csak igazán!
- Mari:* Né mongya. De fura gusztusa van.
- Márton:* Azé vót idő, mikó selyömbe, bársonyba jobb tetszötté, de eztán má csak így tetszö té neköm cselédi gúnyába...
- Mari:* Akkó minek öltöztetött selyömbe, bársonyba?
- Márton:* Azé Mari, hogy most levetköz-tethesselek!
- Mari (ijedten):* Hogy gondújja ezt?
- Márton (a késsel játszik az asztalon):* Nem másképp, minthogy most úgy vagy, ahogy gyütté, hát így el is möhetsz!
- Mari:* Mit mond?! hogy én...?
- Márton (kegyetlen hidegen):* Hogy té

úgy ahogy vagy, most kilódulsz innen!

Mari: Elkerget?!

Márton: El vagy ki! ahogy tetszik. Vissza is möhatsz a tehénistállóba, vagy ha ott nem smakkol, akkó möhatsz utána... a Józsid után, akive mög akartá ugrani!

Mari: Ki hazutta magának ezt? Hogy én? oh, hogy süjvedjön el...

Márton: Ha bé nem toppanok, má hűtt helyedet lelöm a selyömrühákka együtt! No most, hogy levetkőztettek, hát möhatsz!

Mari: Hát elhitte annak a...?

Márton: El a tulajdon szömömnek...

Mari: De hisz én csak magáé akartam...

Márton: Micsodát?

Mari: Elmönni!

Márton: Né hazuggy, Mari!

Mari: Nem akartam, hogy összetanákozzon azza a... hisz tuttam a szándékát a késivel... Oszt ezt érdemölöm ezé?! Móg akartam kiméni a maga életit, ezé kerget ki most a havas éccakába?! Oh Istenöm! (Sír és jajgat.)

Márton (egy pillanatra összezavarodik): Hűj a keserves istenit! Né bögj! Hogy aszondod, azé mönté, azé akartá elmönni, mer...?

Mari: Mer a maga életit jobban fé'töttem a magaméná...

Márton: Várj! Ha ez így vóna...

Mari: Így is van, az Isten engöm...

Márton: Aszontam, hogy fogd a szád! (Egy pillanatig elgondolkozik.) Szóva, té el akartad vinni innen a Józsit, hogy össze né gyűjjünk! Akkó hát féltöttél tüle mégis csak?

Mari: Ha nem lött vóna nála a kés, akkó...

Márton: Oszt úgyé, szorúttá, hogy minden percbe itt löhetek?

Mari: A szívem majd kiugrott félelmömbbe.

Márton: Akkó hát, nagyon gyorsan el akartad té vinni innen a Józsit?

Mari: Ahogy csak tuttam...

Márton (lecsap rá): No cudar, mög-fogtalak! Ha úgy sietté, mér húztad fő a sok selyömgúnyát? Mé köllött ahho az új csizma is? No, erre fe-

lejj, ha tucc! De né hápolj, né törd a fejed másik hazugságon! No ki vele, egy-kettő!

Mari (elpirul, borzasztó zavarban van): Hogy miért? Istenöm, hát mit mongyak?

Márton: Az igazat, de gyorsan! (Fengetően kezd dobolni a késsel.)

Mari: Azé vöttem fő... mer... mer azt gondótam... hogy talán má vissza sé eriszt többet... (Sír.)

Márton: E má löhet, ez okos beszéd! No most aztán mars ki! de mingyám, mer segíthetök rajtad!

Mari (könyörögve): Kiúz? Elzavar magátú éccakának idejin, ilyen időbe? Hisz a jó kutyát sé hajtanák ki! Van szíve?

Márton (hirtelen föláll, kivágja az ajtót): Nincs!! Lódujj!! Ki a tehénistállóba, vagy utána!

Mari (szükölve, remegve húzódik kifelé): Jézus atyám, ha tuttam vóna! Ilyen szégyön... ilyen gyalázatot tönni... (Az ajtóban:) E csak égy ilyen szívtelen... vén dögtül tellik ki... (Hirtelen kiugrik az ajtón.)

Márton (meg se moccan egy percig, aztán csöndesen behúzza az ajtót és foga közt mondja): Komisz asszonyállat...

Márton (megáll, egy ideig maga elé bámul, aztán az asztalhoz megy, bortölt, iszik. Rágyújt a pipára, az ablakhoz megy, kinéz a havas éjszakába. Künn elfojtott, keserves kutyaugatás hallik. Az ajtóhoz megy, kiált): Bodri, Bodri ne, gyere be...

(Bodri egy torzonborz fekete komondor, beszalad, farkcsóválva ugrálja körül Mártont.) No, Bodri, jobb idebe, mit? No ne, ögyél egy kis tőröslepényt. (Lepényt ad neki, amit Bodri iszonyú falánksággal fal föl.) Jó, mit? möghiszem azt, kakastéjje süttötték. (Az ágyra ül.) No, Bodri... Tucc-é szógáni? (Bodri engedelmesen két lábra áll. Márton szeretettel veregeti meg Bodri szőrös fejét.) Jó van... jó van...

MŰKEDVELŐK FÓRUMA

Rovatvezető: VITÉZ MIKLÓS

Rikkancs 8., Békéscsaba. A levelében lefektetett műkedvelőversenytervezet igen egészséges, okos terv. Ha az országos műkedvelő szövetség tevékenysége megindul, föltétlen áttesszük tervét az ottani vezetőséghez. — A műkedvelők eddigi elhanyagoltatását akarjuk épp e rovattal megszüntetni. A helyi kritikát és a műkedvelői tevékenység éber szemmel való méltatását maguknak a műkedvelőknek kell a helyi sajtótól kiverekedni és kiérdemelni.

Marika. Zágon István e darabjának nagy sikere jórészt Marika pesti megismerésének, Gál Franciskának tudható be. Ha részánják magukat a darab előadására, nagyon gondolják meg, hogy Marika szerepére van-e egy ilyen gazdagszínű szereplőjük, mert Marika, a kis erdei vadóctól a nagyvilági kisasszonyig ívelő karrierje alaposan próbára teszi az illető kislányt. Inkább ne nyúljanak egy ilyen Marika nélkül a „Mariká”-hoz.

Egy vidéki kíváncsi. Hát bizony a belügyminiszter műkedvelőrendelete körül épp elég kavarodás támadt. Ez csak azt bizonyítja, 1. hogy a ma-

gyar műkedvelőmozgalom nem egy e hanyagolható tényezője a kultúra terjesztésének; 2. hogy a Műkedvelő Egyesületek Országos Szövetsége mai összetételében nem állja ki azt a súlyos kritikát és nem bírja osztatlanul az érdekeltek sokféle fórumának bizalmát. Ezen könnyű segíteni. A Szövetségre szükség van, tehát a vezetőségben foglaljanak a műkedvelőtársulatok megbízottai helyet számbeli és kultúrális súlyuk szerint. Más szóval jöjjenek a panaszkodók és segítsenek gyógyítani és okos tanáccsal ellátni a műkedvelőket. A Szövetség vezetősége szívesen veszi az erőviszonyokhoz mért minden átcsoportosítást.

A. Géza. Az ötlete kitünő. Nyugodtan ajánlhatjuk az önéhez hasonló minden nagyobb műkedvelőtársaságnak. Igenis, csak jó hatást válthat ki az, hogy társulatukhoz — amennyiben az anyagi erejük engedi — egy hivatásos színészt szerződtetnek rendezőül. Neki az a szerep jut ki, mint a jó trénernek egy sportegyesületben. Követésre méltó igyekezet azért is, mert így a legnagyobb anyagi leromlottságban vergődő színészen is segítenek.

Megfejtések:

Megfejtők névsora:

A Délbáb 19. számában közölt rejtvenyek megfejtése: 1. Magyar postabélyeg felső fele, fordítva. 2. Részlet a Tolnai Világlapja fejlécéből. 3. Napóra fordítva. 4. Arabeszk. 5. Dobverők.

A kitűzött díjakat a hattagú bírálóbizottság döntése alapján a következő megfejtők között osztottuk ki (helyszűke miatt a megfejtők neveit csak kezdőbetűkkel jelezzük):

Egy-egy modern ébresztőóra, elsőrendű csengőszerkezettel:

1. K. E. r.-t. ig. neje, Bp., 2. L. I. szolgabíró, Heves, 3. Dr. K. V. ügyvéd, Bp., 4. M. K. főpincér, Pécs, 5. S. L. keresk., Szeged, 6. M. O. ig. neje, Bp., 7. S. V. főgimn. tanuló, Bp., 8. K. S. főtisztv., Győr, 9. L. M. női fodrász, Kaposvár, 10. L. V. tanító, Bp.

Egy-egy nikkel zsebóra:

1. F. I. főhadnagy, Veszprém, 2. G. G. gyógyszerész, Kismarja, 3. Sch. L. borbély, Pécs, 4. W. S. földb., Kőszeg, 5. S. M. sütőmester, Győr, 6. K. F. bankhiv., Győr, 7. L. K. ig. neje, Szeged, 8. L. N. tan., Pécs, 9. W. D. géplak., Ujpest, 10. N. P. mérnök, Bp.

Egy-egy ezüstbe foglalt férfigyűrű, ékkövel, ötvösművészeti munka:

1. V. I. tanító, Kisterenye, 2. S. K. tanár, Bp., 3. F. D. tanító, Sárbogárd, 4. L. S. gépész, Bp.,

5. L. P. főtiszt, Bp., 6. S. A. ékszerész, Bp., 7. L. I. tanító, Debrecen, 8. M. D. mag., Szombathely, 9. D. J. fodrász, Miskolc, 10. L. S. földműves, Makó.

Egy-egy ezüstbe foglalt nő gyűrű, ékkövel, ötvösművészeti munka:

1. B. M. táncosnő, Bp., 2. G. M. egy. hallg., Bp., 3. S. T. iparművész, Gyula, 4. L. V. házt., Zalaegerszeg, 5. L. S. tanító, Szolnok, 6. K. F. hivatalnok, Győr.

Egy-egy finom kivitelű násf:

1. N. D. manikűr, Bp., 2. Sz. M. hivatalnok, Bp., 3. J. F.-né házt., Bgyarmat, 4. K. T. ig. neje, Szeged, 5. S. K. házt., Makó.

Egy-egy gyermekjáték:

1. S. V. tanuló, B.-csaba (Klímpino), 2. L. K. Kiskőrös (Ruggyanta), 3. F. M. tanuló, Sz.-fehérvár (Kalauz).

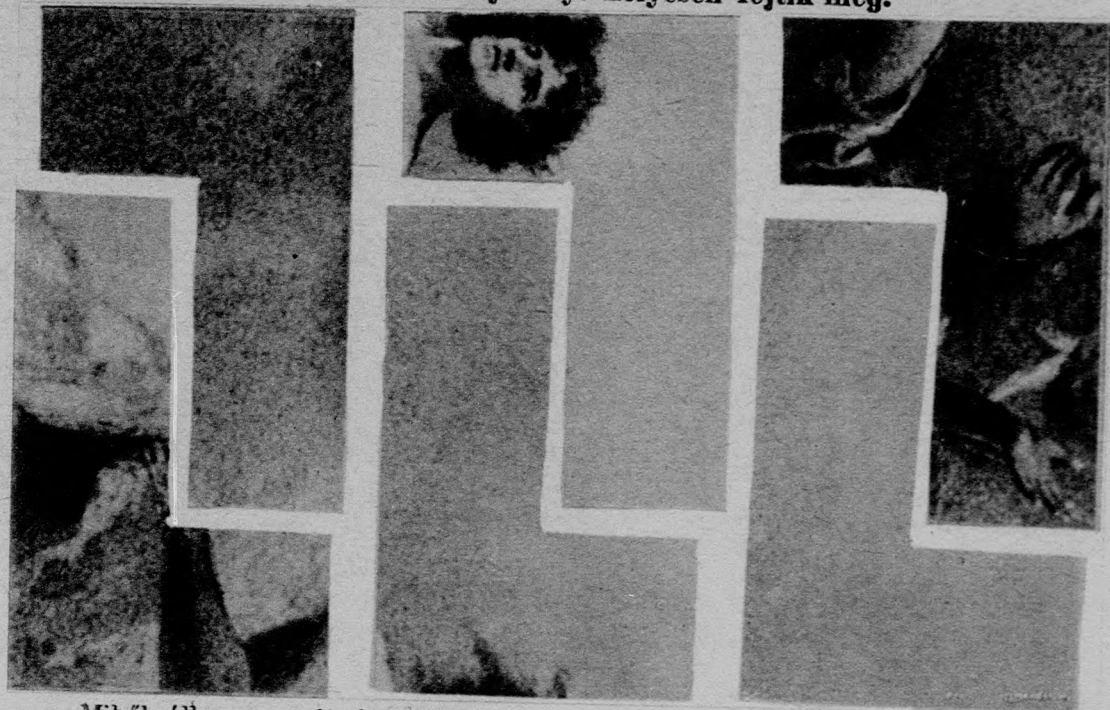
Előfizetési ár:

¼ évre 3 pengő 50 fillér, ½ évre 7 pengő
Ausztriában példányonként 60 Groschen

Felelős szerkesztő és kiadó: PAIZS GÉZA
Kiadótulajdonos: TOLNAINYOMDAI MŰ-
INTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT RT

Nyomatott Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadó-
vállalat Rt. mélynyomó-kőrforgó gépein,
Budapest, VII, Dohány ucca 12 szám

Ötezer pengő értékű kedvezményt osztunk ki azok között, akik az itt látható rejtvényt helyesen fejtik meg.

Miből áll ez a rejtvény?

Fenti rejtvényünk egy összerakható kép. A „Déliabáb” szerkesztősége darabokra vágta szét egy híres magyar festő ismert művét. A szétvágott kép utolsó darabjait itt közöljük. Aki a rejtvényt meg akarja fejteni, vágja ki a „Déliabáb” négy 20. 21. 22. 23. számaiból a kép egyes részeit, ragassza azokat egymás mellé, de csak vékony papírra s az így nyert teljes képet küldje be a „Déliabáb” kiadóhivatalának, VII, Dohány ucca 12 szám.

Beküldési határidő 1928 június hó 16. Minden levélborítékra ez a jelige irandó: „Déliabáb képpályázat.”

A megfejtők között az alábbi díjakat osztjuk ki:

1. Modern ébresztőórák, elsőrendű csengőszerkezettel.
2. Nikkel zsebórák.
3. Ezüstbe foglalt, ékkövekkel kirakott kélzélógombok, ötvösművészeti munkák.
4. Ezüstbe foglalt férfigyűrűk ékkövel, ötvösművészeti munkák.
5. Ezüstbe foglalt női gyűrűk ékkövel, ötvösművészeti munkák.
6. Ezüstbe foglalt, ékkövekkel kirakott broszok, iparművészeti munkák.
7. Ezüstbe foglalt, ékkövekkel kirakott násfák, iparművészeti munkák.
8. Klimpino, német gyártmányú gyermekcimbalom több kottával.
9. Ruggyanta futballjáték gyermekeknek.
10. Gyermekkalauz-felszerelés.
11. Egy-egy doboz hegyesített alumínium író toll (Minden doboz 72 darabot tartalmaz.) Gyártja: Schuller R.-t., a legnagyobb budapesti író tollgyár.
12. Díszes kötésű regény: Zsiványok. Irta: Friedrich Gerstäcker.
13. Díszcs kötésű regény: A második élet. Irta: Palásthy Marcell.
14. Díszes kötésű regény: A kapitány leánya. Irta: Puskin.
15. Díszes kötésű regény: Három fekete félhold. Irta: Csermely Gyula.
16. Díszes kötésű regény: Fekete matróz. Irta: Havas Zsigmond. Azonkívül a további díszkötésű regények:
17. Csodálatos bábu. Irta: Dobosi Pécsi Mária.
18. A púpos lovag. Irta: Paul Féval.

19. Odysseus Párisban. Irta: Frank Heller.
20. Lizzie. Irta: Sven Elvestad.
21. Aranypolgár. Irta: Lovik Károly.
22. Barátom, az életművész. Irta: P. G. Wodehouse.
23. A levegő kalózái. Irta: Jesus de Aragon.
24. Bekvando aranya. Irta: E. Phillips Oppenheim.
25. Tolnai Világlexikona I. kötete díszes kötésben.
26. Tolnai Világtörténelme I. kötete díszes kötésben.
27. Henry S. Landor díszes kötésű műve: Utazás a rejtelmes Tibetben.
28. Tolnai Regénytára kötve. (10 kis kötet egy díj.)
29. Gyémántregény kötve. (15 kis kötet egy díj.)

Minden megfejtő mellékeljen leveléhez 50 fillért levélbélyegben a bérmentes postai szállítás, csomagolás, nyomtatvány és hirdetés költségeire.

Az a megfejtő, akinek már birtokában van a felsorolt művek valamelyike, töltsé ki és küldje be nekünk az itt közölt szelvényt és ebben az esetben természetesen nem azt a jutalmat küldjük, amelyik már megvan neki.

A szelvényen csak a díjak mellé frt számokat kell feltüntetni.

4.
A _____ számú jutalom már megvan nekem
A Délibáb _____ számában közölt rejtvény megfejtése:
Név _____
Foglalkozás: _____
Lakhely _____ ker., _____ ucca _____ sz. _____ em. _____ ajtó

22. sz. keresztrejtvény. Készítette: Payper Lajos

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11				
	l	m	g	a	r	a	e	k	e	w	a	s			
12	m	e	r	a	m	d	13	r	a	m	a	d	n	r	
15	a	w	a	s	16	b	o	r	i	s	18	d	u	g	a
19	a	n	m	20	n	i	r	o	s	21	22	r	a	g	
23	y	t	24	m	e	z	25	o	d	26	27	s	a		
28	a	k	29	g	r	30	31	32	g	33	34	r			
34	m	a	35	36	g	e	37	a	38	m	a	t	t		
	38								39						
40				41	t	n	42	43	t	44	45	a			
	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58		
57	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69		
57	t	e	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70		
62	o	r	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73		
66	r	e	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77		
69	n	a	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80		

Vízszintes sorok:

- Híres svájci üdülőhely
- Földművesszerszám része
- Világhírű olasz gyógyhely
- Finom sajtféle
- Vannak, kik az ilyen szalonnát szeretik
- Európai király
- A gól tréfás neve
- A vers kelléke
- Szín
- Inyene eledel a husa
- Fordított kettős mássalhangzó
- Nagyon édes és tápláló
- Madárlakás
- ... lamon
- Az igenlés nem éppen udvarias kifejezése
- Dohányfajta
- Királyi lakhely
- Ilyen híreket lead a rádió is
Ez a föld Buda egyik része
- Sakk-kifejezés
- Azonos mássalhangzók
- Holland eredetű afrikai nép
- Több spártai király neve
- Olasz város
- Kövér embernek van
- Fürdőszobába való
- Elvetik
- „S6” latinul
- Kereskedelmi kifejezés
- A földközi-tenger egyik részének neve
- Kalácstöltelék
- Az olasz skála hangja
- Cím rövidítés
- Kézimunka-anyag
- Udvariaskodás
- Iparos és kereskedő
- „Ebed” idegen szóval
- Női név becézve
- Pestkörnyéki község
- A vízhordó teszi
- Szívókás rovarcsalád neve
- Arabia északi részén fekszik e tartomány

Függőleges sorok:

- A protestáns egyházakban régebben szertartásokat is végzett tanító elnevezése
- Megszólítás
- Világító anyagnémet neve
- Idegen prepozíció
- „Szag” latinul
- A vizsálykodás istennője
- Háziállat
- Betű fonetikusán
- Nyáron ilyen rendezők is vannak a Dunán
- Zenei hang
- Nem hallik a mennyországba
- A Nemzeti Színház egyik műsoron lévő vígjátékának címe
- Erdei állat csapása
- A hit szerint nem csatlakozik
- Bánky Vilma férjének keresztneve
- Hajnalban indul meg üzeme
- Egy Árpád-házi király előneve
- Orosz folyó
- „Fejezet” latinul
- Egyik hónap német neve
- „Visszaút”
- Női kézimunka
- Van ilyen széria
- Jeles budapesti orvosprofesszor, kórházigazgató volt
- Földműves munkások
- ... a ludátus
- Belga erősített város
- A hőmennység egysége
- Színész teszi szerepével
- Magyar ige és idegen prepozíció
- Külön sportszám ez a futás
- Kis liget
- Kisázsiai város a hasonlónevű tó partján
- ... van az embernek, ha eltörök valamely értékes tárgya
- Híres olasz város
- „Ész” latinul
- Becézett női név
- Fájdalommal jár
- Hónap nevének rövidítése
- Az ügyvéd kenyere
- Olasz folyó
- Személyes névmás

A 22. számú keresztrejtvény megfejtése: Vízszintes sorok: 1. Half 4. Garbo 7. Marb 10. EEE 11. Rag 12. Apad 14. Kanut 16. Lang 18. Gerben 20. Sabaria 22. Lancaster 25. Ser 26. Ena 27. Lia 30. Alaska 32. Ivadék 33. Akó 34. Usa 35. Csitri 38. Kronos 40. Neo 41. Sél 43. Rosa 45. Olimpiász 49. Buffalo 51. A ritmus 54. Ere 55. alatt 56. Aula 57. Sto 58. All 59. Nóta 60. Uncle 61. York. Függőleges sorok: 1. Haag 2. Lear 3. Fedeles 5. Avance 6. Brussa 7. Malária 8. Agár 9. Béga 13. Ped. 14. Ken 15. Tat 17. Nis 19. Barkarola 21. Belvárosi 23. And 24. Mancsi 25. Sabin 28. Adana 29. Ikosz 31. Aki 32. Isk 36. Teofita 37. Pép 39. Osztály 41. Ssmolen 42. Fialat 44. Bur 46. Ila 47. Árt 48. Dul. 49. Bern 50. Fest 52. Muló 53. Sakk.

báb

Délibáb

en eve-
rannak

k a
gba
zínház
on lévő
k címe
sapása
t nem

na fér-
ztsneve
indul

házi ki-

latinul
ap né-

nka
zéria
esti or-
or, kór-
volt
munká.

tus
tett vá-

nyiség

szere-

és ide-
ció
ortszám

város a
tó part-

ember-
örök va-
kes tár-

z város
ul
ői név
al jár
ének rö-

kenyere

névmás

e: Viz-
0. EEE
18. Ge-
26. Ena
34. Usa
3. Rosa
54. Ere
66ta 60.
Haag 2.
Malária
Tat 17.
And 24.
Aki 32.
Ssmolea
Dul. 49.

Gloria Swanson (Foto Rasmussen)

Délibáb

Megjelenik minden szombaton

G
W
M.H